

ВИЛЕНСКИЙ КУРЬЕР

ВѢСТНИКЪ WILENSKI

ОФИЦИАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

GAZETA URZĘDOWA.

«ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ» выходит по ВТОРНИКАМЪ и ПЯТНИЦАМЪ.

«KURYER WILEŃSKI» wychodzi co WTOROK i PIĄTEK.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ:

Цена за годъ	10 р.
„ за полъ года	5 „
„ за четверть года	2 „ 50 к.
„ за 1 мѣсяць	1 „

За объявленія платится за строку 17 к. сер.

Контора редакціи въ Вильнѣ, на Дворцовой улицѣ, въ Гимназіальномъ домѣ.

WARUNKI PRZEDPŁATY.

Cena roczna	rs. 10
„ półroczna	„ 5
„ kwartalna	„ 2 k. 50.
„ miesięczna	„ 1

За ogłoszenia płaci się za każdy wiersz druku po kop. 17.

Biuro redakcji w Wilnie, przy ulicy Biskupiej (Dworcovej), w murach po-unwersyteckich.

СОДЕРЖАНІЕ:

Часть официальная: Производства.— Высочайше утвержд. мнѣніе Госуд. Сов.
 Иностранныя извѣстія: Общее обзоріе.— Пталія.— Франція.— Англія.— Австрія.— Пруссія.— Телеграфныя депеши.
 Литерат. отдѣлъ: О Друскеникахъ.— Шимекъ изъ Опочна.— Отъ редакціи.— Обзоріи: всеобщ., земледел. Выдержки изъ газетъ и журналовъ.— О финансахъ Австріи.— Писемъ изъ Украйны, изъ путешествія по Литвѣ и Кенигсбергу.— Виленскій дневникъ.— Объявленія.

TRESC.

Діалъ урѣдowy: Мianowania.— Najwyżj utwierdzone zdanie Rady Państwa.
 Wiadomości zagraniczne: Pogład ogólny.— Włochy.— Francja.— Anglja.— Austrja.— Prusy.— Depesze telegraficzne.
 Діалъ літерарскі: О Друскеникахъ.— Сzymekъ зъ под Опочна.— Szamotoy.— Od redakcji.— Przeglądъ wszechstronny, rolniczy i pismъ czasowych.— Obecny stan finansów Austrji.— Listy: z Украйны, z podróży по Litwie i Królewca.— Dziennik Wileński.— Ogłoszenia.

Часть официальная.

Ст.-Петербургъ, 12-го сентября.

Приказомъ по министерству внутреннихъ дѣлъ, 29-го августа, произведенъ за выслутомъ лѣтъ: изъ надворныхъ въ коллежскіе совѣтники: акушеръ Виленской врачебной управы **Траштенбергъ**; акушеръ Витебской врачебной управы **Прушинскій** утвержденъ въ чинѣ титулярнаго совѣтника.

— Высочайше утвержденнымъ, въ 14-й день іюля сего года, мнѣніемъ государственнаго совѣта, постановлено: „Государственный совѣтъ рассмотрѣвъ представленіе главноуправляющаго II отдѣленіемъ собственной ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА канцеляріи о порядкѣ принятія объявленій объ утратѣ безименныхъ билетовъ кредитныхъ установлений и признавая общимъ правиломъ, что о потерѣ безименныхъ билетовъ могутъ объявлять одни только владѣльцы такихъ билетовъ (ст. 271 по прод. III N. 2 (уст. кред.), нашелъ справедливымъ допустить, на предложенныхъ статьяхъ секретаремъ графомъ Блудовымъ основанія, въ видѣ изъятія принятія объявленій и отъ наследниковъ тѣхъ владѣльцевъ, исключительно лишь въ томъ случаѣ, когда владѣльцы погибли вмѣстѣ со всѣмъ бывшимъ при нихъ движимымъ имуществомъ. Засимъ относительно вопроса о томъ, какія правила установить для выноса капитала на безименные билеты, если бы выдача такихъ билетовъ была въ послѣдствіи снова разрѣшена, государственный совѣтъ призналъ, что вопросъ сей съ большею удобностію можетъ быть обсужденъ въ то время, когда дѣйствительно возникнетъ предположеніе о допущеніи вновь выдачи безименныхъ билетовъ изъ кредитныхъ установлений. По симъ основаніямъ государственный совѣтъ *мнѣніемъ положилъ*: въ дополненіе ст. 271 т. XI св. зак. устава кредитнаго (по прод. III N. 2) постановить: 1) Объ утратѣ именнаго билета съ бланковою надписью, или билета на капиталъ неизвѣстнаго владѣльца, можетъ подаваться объявленіе только владѣльцемъ сихъ билетовъ. Отъ наследника владѣльца объявленіе принимается только въ томъ случаѣ, когда владѣлецъ погибъ со всѣмъ бывшимъ при немъ движимымъ имуществомъ; но присемъ наследникъ, сверхъ исполненія условій, постановленныхъ т. XI ч. 2 уст. кр. въ ст. 270

и 271 (по прод. III N. 2), обязанъ представить: а) выданное, кѣмъ сдѣдуетъ, удостовѣреніе въ томъ, что лицо, наследникомъ котораго просящій объявляетъ себя, дѣйствительно погибло въ такое-то время и въ такомъ-то мѣстѣ, со всѣмъ бывшимъ при немъ движимымъ имуществомъ; б) свидѣтельство (ст. 286), что проситель есть дѣйствительно единственный наследникъ погибшаго, или уполномоченный на подачу просьбы отъ всѣхъ признанныхъ, на законномъ основаніи, наследниковъ его, и в) доказательства, что означенныя въ его просьбѣ безименные билеты были во владѣніи погибшаго до самаго времени его гибели. Если просящій не можетъ представить сихъ доказательствъ (п. в.), то срокъ публикаціи опредѣляется шестилѣтній, вмѣсто трехлѣтняго, постановленнаго въ ст. 271. 2) Правила, изложенныя въ 1 п., примѣняются какъ къ безименнымъ билетамъ, выданнымъ до преобразования государственныхъ кредитныхъ установлений, такъ и къ государственнымъ пятипроцентнымъ билетамъ.

— ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по всеподданнѣйшему докладу г. главноуправляющаго путями сообщенія и публичными зданіями, въ 27-й день іюля сего года, высочайше повелѣть изволилъ: статьи 150 (по продолженію II-му) и 151 томъ XII св. зак. уст. телегр. дополнить слѣдующимъ примѣчаніемъ: „Въ тѣхъ случаяхъ, когда переборъ или недоборъ, происшедшій отъ ошибочнаго расчета въ причитающихся за денежу платъ, не превышаетъ *шестидесяти коп.*, то розысканій и переписки о томъ не производить; впрочемъ переборъ долженъ быть возвращенъ подателю, если онъ самъ того потребуетъ, въ теченіе недѣли.

— Члену совѣта главнаго управленія путей сообщенія и публичныхъ зданій въ имперіи, инженеръ генераль-майору Керберу, высочайшимъ приказомъ по сему въ домству назначенному начальникомъ VII-го округа путей сообщенія, всемилостивѣйше повелѣно быть членомъ совѣта управленія Царства Польскаго.

Діалъ урѣдowy.

Ст.-Петербургъ, 12-го września.

Презъ розказъ діенный въ выдѣлѣ министерства справъ внутреннихъ, 29-го септембра, акусеръ Виленскаго за-рѣду лікарскаго, радца двору **Trachtenberg** został mianowany radcą kolegjalnym i akuszerъ Witebskiego zarządu лікарскаго **Pruszyński** otrzymał utwierdzenie w randze radcy honorowego, obaj за wysługę lat.

Презъ Najwyżj utwierdzoną 14-go lipca ter. roku opinję rady państwa, postanowiono: „Rada państwa rozpatrzywszy przedstawienie głównozarządzającego II wydziałemъ własnej JEGO CESARSKIEJ MOSCI kancelarji o porządku przyjmowania ogłoszeń o zgubieniu bezimennychъ билетовъ установиенъ кредитовыхъ i uznającъ за общее правило, że o straceniю билетовъ bezimennychъ mogą ogłaszać jedynie tylko właściciele takichъ билетовъ (art. 271 w dalszymъ ciągu III N. 2 (ust. kred.), znalazła rzeczъ sprawiedliwą przyzwolicъ, na podanychъ przez sekretarza stanu hrabiego Błudowa zasadachъ, w sposobie wyjątku, przyjmowanie ogłoszeń i od spadkobiercówъ тыхъ właścicieli, wyłącznie w takimъ jedynie zdarzeniu, kiedy właściciele zginęli wrazъ z całymъ znajdującymъ się przy nichъ mieniemъ ruchomymъ. Następnie co do pytania, jakie należy ustanowić przepisy względemъ wniesienia kapitałówъ на билеты bezimienne, gdyby wydanie takichъ билетовъ było późniejъ znowuъ pozwolone, rada państwa uznala, że pytanie to łatwo może być rozważane wówczas, kiedy rzeczywicie powzięty бѣdzie zamiarъ przyzwolenia ponownego wydawania билетовъ bezimennychъ zъ установиенъ кредитовыхъ. Na tychъ zasadachъ rada państwa *przezъ opinję uchwalila*: на дополненіе art. 271 t. XI zb. pr. ustawy o kredycie (w ciągu III N. 2) postanowić: 1) o straceniю билета именованнаго зъ написемъ на blankiecie, albo билета на капиталъ lokatora niewiadomego, może podawać ogłoszenie tylko właścicielъ тыхъ билетовъ. Od spadkobiercy właściciela ogłoszenie przyjmującъ się w takimъ tylko razie, kiedy właścicielъ zginął zъ całymъ ruchomymъ mieniemъ znajdującymъ się przy nimъ; ale przytѣmъ spadkobierca, próczъ wypełnienia warunkówъ установиеныхъ w t. XI cz. 2 ust. kred. w art. 270 i 271 (w ciągu III N. 2), obowiązany jestъ złożyć: а) wydane przezъ kogo należyъ powiadczenie, że osoba, której spadkobiercą ogłasza siebie

podającъ, rzeczywicie zginęła w takimъ-то czasie i w takimъ-то miejscu, zъ całą ruchomością jaka się przy niej znajdowała; б) świadectwo (art. 286), że podającъ jestъ rzeczywicie jedynymъ spadkobiercą zginionego, lub umowianymъ do podania prosby od wszystkichъ uznanychъ wedle prawa jego spadkobiercówъ, i c) dowody, że wymienione w jego prosbie билеты bezimienne były w posiadaniu zginionego aż до chwili w której zginął. Jeżeli podający nie może złożyć тыхъ dowodówъ (p. c.), tedy terminъ publikacjiъ naznacza się sześcioletni, zamiastъ trzyletniego, установиеного w art. 271. 2) Przepisy w 1 p. zawarte, stosującъ się takъ do билетовъ bezimennychъ (na okaziciela) przedъ reorganizacjąъ кредитовыхъ установиенъ państwa wydanychъ, jako też до pięć-procentowychъ билетовъ państwa.

— CESARZ JEGO MOSC, на najpoddanniejsze przefozenie p. głównozarządzającego drogami komunikacji i publicznymi gmachami, w dniu 27 lipca roku bieżącego Najwyżj rozkazać raczył: artykułъ 150 (w II ciągu) i 151 тому XII zb. pr. ust. telegr. uzupełnić uwagą następującą: „W zdarzeniachъ, kiedy przyzbranie lub niedobranie, zaszkę zъ powodu omyłkowego wyliczenia przypadającej за depeszę należności, nie przenosi *pięćdziesięciu kopiejek*, — poszukiwanij i korespondencji o to nie czynić; zresztą ilośćъ przebrana ma być powrócona oddawcy, skoro samъ w ciągu tygodnia zwrótu zażąda.

— Członkowi rady głównego zarządu drógъ komunikacyjnych i gmachówъ publicznychъ w Cesarstwie, inżynierowi generał-majorowi **Kierbedziowi**, назначенному презъ Najwyżj rozkazъ w tymъ wydziale naczelnikiemъ VII okręgu drógъ komunikacyjnych, najmłodszeиwъ rozkazano być członkiemъ Rady administracyjnejъ Królestwa Polskiego.

ДРУСКЕНИСКИЯ МИНЕРАЛЬНЫЯ ВОДЫ.

(Продолженіе).

VI.

Какъ ни развита въ Друскеникахъ благотворительность и устройствомъ заведенія и раздачею бесплатныхъ ваннъ, однако желательно было бы ее здѣсь расширить и устроить на болѣе прочныхъ началахъ.

Выше мы сказали, что при содѣйствіи г. Пилецкаго въ 1856 году въ Друскеникахъ открыты еврейская и христіанская богадѣльни и отдѣленіе окружной лечебницы.

Въ отдѣленіи окружной лечебницы по штату положено 30 кроватей и на содержаніе ея ежегодно отпускается изъ суммъ приказа общественного призванія 2000 руб. сереб.

Христіанское благотворительное общество, образованное въ 1856 году, въ настоящее время (1860) имѣетъ постояннаго капитала 2150 руб. сер., помещается въ собственномъ домѣ и располагаетъ вполне достаточными средствами для содержанія около 50 больныхъ (по 12 бол. въ мѣсяць).

Кромѣ постояннаго капитала содержаніе больныхъ поддерживается добровольными приношеніями, добавочной платой къ билетамъ за входы въ театр, ресурсы и въ галерею, а также продажою минеральной воды. Со всѣхъ этихъ статей въ 1860 году поступило въ приходъ 357 руб. 90 коп., не считая 175 руб., оставшихся отъ прошлаго года.

Изъ этой суммы на содержаніе больныхъ и разныя улучшенія по заведенію издержано 511 руб. 85 коп. Въ видахъ усиленія доходовъ общество приобрѣло фортепьяно, которымъ могутъ пользоваться всѣ желающіе, съ уплатой за часъ по 20 коп. сер. Содержаніе каждаго больного въ годъ обошлось въ 4 р. 92 коп. сер.

Еврейское благотворительное общество, руководимое раввиномъ Авраамомъ Фредеромъ, который посвятилъ себя вспомоществованію нищихъ евреевъ и наблюденію за богадѣльней, образовано почти въ одно время съ христіанскимъ, и первоначально, какъ мы видѣли, со-брало 740 руб. сер. Въ настоящее время общество имѣ-

етъ свой домъ въ 900 руб. Изъ добровольныхъ пожертвованій и съ ваннъ поступило 193 руб. 42 коп., — израсходовано 202 руб. 75 коп. Содержаніе каждаго больного въ годъ стоило 3 руб. 90 коп. Каждый больной еврейскому обществу обошелся рублемъ дешевле христіанскаго.

Такимъ образомъ усердіемъ почитателей содержится въ Друскеникахъ во время сезона до 40 христіанъ и до 60 евреевъ. Но, отдавая полную справедливость усердію жертвователей христіанъ, нельзя не упрекнуть евреевъ въ некоторомъ равнодушіи къ своимъ бѣднѣйшимъ собратіямъ. Устраняя отъ сообщества съ христіанами, евреи не могутъ имѣть притязанія на тѣ привилегированные доходы, которые получаютъ въ пользу христіанскаго благотворительнаго общества. Между тѣмъ добровольныя приношенія евреевъ значительно слабѣе христіанъ. Въ 1860 году съ первыхъ поступило 135 руб., а съ христіанъ 221 руб. 61½ коп. или на каждаго больного еврея 2 руб. 60 коп., а на каждаго христіанина 5 руб. 60 к., т. е. на 115% болѣе.

Только благодаря усердію раввина Авраама Фредера, который съ истиннымъ самоотверженіемъ посвящаетъ себя на вспомошествованіе больнымъ, не только въ богадѣльнѣ, но и въ ея. — еврейское благотворительное общество кое какъ поддерживается, и больничныи домъ содержится въ должной чистотѣ и опрятности.

Упрочившаяся извѣстность минеральныхъ водъ привлекаетъ теперь ежегодно до 1000 посѣтителей, но едва ли не четвертая часть изъ нихъ лишена средствъ къ существованію въ теченіе курса леченія. Общество оказало бы величайшую услугу, если бы обратило на этотъ предметъ особенное вниманіе.

По свидѣніямъ врачебной управы изъ числа 5472 посѣтителей, лечившихся Друскенискими водами, совершенно выздоровѣло . . . 2909 или 53.1%, совершенно облегченіе . . . 2275 — 41.6%, остались безъ облегченія. . . 288 — 5.3%.

Къ сожалѣнію мы не имѣемъ подробныхъ статистическихъ свидѣній о числѣ больныхъ въ различнаго рода болѣзняхъ. Въ этомъ отношеніи желательно, чтобы управа отмѣчала въ своихъ отчетахъ болѣе подробныя таблицы о родѣ болѣзней и числѣ пользовавшихся въ каждай болѣзни. Въ ожиданіи такихъ полезныхъ свидѣній, мы пока ограничимся сообщеніемъ данныхъ за 1860 годъ. Въ этомъ году изъ числа 1337 больныхъ, леченіемъ Друскенискихъ водъ пользовалось:

Золотухою (<i>Scrophula</i>)	421	или 31.5%
Ревматизмомъ (<i>Rheumatismus</i>)	165	— 12.3%
Геморроемъ (<i>Haemorrhoids</i>)	139	— 9.7%
Артритизмомъ (<i>Artritis</i>)	69	— 5.1%
Колтуномъ (<i>Plica</i>)	53	— 4.0%
Параличемъ (<i>Paralysis</i>)	45	— 3.3%

А всего въ главнѣйшихъ болѣзняхъ 873 — 66%. Прочими болѣзнями: страданіемъ спиннаго мозга, разслабленіемъ нервовъ, истеріей, дѣвичьей бѣдностью (*Chlorosis*) и разными ра-нами и язвami. . . . . 464 — 34%.

Такимъ образомъ наибольшее число больныхъ, пользующихся Друскенискими минеральными водами, — подвержено *золотухѣ*, почти одна треть; другая треть подвержена: *ревматизму*; *геморрою*, *артритизму*, *колтуму* и *параличу*; за тѣмъ 34% принадлежатъ къ весьма разнообразнымъ болѣзнямъ, какъ наружнымъ, такъ и внутреннимъ.

Леченіе *золотухи* идетъ весьма успешно, даже въ видахъ самой упорной и застарѣлой болѣзни. Ревматизмъ хроническій и продолжительный, не уступающій фармацевтическимъ средствамъ, исключительно излечивается сими водами. Въ Друскеникахъ пользуется около 12% и до 14% (1856) облегченія не получаетъ десятая часть всѣхъ пользующихся.

Столь же успешно излечивается *артритизмъ* — мѣстный и застарѣлый, когда болѣзненная матерія произвела отверденіе.

Больные, одержимые *параличемъ* — частный (*parialis*) и половинный тѣла (*hemiplegia*). Больные, нѣсколько лѣтъ ходившіе на костыляхъ или при помощи другихъ, послѣ

шестидесятидневнаго употребленія водъ, а иногда въ теченіе одного мѣсяца могли сами ходить безъ всякой помощи.

Подобнымъ образомъ излечиваются Друскенискими водами разными *геморройальными страданіями*, *запалы брюшныя внутренности*, и вообще всѣ болѣзни, происходящія отъ медленнаго обращенія крови: *желтуха*, *итохондрія* и *разныя нервные страданія*, а также болѣзни женскія, происходящія отъ разстройства или разслабленія подовыхъ частей и нервовъ, *неправильность періодическихъ теченій*, *истерія*, *дѣвичья болѣзнь*. Накопецъ находятъ здѣсь одно изъ надежнѣйшихъ средствъ разныя хроническія наклонія болѣзни — *лишай*, *сыпи*, *разнаго рода седенія*, *азои*, въ которыхъ извѣстныя фармацевтическіе приемы не оказываютъ должнаго дѣйствія.

Но самое разительное дѣйствіе этихъ водъ оказываетъ въ *колтуны*, болѣзни свойственной Западной краю. Колтуны обнаруживаются головною болѣю, труднымъ пищевареніемъ и страданіемъ системы наклонной, лимфатической, нервной и костяной. Отъ этихъ страданій болной избавляется отраженіемъ волосъ на головѣ въ клубчатые свитки. Не смотря на то, что никакія медицинскія пособія не могли достигнуть болѣзни, жителемъ деревни Друскеникъ давно была извѣстна цѣлительная сила минеральныхъ водъ въ колтунову болѣзнь; а въ настоящее время изъ благотворнаго дѣйствія на эту болѣзнь подтверждается ежегодными наблюденіями.

Примѣровъ успешнаго почти чудеснаго леченія колтуна можно найти въ Удинѣ, которую нѣсколько лѣтъ сряду издавалъ *Вольгангъ*. Здѣсь однако скажемъ, что средъ издавалъ колтунову бѣлаетъ около 4% всѣхъ пользующихся, *изъ этого числа четвертая часть совершенно выздоравливаетъ*. Съ поразительными примѣрами прочихъ болѣзней можно ознакомиться какъ въ Удинѣ, такъ равно и въ Другѣ Здравія и Варшавской газетѣ, *Боровскій*.

1 сентября. (Окончаніе предѣ).

Wiadomości zagraniczne.

Pogląd ogólny.

Lękamy się obudzić clikwosć w czytelnikach przez umieszczenie nowego okólnika ministra spraw zagranicznych Franciszka II. Ale bezstronność nakazała nam to uczynić. Oskarżenie zamieszczone przez barona Ricasoli było tak uroczyście, powaga znakomitego męża stanu tak wielka, że im cięższe brzemie potępienia spadało na głowę Franciszka II, tym byłoby niesłuszniej nie dać miejsca obronie. Na nieszczęście pismo burbońskie nie jest obroną, jest nieudolnym wysileniem jadu, spotwarzaniem prawdy, uragowiskiem sumieniu świata, który ze zgrozą i boleścią patrzy na rząd Ferdynanda II, wielbione dziś przez jego syna, jak obraz złotego wieku królestwa Obojga Sycylii. Lecz czytelnicy sami zobaczą i osądzą, czy godzi się tak bluźnić przeciw prawdzie, i natrząsać z dobrej wiary powszechniej.

W wielkiej a błogosławionej pracy utworzenia Włoch jednolitych, oraz zapewnienia im dobrodziejstw światła i postępu, Henryk Cialdini idzie na przód drogą odwagi, łaskawości i niezrównanej szczeroty. Rozumne obróty wojenne coraz więcej ścisają to ogniste koło, którym zbójce jest opasane. Oszczędzanie życia winowajców, zostawienie im pola do poprawy, do dzwignienia się z moralnego upadku porusza ludzi, jeszcze do rdzenia nieskazanych, tak głęboko, że dobrowolnie, wyrzekając się dotychczasowych zbrodni i błędów, szukają przebaczenia rządowi. Skutkiem pełnego ludzkości pomysłu, tacy winowajcy wysyłani są natychmiast do Włoch północnych, gdzie w założonym na ten cel obozie, pod dozorem umiętnych i łagodnych dowódców wdrażają się do prawidłowego wojennego rzemiosła; a usunięci od wpływu zabobnych i namiętnych gorszydzieli, wracają na drogę rozsądku, umiarkowania i sprawiedliwości. Działalność generała Cialdini jest wzorowa; najpiękniej malują potrzebę czynu, w duszy jego płonącej; piękne wyrazy w liście do rady miejskiej neapolitańskiej wypowiedziane, a zagrzewające ją do pracy: Pokolenie co lokomotywę i elektryczne telegrafy wynalazło, nie umie, nie chce, nie może czekać.

Kto pod takim godłem krajowi służy, ten pewnie czasu nie strwoni, i obfite owoce społeczne wypiełguje. Generał Cialdini nie długo rządzić krajem neapolitańskim będzie, ale popęd dzielna jego prawica nadany, nie zatrzyma się w swym ruchu, nawet pod kierunkiem ludzi mniejszej powagi i wpływu.

Wiktor-Emmanuel uszczęśliwił obecnością swoją Florencję. Piękna myśl utworzenia wystawy narodowej włoskiej w tym mieście, w której umiętności, sztuki, przemysł i handel najświetniej niegdyś kwitnęły, ma wielką polityczną doniosłość. Bogactwo i obfitość przedmiotów z najrozmaitszych gałęzi wiedzy ludzkiej są jakby zwiastunkami tej potęgi, jaka ożywi zbiorową siłę jednolitego narodu. Nic więcej nad podobne, spokojne zjazdy przedstawicieli genjuszu i pracy ludzi zblizy i skojarzy między sobą nie zdoła. Toskania przykładem swoim przywiązania do jedności i do rodziny królewskiej, najdobroczynniej wpłynie na uspokojenie, może tu i ówdzie, tającą się jeszcze żałość po straconej udzielnosci, łatwiej było temu wielkiemu księstwu, niż któremukolwiek włoskiemu państwu, zachować samoistność. Wybawca Włoch nie tylko

najgoręcej tego pragnął, ale wyraźnie Toskanję zagrzewał, aby nie wyrzekała się wstawionej swojej udzielnosci. Dojrzałość polityczna ludu toskańskiego przemogła nad wzruszeniami godziwej miłości własnej, lud toskański wspaniale poświęcił ją wielkości całego włoskiego plemienia. Rząd trafnie postąpił, sprowadzając do Florencji część gwardji narodowej palermitańskiej; synowie Sycylii, przypatrzwszy się, jak promień szczęścia i sławy, jaśnieje na czołach mieszkańców Toskanji, stąd ze umiłowymi względami przynieść w hołdzie powszechnemu dobru, zapomnia o zachęceniach udzielnosci jeszcze dość głośno odywających się w sercach potomków dawnych Sycylii.

Wiktor Emmanuel posiadający w najwyższym stopniu urok poufnej rozmowy, na posłuchaniu udzielonem radzie miejskiej florenceńskiej, dotknął dwóch najważniejszych zadań, stojących jeszcze na zawadzie zupełności królestwa włoskiego, t. j. dotknął Rzymu i Wenecji. Z otwartością właściwą ryercyjskiemu sercu i głębokim wierzeniem, ale oświeconemu katolikowi, powiedział: że nie użyje siły dla zniesienia władzy świeckiej papieskiego tronu; że zostawi powolne jej rozprężenie postępowi światła i czasu. Musi Wiktor Emmanuel w przenikliwości Włochów, a w postępie wyobrażeń Europy pokładać niezmierną ufność, kiedy wierzy, że prawda tak jasna, jaką jest różnica i niezgodność władzy duchownej ze świecką, ostatecznie i to przedko zwycięży. Co do Wenecji, król nie tai, że Włochy nie są jeszcze w gotowości do wypowiedzenia wojny Austrii, lecz że rząd nieustannie nad tem pracuje, i w danej chwili do boju wystąpi. Ta szczerota podbita serca urzędowych słuchaczy, i rozlegnie się od Alp do Adriatyku, jako zwiastunka błogiej przyszłości. Ta szczerota napętniła szczerotą i dumą Włochów, bo słowa królewskie wyrzeczone bez przechwataki, bez groźby, są najlepszym świadectwem siły narodowej, która nie zawaha się rozpocząć i pomyślnie ukończyć wojnę z mocarstwem pierwszego rzędu, nieprawnie rodzimą własność włoską zatrzymującym.

Z Austrii nie mamy ważniejszego do doniesienia. Sejm zagrzebski zagłosował adres, lubo cesarz reskryptem swoim od tego przedstawicieli uwolnił; sejm istrijski już został zwołany; siedmiogrodzki ma się wkrótce otworzyć, nakoniec zjazd województwa serbskiego zapowiedziany na wiosnę. Te wszystkie zgromadzenia pojedynczych, do korony S. Stefana należących, i razem z nią w dom habsburski weszłych ludności, mają posłużyć rządowi wiedeńskiemu do nadwładzenia węgierskiego narodu. Ponęta udzielnosci chce p. Schmerling omamić Siedmiogrodzian, Kroatów, Dalmatów, Serbów, i Słowaków, aby z bracią swoją Węgrami nazawsze zerwali. Czy skutek uwieczy jego usiłowania, przewidzieć trudno; ale w samym Wiedniu wynurzają się objawy dla zwolenników swobody zatrwajające. Rada stanu, na wzór podobnie instytucji francuskiej, utworzona, czy zmównie z ministrami, czy niezależnie od nich, posłała wbrew przeciwną drogą, jaką gabinet zdaje się postępować. Izba poselska rady cesarskiej, zniecierpliwiona, że dotąd żadne prawo stanowe, potrzeby społeczne zabezpieczające, ani przez ministrów wniesionem, ani przez izby uchwalonem nie zostało, poczęła natarczywie dopominać się o badanie żywotniejszego ruchu pracom zgromadzenia. P. Schmerling projekt prawa druku, a p. Protobevera projekt organizacji sądowej na uprzednie roztrząszenie rady stanu złożyli. Oba projekta niesłychanie, w duchu wstępnym

ucierpały, tak dalece, że p. Schmerling zniewolony natarczywością izby do wniesienia projektu prawa druku pod jej rozbiór, podobno będzie musiał wystąpić, nie jak jego obrońca, ale jak przeciwnik; minister zaś sprawiedliwości p. Protobevera widział się zmuszonym, pod pozorem słabości oczu, żądać uwolnienia od urzędu.

Obok ciężkich kłopotów domowych, niepokoi Austrję zapalona już wojna między Turcją a Czarnogórzem. Poseł Porty ottomańskiej książę Kallimachi oznajmił urzędowie hrabiemu Rechberg, że Omer-Pasza kroki nieprzyjacielskie rozpoczął, i że wszystkie wyteży siły na opanowanie stolicy Czarnogórza Cetynji. Podług najwięzszych wiadomości, książę Michał serbski z książęciem Mikołajem czarnogórskim, mieli zawrzeć przymierze. Stan umysłów Słowian tureckich tak jest rozdrażniony, że Bośnia, Hercegowina, a kto wie, czy księstwa naddunajskie a nawet Kroatka węgierska, w pokoju wytrwają. Niedołęstwo tureckie wątpić każe, żeby wojna zbyt rozległe rozmiary przybrać miała, ale gdyby nad wszelkie przewidzenie Omer-Pasza działaniem swoim szerszy zakreślił obręb, gdyby uczęstnictwo Kroatów i Serbów austrijskich wywołało dwór wiedeński do działania, może ten wulkan, długo we wnętrzu ziemi tlejący, wybuchnie ogromnym pożarem! Może uda się hrabiemu Rechberg jeszcze i na ten raz burzę zająć, ale niebezpieczeństwo grozi, a krzywdoma od tyłu wieków przez muzałmańską dzikość słowiańszczyzna, poniewierane chrześcijaństwo, wołają o pomoc!

Czas jest brzemienny przyszłością; niepodobna zapewnić, że rok 1861 zaczęty w pokoju, upłynie bez wojny. Państwa europejskie troskliwie pracowały przez polubowną komisję w Mostarze, lecz Turcja nieszczerotą, odmową wszelkich ulepszeń, niepojmowaniem nakoniec potrzeb czasu, najlepsze chęci Europy niwecza. Zdaje się, że już za progiem jest dzień odwetu; gdy to piszemy, już niewinna krew chrześcijańska, huk dział rozlega się po urwiskach Czarnogórza, ale kiedy zagrzmą nad brzegami Dunaju, na równinach Sawy i Drawy, wówczas wykwitnąć może nowa przejawia się wschodnią Europą, i powstać nowe państwo na tym starym łądzie, które swem na świat przyjszeniem, zmiany i w głębszej Europie wywoła.

Tymczasem we Francji, w Niemczech, nawet w Danji wszystko zdaje się oddychać głębokim pokojem. Cesarz Napoleon w bierryckim ustroniu cofa się myślą w ubiegłe wieki i wskrzesza potężną postać Juljusza Cezara. To rozpamiętywanie rzeczywistości tak całą myśl jego pochłania, że, ze szczytów pyrenejskich, zdaje się nie postrzegać nawet przevalającego się u nóg jego wiru społecznych zdarzeń, ale może wkrótce loskot wojennych gromów rozbudzi go z tych wczasów, powoła do stolicy i zmusi do ujęcia silną ręką na chwilę opuszczonego steru spraw państwa. Zaprawdę, znajdujemy się w przedmiui wielkich wypadków.

Krzywdziłby wiek swój, koby utrzymywał, że zle namiętności przemagają, że szalone, wywrotem społeczeństwu grożące nauki, górę biorą, a jednak zdarzają się od czasu do czasu wypadki, na których wspomnienie rozum się oburza i serce boli. Niedawno sumienie Europy potępiło zamach Oskara Beckera, a oto znowu, jakiś zapamiętały zagorzalec chciał naśladować zgubny jego przykład. Zawzoraj tydzień, 17 letni uczeń wszelkiej ateńskiej, zwany Dassias, chcąc zapewnić naśladowanie niemieckiego szaleńca, strzelił w Atenach do Marji-Fryderyki-Amelji królowej greckiej (ur. 22 grudnia 1818). Szczęściem strzał chybił; winowaj-

ca został schwytny. Byłoby zaiste badaniem godnym zająć głębsze umysły, jaką drogą serce młodzieńcze, zwykle pochopne do najszlachetniejszych uniesień, zbłąka się mogło na takie manowce, że nie wahało się powiązać zamiaru skierowania zabójczego ciosu przeciw istocie, którą brońta podwójna tarcza bezpieczeństwa, jako królowę i niewiastę.

Ale przenieśmy wzrok na drugą półkulę świata. Na północy ważnym jest wypadkiem ogłoszenie depeszy księcia Gorczakowa do pana de Stoeckl, posła nadzwyczajnego i pełnomocnego ministra rossyjskiego w Waszyngtonie. Dzienniki obce zaledwie dnia 8 (20) września wiadomość o niej podały. Niechcąc nadwładzić doniosłości tego pisma, przedstawiając go czytelnikom naszym w treści, odkładamy umieszczenie go całkowicie w następnym numerze Kurjera, w którym również wyłożymy powody, jakie skłoniły Francję, Anglję i Hiszpanję do wdania się w sprawę meksykańską.

Włochy.

Genua 15 września. Król Wiktor-Emmanuel przybył do Genui 14 b. miesiąca ze świetnym wojskowym orszakiem. N. pan natychmiast wsiadł na fregatę rządową *Marja-Adelajda* i popłynął do Toskanji.

W mieście i okolicach ruch, zwłaszcza w arsenałach i oddziałach ogromny.

Od czasu do czasu widzimy tu przeciągające gromady neapolitańskie i sycylijskie, w strojach nadzwyczaj malowniczych, przybywające dla zaczęcia lub kończenia służby w wojsku włoskiem.

W Liwornie przyjęto króla z niezrównanym zapalem; towarzyszyli mu ministrowie Ricasoli i Cordova. Od Turynu do Genui i od Livorny do Florencji, był to w całym znaczeniu słowa pochód tryumfalny.

Lękano się, aby samotnik Kaprery nie przyjął wezwania prezesa Stanów Zjednoczonych, ale dziś już jest pewnem że odmówił; jego meztwo i życie należą ojczyźnie.

Wyrobicy neapolitańscy złożyli się na postanie Garibaldiemu żywności. Najeli okret, naładowali go zapasem makaronów, sera, maki, nawet węgla i wyznaczyli deputację, która popłynie złożyć wybaczy ten upominek ludu neapolitańskiego.

Zbójctwo tu i ówdzie daje jeszcze znaki życia, komitety burbońskie są jeszcze czynne. W okolicach Avelino a mianowicie w Petrastortina pokazało się 11 zbójców, gwardja narodowa puściła się za nimi w pogon, zabiła im dwóch ludzi a 3-ch schwytała. Jeńcy wyznali, że było w bandzie 2-ch Rzymian, 5-ciu Niemców i wywioka mnich franciszkański.

Pieniądze otrzymywali od komitetu burbońskiego z Portici. Dodają, że Cipriani della Galla z małą garstką ludzi schronił się na górę Taburno; banda zaś Chiavone została zupełnie rozproszona.

Jeden ze sług pana Peruzzi został na drodze odarty; wiozł on do Eboli rzeczy swojego pana i srebro stolowe. Zbójcom zdawało się, że napadli na samego ministra; ciężyli się już, że wezmą bogaty okup. Oto są ludzie, których wystawiają nam, jako obrońców zasady, jako podpory prawa.

Franciszek II-gi wystąpił z odpowiedzią na okólnik barona Ricasoli. Dziennik klerikalny francuski *Union* podaje ją w tłumaczeniu:

„Baron Ricasoli wydał nowy okólnik z dnia 24 sierpnia do przedstawicieli króla Wiktora-Emmanuela za granicą, tym razem pragnąc prosto dążyć na zdobycie stolicy świata katolickiego, będącej jego ulubionem marzeniem, przekreśca codzienne wypadki zdarczające się we Włoszech południowych; oskarża Rzym jako ognisko nieszczęść, których miasta neapolitańskie niedawno tak kwitnęły przedstawiają serce rozdzierający widok.

Jeżeli Europa spokojnie patrzyła na piemontski najazd, nie mogła jednak nie ocenić sama przez się z listów dokładnych i bezstronnych opłakanego stanu, w jakim znajdują się ludzie i stosunki królestwa Obojga Sycylii.

Bezczelność okazana przez ministra zmusza nas do podniesienia głosu przeciw tej haniebnej tkaninie kłamstw. Powstanie ludu Obojga Sycylii przeciw piemontskim

Zawrzała wszyszka krew w panu Zygmuncie, gdy to usłyszał, byłby może w uniesieniu wrócił w tej chwili na powrót i zadał fałsz słowom pana Starosty, gdyby go powracający z znalezionym kluczem służący nie poprowadził machinalnie za sobą.

Przejęty do żywego, ani na chwilę nie zasnął pan Zygmunt, chodził po pokoju, wynajdując środki, układał projekta odkrycia fałszu i ukarania pana Starosty; lecz te wszystkie przy głębszym zastanowieniu się, pierchały i rozbiły się o jego znaczenie a mianowicie pieniądze, które słowa jego zagłusza, stłumia współczucie a prześladowanie tylko sprowadzić mogą.

Doświadczył już wiele zawodów w życiu pan Zygmunt, lecz nie znał jeszcze z tej strony ludzi, że tak mało waga i cenią sławę i honor drugich, aby dla błahej osobistej przechwataki, poniewierac nimi byli zdołani, że za czyn szlachetny, bezinteresowny, z całą szczerotą i poświęceniem wykonany, zniewagą i potwarzą zaplaca.

Żalem ścisnęło się serce i na chwilę zaczął już wątpić o świętości uczuć, bratniej miłości, o potrzebie służenia bezinteresownie drugim i poświęcania się dla nich; lecz wspomniął na swą matkę, na całe jej życie, które było ciąglem poświęceniem i ofiarą, a przeciw nie zawsze i przez wszystkich ocenianą i poznana, jednak ofiarą nieustanną, która jedyna ją w końcu miłość ogólną i otczołą jej pamięć ciężką i poszanowaniem.

Poznał nakoniec, że ta praca, ofiary, poświęcenie, skierowane być winny nie dla niektórych wyjątkowych osób, ale dla całego ogółu, w którym pierwszeństwo mają ci, którzy nas bardziej potrzebują, którzy im biedniejsi i słabsi, tym godniejsi naszych poświęceń, tym bliżsi naszemu sercu być winni.

W takich to myślach spędziwszy noc całą, zaledwie pierwszy brzask pojawił się na niebie, pan Zygmunt wyszukał i rozbudził Grzegorza, który gdzieś pod wystawką ze swoim wożkiem i koniami się uplacał, wyszedł niepostrzeżony od nikogo tą samą boczną furtką i opuścił pograżony w śnie cały pałac, w którym w miejsce spodziewanej pomocy i wdzięczności doznał srogięj zniewagi i jeszcze jednego boleśnego rozezarowania.

(Dalszy ciąg nastąpi).

SZYMEK

Z POD OPOCZNA.

Opowiadanie z medawno minionych czasów.

S. Szamota.

(Dalszy ciąg ob. N. 71.)

ROZDZIAŁ V.

PAN STAROSTA

Już było dobrze w pół odwieczera, jak się wyrażał stary Grzela, gdy minęli Skrzywno, jak za nimi pozostały błyszczące wieże pięknego kościoła w Skrzywnku a już i zmrok zapadał, dość wczesnie jak we wrześniu, gdy skierowali na prawo z gościńca, do wioski pana Starosty, o podał nieco położonej. Niedojżdżając jednak do niej, Grzela zatrzymał konie przed pierwszą karczemką, dał nieco wytchnąć, napoił, a jako dbały gospodarz, zakupił w niej na całą noc potrzebną ilość owsa i siana, oraz sporą kromkę sera i kilka bułek, bo jakoś w gościnności pana Starosty jeśli nie dla pana, to przynajmniej dla siebie i swoich koni niedowierzał.

Wkrótce minęli mały lasek a za nim, chociaż już w cieniu nocy, ukazał się pałac pana Starosty. Starożytny to był i wspaniały gmach, znakomitej niegdyś familji siedzisko, którego wysokie baszty, zwodzone mosty, otaczające kanały i fossy, oraz wyglądające zewsząd strzelnice, nadawały niegdyś postaci obronnego zamku, dziś choć znikło to wszystko, choć miejsce baszt zajęły pawilony pałacowe, z strzelnic porobiono oranżerie i trebhauzy, na fossach i wałach urządzono tarasy i chodniki, chociaż z dawniejszych ozdób pozostał tylko, nad bramą wjazdową, herb pierwszych właścicieli tego miejsca, na którego tarczy błyszczący Słepowron wyciągnął swe skrzydła do lotu, pragnąc rzucić to miejsce, w którym ze wszystkich pamiętek i szcztaków dawniejszej świetnej przeszłości, które zartato, zniszczono, on tylko jeden pozostał, — przeciw miejsce to miało jakiś urok przeszłości, która każda szczyliną pękniętego, świezo narzuconego tynku wyzierała. I w tej chwili, choć w cieniu nocy, rysowała się poważna postać gmachu i otaczających go budowli a rześisto oświetlone jedno skrzydło pałacu, zostawiając

inne części w pół cieniu, jakąś fantastyczną i tajemniczą nadawała im barwę.

Przez pyszną aleję w pośród kłombów drzew, kanałów, przebywszy kilka wiszących mostów, zajeżdżał narzeszcie pan Zygmunt przed bramę pałacowego dziedzińca, która zastał zamkniętą, bo cichy turkot wózka, nie uprzedzał służby o gościu, która przywykła tylko na trzask z bicza, stuk powozów i karet, wybiegać z latarniami i bramę otwierać. Zostawił przeto Grzesia z końmi, a sam wszedł dobrze mu znaną boczną furtką i odbywszy zwykły meldunek w przedpokoju, który, że go znali służący jako częstego i dobrze widzianego od pana gościa, poszedł jeszcze dość przedko, został narzeszcie wprowadzony do świetnego salonu, w którym znalazł dość liczne grono osób obojętnej płci, złożone z samych członków towarzystwa tak zwanego dobrego tonu i dystynkcji.

Męszczyzni zajęci grą w karty, nie robiąc sobie dystrakcji, lekkiem skinieniem głowy powitali nowo przybyłego gościa, jeden tylko gospodarz również zajęty przy zielonym stoliku raczył mu dość podać i nie wyjmując z ust cygara wskazał gościem przyległy salon, aby tym czasem zajął miejsce w towarzystwie kobiet, które w nim prowadziły jakąś głośną po francusku rozmowę.

Powitany tu nieco grzeczniwie pan Zygmunt i przedstawiony, jako znajomy gospodniemu domu, innym nieznanym mu damom, jako młody, przybywający z wojewódzkiego miasta, naówczas wielkiego już świata, przytęm kawaler, obudził powszechnie zajęcie, tém bardziej, że w gronie dam znajdowało się kilka różnego wprawdzie wieku, dorosłych pańien na wydanin. Skutkiem to tych łaskawych względów na siebie, pan Zygmunt, mimo żaloby którą nosił i której oznaki powinny go być zabezpieczać od podobnych niewłaściwych, raniących tylko serce napaści, zarzucony przeciw był pytaniami o zabawach, wieczorach, balach, świezo wchodzących w modę najnowszych kadrylach, i nie wiem jakby się był z tego wywiązał, gdyby porzucono na chwilę sztos czy djabłek nie sprowadził na jego obronę całego grona męszczyzn, którzy przybyciem swoim zwrócili rozmowę na inny przedmiot, żaląc się na fatalizmy, brak szczęścia, niestałość dam, rozumie się kierowych lub pikowych.

Upatrzywszy stosowną porę, gdy wszyscy w salonie

zajęci byli, prowadzeniem tej czezej gadaniny, na serjo o niczem, którą język francuski tak dziwnie ułatwia, dostarczając na kaźden przedmiot gotowych frazesów i ogólników, a którąby słusznie paplotaniem wyczołanych srok i papug nazwać można, przystąpił cichaczem do pana Zygmunta pan Starosta, i wprowadziwszy go na stronę, zaczął po cichu dziękować za jego grzeczność, uczynność obywatelską, chodzenie około jego interesów, wynurzając dogonna wdzięczność za wygrany obecnie proces, i naprawiwszy tysiące podobnych grzecznych słówek i oświadczeń, zaprosił w końcu na nocleg.

Zrobił się wkrótce wielki ruch w sali i weszło kilku wygalonowanych lokaj, obnosząc na wielkich srebrnych tacach dopiero co wchodzącą w użycie cieniutką w małych filiżaneczkach herbatę, poczem męszczyźni znów powrócili do gry, a że pan Zygmunt udziału w niej brać nie chciał, został na chwilę z damami, w których kółku znudzony czeka i próżna, jednakięj treści rozmowa, wkrótce je pożegnał, wymawiając się utrudzeniem podróży i udał się do przeznaczonego mu w pawilonie pokoju, do którego go stary Michał niegdyś gajowy, dziś Michielem i marszałkiem dworu przezwany miał zaprowadzić.

szczęście czy nieszczęście mieć chciało, że zatrzymany nieco dłużej w przyległym kartowemu pokoju przez służącego, który nie mógł klucza od stancji wyszukać, dosłyszał całą dość głośno prowadzoną rozmowę. Zaledwie bowiem wychodząc, drzwi zamknął za sobą pan Zygmunt, zapytał jeden z gości gospodarza dość szyderiskim i uszczypliwym tonem, co to za młody człowiek?... robiąc mu niejako samem tém zapytaniem wymówkę, że wprowadza w ich grono, nieznanie im a tém samem kompromituując może ich godność osoby. — Jest to syn pana X. odrzekał Starosta, sąsiada, ale będącego na teraz w interesach, pracuje w bieżce, a razem jest moim plenipotentem, zdolny i pracowity wprawdzie chłopiec, ależ djablenie mnie kosztuje, bo prócz pensji, honorarjów i częstej gratyfikacji, które pobiera, wszystkie hulanki i pustoty co doś lubi, a na które ojciec ani grosza nie daje, moja kieszeń opłacać musi. — Wynówiwszy z całą czelnością te wyrazy, ubliżające i szarpiące sławę młodego człowieka, który dla niego bezinteresownie z całym poświęceniem z tak szlachetnych pobudek pracował, pan Starosta najspokojniej dalej grę prowadził.

ciemieźcom, które rewolucjonści nazywają zbójctwem, jest tak rozszerzone i jednomyślnie, że niema już ani jednego miasta lub miasteczka w Królestwie, któreby nie zespółiło się na obronę zasady udzielnosci, w celu przygotowania powrotu u dynastji, której rządów ojcowskich zapomnieć nie może.

W okoliczności użyto zszarżanej już nazwy, *zbójców* której prawdziwe znaczenie właściwie jest „złodziejom po gościnicach”, w témże piśmie porównywa się powstanie neapolitańskie z powstaniem szkockim, wandejskim i nie tak dawnym jeszcze hiszpańskim. Ale w Szkocji srożyła się wojna domowa nie zaś wojna przeciw cudzoziemcom, było to powstanie cząstkowe Wielkiej Brytanji, gdy tymczasem całe królestwo neapolitańskie walczy przeciw orężowi piemonckiemu. Wanda i Biskaja podobnie były się pojedynczo, a rządy ówczesne dawały tym co walczyli w Wandei i Hiszpanji tąż samą nazwę zbójcom, jaką Piemont szkodliwi chrześcijanie Neapolitanów walczących za udzielnosc; i jeżeli niema jeszcze Charetta i Cabry nie należy zapominać, że imiona tych bohaterów wstawiały się dopiero po długim oporze.

Na poparcie nazwy zbójców dawną powstaniem, okolicznik przypomina dumny umysł Kalabryjczyków i według pana Ricasoli skłonny do grabieży a obok tego przez dziwną sprzeczność, okolicznik twierdzi, że w Kalabrii zbójctwo jest słabsze niż gdzie indziej. Tymczasem rzecz jest należąca do sprawdzona, że powstańcy działają wszędzie pod chorągiewkami królewskimi z zachowaniem karności wojskowej, że nacierają i bronią się jak żołnierze, i że w miastach przez siebie zajmowanych, począwszy naprzód od strzaskania herbu sabaudzkiego, oraz wizerunków Wiktora-Emmanuela i Garibaldiego i od zastąpienia ich godłami i wizerunkami prawowitego monarchy; tam gdzie na pewny czas zająć się mogą, zamieniają urzędy narzucone na te, jakie szanować przywykli. Nie podobna więc jest zapoznać zasady politycznej, za którą biją się i którą wyznają powstańcy wszystkich prowincji neapolitańskich.

Sprawozdanie kilku agentów angielskich, którzy mieszkali w królestwie, przytoczone przez barona Ricasoli, nie mają najmniejszej wagi; bo pominiawszy już tchnący w nich duch zawziętości, powinniśmy zwrócić uwagę, że te pisma są zbyt dawne, aby mogły świadczyć o okolicznościach społecznych. Nadto, zadano im kłamstwo w szeregu listów i domiesień angielskich, nadawszystko zaś w liście angiela powszechnie znanego w Neapolu pana Craven, ogłoszonym przez dzienniki francuskie.

Niema więc wątpliwości, że ten objaw różny jest od owych kup pojedynczych i nielicznych zbójców, które niedługo trapiły te lub ową leśną okolicę, a co zawsze było dla rządu królewskiego celem najsprężystszych i najbawienniejszych środków i owszem jest to powstanie powszechne dla utrzymania zasady porządku, jest to opór czynny przeciw najazdowi, który potęgą narodowego uczucia porwya wieśniaka i mieszczanina, człowieka żyjącego z pracy rąk i właściciela; i przy tej zrzeczności nie będzie zbyt cennym przypomnieć, że oddziaływana lat 1799 i 1806 miały tąż samą dźwignię, to jest nienawiść, jaką lud obojga Sycylii zawsze żywił względem każdego obcego jarzma.

Szeregi powstańców zwiększyły się przez rozwiązanie tego wojska, które przez zdradę nie przez brak męztwa stało się bezsilnym przeciw natarczywości rewolucji; to wojsko przypomina Piemontowi, że pod umiętleniem do wództwem już zwyciężo legie garibaldystowskie i że rewolucja już byłaby skonała, gdyby bataljony króla ciągle oświadczały się za przyjaźnią zdradziecko nie przyłączyli na jej pomoc; toż samo wojsko wdziało nad brzegami Garigliano uciekających przed sobą niemiannych bohaterów Castelfidardo; i może wypadek byłby zupełnie inny, gdyby nagłe odplynięcie floty francuskiej, odsłaniając skrzydła Neapolitanów, nie dozwoliło okrętom piemonckim razić ich swym ogniem.

To samo wojsko podwójnie obłożone w twierdzy, której działobitnie dorodnąć nie mogły doniosłości dział obłożniczych, było się tak dzielnie, że zmusiło do podziwu samych nawet nieprzyjaciół.

Takich to ludzi p. Ricasoli oskarża o zniewieściatość, w obec tych gwardji narodowych, które Piemont naprzódno usiłuje pędzić na czele wojsk swoich dla walczenia z powstaniem. A jednak generałów i oficerów tego wojska rząd piemoncki przyjął, podniósł na wysokich stanowiskach, ośpał dostojnościami i zaszczytami. Cała różnica na tém zależy, że właśnie ci ostatni zastąpili na nazwę podłych, zrozoną przez p. Ricasoli, bo nie chcieli narazić się na niebezpieczeństwo wojny, bo opuścili swe chorągwie i zdradzili przysięgę, która jest wiarą żołnierza.

Jeżeli wojsko neapolitańskie było się z taką wytrwałością i chwałą, mimo zwodnicze namowy, mimo najczarniejsze zdrady, szukać należy przyczyn w szlachetności wychowania wojskowego; bo wiadomo światu przez jakie haniebne podstępne zmuszono część tych żołnierzy do rozprzeczzenia się; w ostatku Piemont bynajmniej tego nie ukrywa, objawiając codziennie jakie jednostki owego wojska przyczerania i zaszczyta. Licznym żołnierzom walcącym przeciw najednikowi nie zbywa, jak p. Ricasoli twierdzi, na dowodach ochotniczych, nie zbywałoby im na generałach neapolitańskich, gdyby prokonsulowie piemontey, z obawy, nie uwieźli ich wszystkich z małemi wyjątkami i nie wywieźli do Genui, do Aleksandrii i do Fenestrelji, bez sądu i bez wyroku. To rozprzeczzenie spadło na generałów i oficerów wyższych, którym warunki poddania Kapui, Gaety i Messyny zapewniały wolność; ale właśnie ci wojownicy nie należeli do rzędu mogących być przez rząd piemoncki ozdobionymi orderem s. Maurycego.

Zbytecznym byłoby dowodzić istnienia ogólnego ruchu w Królestwie przeciw przywłaszczeniu dopelnionemu pod maską mniemanej jednosci i politycznego odrodzenia, wówczas kiedy najedniczy co dzień wszędzie roztrzącał każą po secinie walczących, wówczas kiedy więzienia są przepelnione obywatelami i kiedy rząd widzi się zmuszonym, dla braku miejscowości, zamieniać na więzienia zamki, klasztory a często nawet cmentarze i Hoczyć tam swe ofiary, wybierane we wszystkich stanach społeczeństwa; kiedy arystokracja, mieszczaństwo a często nawet rzemieślnicy, skwapliwie opuszczają domowe ogniska i chronią się z rodzinami na obcej ziemi.

Niech p. Ricasoli przypomni sobie upadek handlu i rękodzielni, zaniedbanie rolnictwa, marnotrawstwo skarbu roztrwonionego w kilka miesięcy przez Verresow i Pisaronow wysyłanych przez Piemont; zbrojownie wojenne nieogdyś tak zamowne a dziś puste, rękodzielnie bronie zniszczone, pałace królewskie ze wszystkich odarte, mnóstwo urzędników cywilnych i sądowych powszechnie szanowana bez miejsca, lub przemocą wysyłanych do Włoch północnych, nowe podatki nakazane się mające, pożary, śmierć i spustoszenie, a wówczas dowiaduje się o przyczynach zmuszających Neapolitanów do ubrania się i walczenia.

Okolicznik Piemoncki krwawo uraga się, mówiąc o dobrodziejstwach swobody i wielkości, która dziś pochłubić się może ta część Włoch południowych!

P. Ricasoli udaje, że nieznaną jest mu nawet topografia prowincji Neapolitańskiej; chce zaciesnić do kilku obwodów powstanie, które jest powszechnem, oświadcza, że istnieje tylko na pograniczu krajów Rzymskich. Tymczasem mówi, że w Abruzach, *zbójctwo*, jest słabsze, tym sposobem dla pana Ricasoli Abruzzi przestały być

osiennemi z państwem Ojca s. A jednak ten kraj najpierw stawil opór najednikom; w nim ukazali się pierwsze drużyny zbrojne, które zmusily jeneratów Piemonckich do kapitulowania.

Jeżeli rozkazywały się później, uczynily to w skutek wielokrotnych rozkazow swego króla, wydanych przy opuszczeniu Gaety.

Niech p. Ricasoli raz zrzuci już zupełnie maskę, niech wezwie Europę katolicką, aby mu wydała dostatek papierstwa, dla postawienia na jej miejscu nowej nauki, która przez rozprzeczzenie społeczne doprowadzi nas do zatarcia podła katolicyzmu, lecz niech nam nie mówi o ukrytych składach broni w Rzymie, o spiskach, o zaciągach i o tajemnem zasilaniu powstańców Neapolitańskich.

Kraj Rzymski nie jest dość ludny, aby można było czynić w nim zaciągi, przeciwnie, lud wiejski z Abruzzow przenosi się zimą na mieszkanie do tych okolic.— Niejednokrotnie władze Francuskie chciały przekonać się czy na pograniczu nie snuli się wewrobnicy? Wypadkiem tych poszukiwań, łącząc w to i sładztwa z powodu ostatnich uwiezień, o których p. Ricasoli tyle narobił hałasu, była pewność, że osoby zwiedzające te okolice zajmowały się jedynie swemi przemyślowymi zatrudnieniami, załem poszło natychmiast ich uwolnienie.

Niewahamy się w tej mierze odwołać się do samych wojsk Francuzkich, aby poświadczyły prawosc postępowania rządu Ojca s. i rządu królewskiego.— Franciszek II winien zbyt wiele wdzięczności ojcu wiernych, żeby chciał jeszcze zwiększać gorycze zatrważające jego spokojność.

Pod upadku Gaety, wnet po przybyciu swoim do Rzymu, król wydał rozkazy poddania twierdzy: Civitella del Tronto i Messyny, oraz do rozwiązania zbrojnych drużyn. Król znalazł moc wydania tych rozkazow, w tej samej potężnej miłości dla swego ludu, która dziewięć miesięcy pierwej sprawiła, że wstrzymał ramię swego wojska w stolicy Sycylii, że wycofał je z Palermo w chwili w której hordy Garibaldiego już miały uleść pod Fiera Ventica; w miłości, która trzy miesiące później radziła mu wyjść z Neapolu, że wystrzali, nie dla tego, aby ustępował przed nieprzyjacielem, ale aby oszczędził stolicy straszliwych następstw wojny, mającej gdzie indziej się toczyć.— Gdyby chciał lud swój zapalić do rozpacznej walki, kiedy Gaeta opierała się jeszcze z taką chwałą, byłby to uczynił, w ten sposób postawiłby najedników w dwoistej a ciężkiej konieczności, albo popierać dalej obłożenie, utracić za sobą królestwo, albo ścigać powstańców, zdjąć wojska z pod murów twierdzy i dać możność hełnej załodze do czynnego działania.

Król obojga Sycylii dumny jest jednak z jednomyslnego i samorzutnego objawu swego ludu, pojmuje on powinność opiekowania się nim i nadania mu rękami, skoro to będzie w jego władzy; również nie odstąpi prawa służącego i jemu samemu i jego dynastji a opartego na prawowitem spadkobierstwie, oraz na wali tak powszechnie jednomyslnego swego ludu, na wali, wcale inaczej wyrażonej niż ową kłamliwą uchwałą, która nastąpiła *bez nieopowiedzianego* najazd Piemoncki, którego ohydne knowania znane są dzisiaj całej Europie.

Dla tego nieodwrotnie gotow jest pośpieszyć ludowi swojemu na pomoc w chwili, którą uznaj za właściwą i w sposób przywoity. Jest to dla niego i powinnością i prawem; lecz nigdy nie przyszło mu na myśl ziemię gościnną wzięć za podstawę swych wojennych działań. Przeciwnie, przywiązywał najwyższą do tego wagę, aby nawet nie obdzić pod tym względem najmniejszego podejrzenia.

Jeżeli jednak król pragnął postępowaniem swoim nie ścigać żadnego kłopotu na stolicę swą, nie należy rozumieć, że nie troszczy się o swe obowiązki względem swego ludu i owszem wygląda tylko przyjaźniej chwili do ich spełnienia.

Gdyby, jak p. Ricasoli twierdzi, natchnienia wychodziły z Rzymu, zaprawdę nie zabrakło by powstańcom ani na jenerałach, ani na środkach, ani na planach; tymczasem powiadałby uzbrolili się samorzutnie, stoją na ich czele tylko dowódcy ochotnicy, opatrują się w broni wydartą gwardjom narodowym, a w rozpacznej ich walce widać oczwójcie, że biją się bez żadnego obmyślanego planu. P. Ricasoli wpada w wiertną sprzeczność; mówi, że powstańcy są bandytami chciwymi krwi i rozbojów, a kilka wierszy niżej utrzymuje, że zależą od Rzymu i słuchają kierunku w celu politycznym. Z dwóch rzeczy jedna: albo to są ludzie walczący w sprawie politycznej, a wówczas zapala ich miłość ojczyzny i króla, którego chorągiew podnieśli; albo to są zbójcy, a wówczas ani mogliby, ani chcieli zależeć od Rzymu.

Pod względem zamienia dzikości przypisywanego przez p. Ricasoli powstania, zwala on tylko na drużyny narodowe okropności popełniane przez Piemonczykow. Dowiedzionem jest najwyraźniej, że wszędzie gdzie powstanie objawiało się, rozbrojono tylko gwardje narodowe i niebyleż do oplakiwania innych nieszczęść, prócz tych, jakie bywają nieuchronnym następstwem wojen. Również dowiedzionem jest, że powstańcy w ogólnosci puszczali na wolność jeńców piemonckich, tymczasem Piemonteycy posunęli nieuludność do tego stopnia, że w wszystkich co wpadali w ich ręce zabijali z najokrutniejszemi wymysłami dzikości, rozstrzeliwali za samo podejrzenie ludzi spokojnych, wyrwanych z łona rodziny i wiejskiej pracy. Europa ze zgrozą czytała musiała opisy zbuznienia całych miast jak: Auletty i Montefalcone, zwałisk Pante Landolfo, San-Marco, Casalduini, Rignano, Viesti, Spinelli i innych, które się dotąd jeszcze dymią. Tam Pie ionteyzy zabijali niewiasty, dzieci, starców i chorých, tam dopuszczali się gwałtów, które wstyd zamileć nam nakazuje. Dziwne też brzmi, że minister śmie mówić o przeszkodach, jakich działanie rządu doznaje, z powodu rękami swobod konstytucyjnych.— Tymczasem najzapędniejsze nawet dziennikarstwo uwiadama świat codziennie i na każdej stronie o karach bez sądu, o uwiezieniach dowolnych, o pogwałconych mieszkaniach, o zabójstwach politycznych w dzień biały na dobrowolnych gościnicach, o coraz nowych zakazach wydawania dzienników ośmielających się niekiedy podnieść głos na te gwałty i nadużycia, o łamaniu i niszczeniu pras po drukarniach, a całą ich winą bywa to tylko, że nie nazywają zbójctwem neapolitańskiego powstania. Nieraz redaktorowie i wydawcy dzienników wtrącają się do więzienia, bez wyroku a nawet bez pozwu.

Ohydna bezcelność Kamorry jest owocem rządu rewolucyjnego, który się nią otoczył jak swoimi siepaczami. Kamorra jest stemkiem galery, który rząd królewski oddzielał on innych więźniów, a z których rewolucja zrobiła instytucję narodową. Nie będzie rzeczą zbyteczną przypomnieć, że kiedy w r. 1859 rząd królewski rozkazał wywieść na jedną z wysp, pewną liczbę kamorzystow, którzy po upłynięciu latów kary zjawili się w stolicy, dziennikarstwo rewolucyjne wzrasnęło w niebogłosy na ten gwałt wolności osobistej i kamorzystow ozdobiło nazwą wywołonych.

Europa tylko po rewolucji dowiedziela się, że ci ludzie są poplecznikami rządu. Oni to przerażają stolicę zgrozami, oni więżą, niszczą prasy drukarskie, napadają, ranią i zabijają, bo pewni są bezkarności.

Czyż podobna epoka spustoszenia ruin i mordow istniała kiedy pod rządem Burbonow? Czyż w ciągu pół wieka liczba kary śmierci choć zdaleka przybliżyć się może

do liczby rozstrzelani w jednym dniu wykonanych przez Piemontczykow?

Czasz Attyli błędna w porównaniu z czasami Piemontu. Dzika przemoc zdobywca, której określić nawet niepodobna, chce zholdować rozum ludu, broniącego swej godności, kruszy jarzmo tyrańskie podawane pod osłoną własności, Jarzmo przyberające całą morderczą dzikość.

Lud obojga Sycylii, bogaty skarbami społecznymi, chlubny genuszami, które były dumą ziemi włoskiej; lud silny 10 milionami mieszkańców, posiadający znakomite i potężne miasta nie został i nie zostanie nigdy prowincją piemoncką wyzuta ze wszystkiego, co stanowi wielkość narodów. Lud więc obojga Sycylii walczy samorzutnie i bez żadnej dotąd zachęty, o odzyskanie swojej dawniej wielkości; dopomina się powrotu tej świętości, jaką na czoło jego położył nieśmiertelny Karol, co go wydobyl ze stanu prowincji; wola o uszanowanie i ocalenie religji swych ojców w całej czystości, religji, którą podstęp, podłość i zdrada wydrzeć mu chciały.

Rzym, d 7 września, podpisano minister spraw zagranicznych. Del-Re.

Turyń, 14 września. Rozeszły się pogłoski a mianowicie z listow pisanych z Wenecji i Brescja, że książę Modeny zamysla o zapaleniu powstania we Włoszech północnych. Róż daremna, to książątko jest jeszcze nieważniejsze niż Burbonowie neapolitańscy. Nadto czy jego malutkie wojsko jeszcze istnieje? zbiegostwo, niewyplątność żołdu, bardzo już je zmniejszyło; oficerowie trzymają się jako tako, ale gdzie są żołnierze?

Zalogi austriackie dziesiątkowane są przez choroby zaraziłowe. Ciernienia oczu i tyfus szerzą okrutne zniszczenia. Ogromny szpital wojskowy Padewski okazał się za ciasnym; potrzeba było urządzić trzy inne: w hotelu Inwaldów, w pałacu ormiańskim i w koszarach św. Maksymina.

Rodzina Brambilla, zalecana jako wzór przywiązania do rządu austriackiego przez policję, stała się przedmiotem powszechnego nienawisc. Wczorajem d. 7-go września p. Brambilla z 2-ma córkami zwracał z domu wiejskiego; zaledwie wszedł na plac *dei Signori*, wnet jakiś nieznajomy uderzył go kijem po karku a drugi wyciął pannie Brambilla potężny policzek. Pęciu oficerow austriackich obecnych tej napaści, chcieli uwiezić zloczynców, lecz ogromny buldog bronił swego pana a lu oderzał od oficerow i pozwoili mu umknąć. P. Brambilla postanowił opuścić Wenecję z całą rodziną.

W Neapolu wszystkie idzie coraz lepij; policja pookrywała nowe spiski; rząd urzadzil się zmuszonym do więzienia niektórych księży, przekonanych o znoszeniu się z powstańcami. Trzeba było, w Aversa niedaleko Neapolu uwiezić kanonika Michel-Angelo, O. Diono, rektora kolegium w Aversa i proboszcza tegoż miasta tudzież jego synowca.

Jenerał Cialdini wydał następnny rozkaz dzienny: „Panie jenerale Tapputi, gwardja narodowa neapolitańska świetnem postępowaniem swoim jedna sobie coraz większe poważanie rządu i całej ziemi włoskiej. Uroczysty spokój zachowany podczas uniesienia ogromnej ludności, przypisać bezwątpienia należy tej doskonałej zgodzie, jaka panuje między tą samą ludnością a gwardją będącą jej odzobą. Postawa rycerska i okazala, swoboda jej obrotow, zwróciła moję uwagę; gwardja niezmiernie się różni od najwytwieźszych bataljonow.

W rocznicę wejścia do Neapolu wstawionego dyktatora d. 7 września, w rocznicę pięknego zwycięstwa odniesionego nad Austryjakami, d. 8-go, gwardja narodowa a lud odnowili pamiętną uchwałę październikową i zadali jawne kłamstwo dążeniem ludzi zazdrośnych i ukrytych, którzy codziennie okazują się niegodniejszymi imienia Włoch za ojczyznę.

Proszę p. jenerale przyjąć moje pozdrowienie i t. d.“ Cialdini.

Neapol 10 września 1861 r.

Tenże przesłał do Sydyka neapolitańskiego list następnny:

„Oświecony Panie.“

„Dwa dni b. miesiąca 7-i 8-my przyniosli niezmierny zaszczyt ludowi neapolitańskiemu, dowiodły najoczywisciej, że często bywał oskarżanym niestuszenie i że nie zawsze dobrze go pojmovano. Te dwa dni dowiodły podobnie patryotycznej troskliwości, i rozumnych rozporządzeń znakomitej rady miejskiej.

Oceniając całą polityczną ważność, cały wpływ obecny w tych dwóch dniach, których nigdy nie zapomnę, miło mi nie tylko jako pierwszemu przedstawicielowi władzy w kraju, ale jak Włochowi, jak obywatelowi, wynurzyć wdzięczność moją radzie miejskiej, za wszystko co w tej pamiętnej okoliczności sprawiła.

Ufam rozsądkowi i patryotyzmowi rady, niewątpliwie, że wkrótce pokona trudności szczegółów i formy; że zwycięży niewczesną opozycję i prędko doprowadzi do skutku pożyteczną zapowiadzaną od niejakiego czasu, pożyczkę potrzebną, pożądaną dla kraju, życzoną przez namiestnictwo i rząd królewski.

Neapol potrzebuje straży miejskiej, zamiataczow i wozow nocnych, dla utrzymania czystości ulic; potrzebuje wody i zdrojow publicznych, łatwiejszej i wygodniejszej komunikacji, tudzież lepszego oświelenia. Neapol nade wszystko potrzebuje rozszerzyć się, bo dusi się niedostatkami powietrza. Budowanie nowych domow w nowych dzielnicach jest niezbędne, te przedmioty i mnogie inne mają być kolejno załatwione przez dostojną municypalność neapolitańską, która zapewne nie zechce okazać się mniej szczerodroblwą jak inne municypalności, które są tak zasłużone w nowoczesnej cywilizacji Europy.

Wiem, że potrzeba odwagi do wejścia w szeroki obręb działania i do stanowczego rozpoczęcia wznowień administracyjnych; ale bez odwagi sprawa publiczna źle bywa usłużona, a w ostatku, jeśli to co spełnić należy wyjdaje się tu nowością, wszędzie jest to już czynem dokonanym. Nie wdamy się więc w rzeczy nieznane, idzie tylko o naśladowanie zewsząd cisląceyich się na oczy nasze wzorow.

Uspokobienie moje i ta suknia wojskowa, którą noszę, zobowiązują mię do zupełnej otwartosci, winienem przeto ostrzedz waszą dostojność, że coraz większej nabywa wiarę rozgłos, że posiedzenia municypalności schodzą na bezowocnych sprzeczkach o słowa.

Byłoby to wielkiem szczęściem, gdyby położenie naszej ojczyzny pozwalalo na te sładkie wczasy; Włochy przedstawiały by widok szczęśliwej Arkadii; ale w obecnych warunkach, roztrząsania nad językiem i gramatyką nikogo nie obchodzi; są przedmioty nierównie ważniejsze.

Skarbem naszej epoki jest czas; naród jest jego dozornym strażnikiem, pociąganie on do ścisłej liczby użycia i rządu i rady miejskie i wszystkie władze tej drogiej iszczyzny. Naród tworzy się nieustannie, aby czasu marnie nie stracono.

Wczesność podwaja wartość każdego środka; dziś nie wystarczy pracować, ale o to chodzi, aby pracować na dobre. Dziś postępek czynow powinien dotrzymać kroku postępowi idei. Dziś niecierpliwosc powszechnie jest wielką, natarczywie wielką.

Pokolenie które wynalazło lokomotywę i telegraf elektryczny, nie umie, nie może, nie chce wlec się leniwo.

Proszę waszą dostojność przyjąć zapewnienie mego wysokiego powazania.

Neapol 13 września 1861 r.

Jenerał broni namiestnik królewski. Cialdini.

Dziennik *Narodowości* umieszcza co następuje:

„Niektóre czasopisma włoskie mówią a nocie dyplomatycznej posłanej przez b. Ricasoli do Rzymu, w której miał żądać zrzeczenia się władzy świeckiej i uznania królestwa włoskiego, a razera przedstawiciele ojcu sw. istotne rekojmie jego niezawisłości. Nic nas nie upowaznia do wiary w istnienie tej noty; przeciwnie wszystko nas przekonywa, że podobno nota nie istnieje, przynajmniej w obecnej chwili.

Piszą z Neapolu, że hrabia de Christen, były adjutant jenerala Lamoriciere, który w tych ostatnich miesiącach 7-m razę zwiedzał Neapol i był prezesem komitetu de Friso, uwieziony nakoniec został d. 5 września. Nosił on fałszywą nazwę Lumley. Zapierał się ciągle swego prawdziwego nazwiska, ale fotografia zrobiona w Rzymie i opatrna na jego podpisem zmusiła go nakoniec przyznać się. Oddano go w ręce władzy sądowej.

Dzienniki: *La Stampa meridionale*, *la Settimana* i inne burbońskie, codziennie piszą przeciw rządowi z zachwalstwem wyrównującym tylko swobodzie, jakiej używają; co bynajmniej nie przeszkadza niektórym korespondentom twierdzić, że wolność druku nie istnieje w Neapolu i że najemni policyjni agenci niszczą prasy drukarskie i dra egzemplarze burbońskie.

Florencja 15-go września. Król odbył wczoraj wieczorem wjazd do Florencji. Orszak jak składał się z 5-ciu powozow dworskich i 10-tka powozow zwykłych. Straż stanowili karabinjerowie w kilkanaście koni. Wiktór Emmanuel zajmował pierwszy powóz z ksiądzciem de Carignano, panem Ricasoli i jeneralem della Rocca; Pan Cordova margr. de Brene, mistrz obrzędow i inne osoby znajdowały się w dalszych powozach. Gwardja narodowa ustawiona była we dwa rzędy, ale często przerywane, bo ludność spragniona widzenia swego króla, często przedzierała się przez szeregi. Zapal był powszechny i szczerzy. Florencja szczerze pragnie Włoch jednolitych i Wiktora Emmanuela.

Dziś cudem prawie, co wczoraj było jeczem zamętem, ułożyło się w najładniejszy porządek. Wystawa otworzyła się o godzinie 11-tęj z rana. W głębi pałacu urządzono ogromną salę, której ozdoby z białyh opon i kwiatow są zachwycające. Wniej jasniejsze tron królewski pod wspaniałym aksaminnym baldachimem; na stopniach rozstawiono muzykę i liczne chory śpiewakow męzkie i niewieście; zgromadzenie składało się z kilku tysięcy osob; panie w przeslicznych rannych strojach, męzcyżni czarno w białyh chustkach.

O godzinie jedenastej Wiktór Emmanuel wchodzi, grzmiące oklaski i okrzyki przyjmują ukochanego gościa. W łebie osob otaczających króla zauważano księżcia i księżkę Antonich Bonaparte, poslow: duńskiego, portugalskiego i tureckiego, margrabiego Torrearsa, senatora Matteucci i wielką liczbę członkow parlamentowch. Pan Ricasoli, mający wstręt do sukni złotem sztytę, która jednak przypadałaby do jego kibici, wznosił i nadobnie, ubrany był czarno. Pan Cordova miał mundur ministra. Margr. Ridolfi, prezes wystawy, powitał króla przemową; niepodobna było dosłyszeć odpowiedzi, lecz dzienniki ją powtarzają.

Panna Piccolomini odpiewała kantatę stosowną do okoliczności. Rzym i nieszczęsna Wenecja gorowały w jej strofach. Król podziękował dostojnej śpiewaczce noszącej jedno z najpiękniejszych imion włoskich.

Wczoraj wieczorem, król długo rozmawiał z radą miejską florencją, która odeszła uszczęśliwiona. Powiadał, iż niewątpliwie, że Neapol zrozumie korzyści jednosci i wejdzie w ślady Toskanji. Co do Rzymu, nie chce siłą rzeczy rozstrzygnąć; wpływ czasu i rozum swoje zrobi.

Neapol 13 września. Protestacja przeciw zajęciu Rzymu przez wojska francuskie, doradzana przez Mazziniego, zupełnie upadła w Neapolu, mimo wielkie zabiegi dziennikow *Popolo d'Italia*, *Comitato di Provedimento*, *Stowarzyszeń Italia Una i Rzemieślniczego*. Wszyscy urzędnicy otrzymali rozkaz wywieśnienia się z pałacu królewskiego; donoszą, że król z Florencji przybędzie do Neapolu z panem Ricasoli; z jego przyjazdem namiestnictwo ustanie.

Hrabia Aquila odebrał dnia 11 b. miesiąca wszystkie przedmioty sztuki, które zdobyły jego wspaniałą willę w Pausilippo. Prośba o wolność ich wywiezienia, podana została przez konsula Brezyljskiego kawalera Anaclerio w imieniu księżniczki brezyljskiej donny Januarja, małżonki hrabiego Aquila; komisją muzeum, której służy prawo sprzeciwienia się wywozowi przedmiotow obchodzących świetność sztuki, oświadczyła swoje przyzwolenie, ponieważ wszystko co Pausilippo obejmowało, składa się z dzieł nowoczesnych.

Rzym 11 września. W niedzielę d. 8-go o godzinie 5-tęj z rana, zandarmierja w wielkiej liczbie przebiegała ulice Rzymu, aby nim wieczne miasto się obudzi, uprzątnąć liczne chorągwie piemonckie, które w nocy powywieziano po wszystkich dzielnicach. Na latarniach, na drutach elektrycznych poruszane były rabki trójkolorowe; obeliski, kolumny, kraty pałacowe były ich pełne. Już wielki dzień świecił, a pacholki papieskie nie mogli jeszcze wszystkiego pozdejmować. Więść o tém rozbiegła się szybko i sprowadziła na Corso, na ryki: Barberini i św. Marji większej, ogromne tłumy; zaszło wiele uwiezień.

Drut elektryczny zacięgnięty przez Tyber do nadbrzeża Ripetta uginął się pod wielką liczbą chorągwi. Policja podejrzewała jednego z przewoźnikow, pracującego w tém miejscu; biedak musiał pójść do więzienia. O godzinie 10-tęj tegoż dnia, papież w licznym orszaku pojechał do kościoła św. Marji ludowej. Jego świątobliwość dał błogosławieństwo apostołskie znacznej liczbie osob, zebranych po obu stronach drogi. Po odbytem nabożeństwie Pius IX wrócił przez ulice Ripetta, del Orso i most św. Aniolo, do Watykanu; na skregcie pierwej z nich, dwie gromady dzieci od 14 do 17 lat wieku, otoczyły karęte jego świątobliwości, towarzyszyły mu, powiewając małemi chorągiewkami białemi i złotemi, wołając *niech żyje Pius IX! niech żyje nasz monarcha!* Kilka domow wywiesilo propace papieskie; tłumy pochylały się z uszanowaniem przed głową kościoła.

Mowa margrabiego Cosimo Ridolfi, witająca króla w pałacu wystawy, brzmi następnie:

„Najjaśniejszy panie!

„Włochy, które wyzwoliles z wiekowej niewoli i które powolales do zajęcia miejsca między narodami cywilizowanymi, odpowiadają dziś na twoje wezwanie, jak umiały odpowiedzieć na twój głos, idąc pod wstawionym twoim poporcem na pole bitwy; roścącją przed okiem twoim plody rolnictwa sztuk i przemysłu; do darow wziętych z rąk przyrodzenia łączą cudo zdolności, pracy i rozumu, łączą natchnienia *genjuszu*, który na marmurze, na plonie i na spizu uwiecznia wielkie powieści orężne.

Te wystawy Florencja zna od dawna, wszakże lubo uroczyste, nosily one tylko zamiar miejscowe. Nowym jest widok przedstawiony w kr. mości przez to miasto pełne poświęcenia, które ma szczęście jednocy w swem łonie naley blask przemysłu, umiejętności i sztuki; który ze wszystkich stron półwyspu odbil się promieniami w nurtach Arno, uroczyscie świadczącemi, że od kończyn Sycylii po Alpy istnieje jeden lud, stanowiący odtąd jedną ro-

dzinę i umiejęć zespolic równie jak swe uczucia, swe siły przemysłowe i moralne.

Jeżeli wielkie dzieło jeszcze nie jest spełnione, ujrzyś naj. panie dziś ponowiony ślub uroczysty, jaki Włochy przedstawione przez umiętność, sztuki i przemysł raz jeszcze wyrzekną, by dowiedzieć, że rzeczywiście urodziły się, aby być, aby chcieć być jednolitym narodem; tak jest, jednolitym, który przewodniczący przez rozum, spotęgowany cudami, wstąpi wkrótce na tę wysokość, która mu zjedna podziwienie i miłość świata.

Rzuci okiem królu w około siebie, i niech cię uszczęśliwi myśl, czem Włochy być mogą nazajutrz po swém zmartwychwstaniu. czem być potrafią, kiedy tak dzielnie pod wpływem dobrodziejstw wolnej zamiany, kiedy ich przemysł pod tchnieniem swobody, zapłodni ich łono. Racz mi pozwoić naj. panie, w imieniu artystów, przemysłowców i rolników włoskich, którzy ciebie otaczają, złożyć dzięki za wyświadczony im zaszczyt osobistego znajdowania się na tej uroczystości narodowej.— i racz łaskawie przyjąć jednorodny okrzyk wojażca: „Niech żyje król Włochi!”

Król odpowiedział: „Dziękuję mości prezydencie i panowie członkowie komisji, za wyrażone mi uczucia.

„Z radością przekonywam się, że wielkie wojny narodowe, że głębokie obrady, którym ojczyzna nasza był swój winna, nie wygasły w duszach włoskich miłośników i nauk, których dziś podziwiam tak świetnie arcydzieła. Ta miłość była od wieków najdroższym darem ukończonych mojej ojczyzny, w przyszłości będzie najcenniejszym klejnotem mojej korony. Umiejętności i sztuki najskuteczniejszego narzędzia chwali i szczęścia narodowego, rość będą z dołą Włoską; są one godne całej troskliwości mojego rządu, który nigdy nie przestanie dawać jej dowodów. Cieszę się razem z wami, mości prezesie i waszymi towarzyszami, z powodzenia, które uwieńczyło wasze trudy o-koto wystawy włoskiej; uszczęśliwia mnie to, że Florencia, która złożyła tyle dowodów patriotyzmu, która tak dzielnie wsparła sprawę narodową, została wybraną na zagajenie tej uroczystości, co tak potężnie podnosi wielkość kraju.”

Wnet zabrzmiła okiasta hymn profesora Gardi pod nazwą *Krzyś Sabaudzki*, cudownie odpiewany przez panią Marjetę Piccolomini. Król chciał ją poznać, dobroliwie z nią rozmawiał i opuścił pałac Pitti, wśród nieustających okrzyków zgromadzonego ludu.

W liście pisanym do dziennika *Rozpraw* czytamy, że król długo rozmawiał z prefektem obwodu Arno, panem Ropini i z merem florenckim margrabią Bartolomini. Rozmowa była poufna. Wiktor-Emmanuel nie miał trudności neapolitańskich; lecz ufa, że sprężystość i uczciwość woliwać że potrafi. Co do Rzymu, są ludzie, którzyby chcieli popchnąć nas do rozcięcia gordyjskiego węzła, wolimy go rozwiąć. Co do Wenecji, wojna wywołuje ją musi; ale przedewszystkiem należy zebrać i uporządkować siły wojsko, a kiedy to gotowem będzie, nie zabraknie na porażek wypowiedzenia jej Austrji.”

Turyń, 17 września.

Korrespondent dziennika paryżkiego *Kraj*, pisze: „Przybywam z Florencji, gdzie 2 dni zabawiłem. Wystawa przewyższyła moje oczekiwania. Byłem w Paryżu w 1855 roku, oglądałem cuda, nie myślę robić porównania, ale wystawa florencka chlubnie zajmuje po paryżkiej miejsce. Myśl, która natęgnęła wystawę plodów wszystkich krajów półwyspu, jest wielka i obfita, jest to kongres przemysłowy i artystyczny; rzuci on niezmiernie światło na ogień wspólnoty. Zjednoczenie całych Włoch pod jednym rządem, uławi stosunki wewnętrzne i zewnętrzne, utworzy drogę do traktatów z państwami obcymi, nada bystry półt wynalazkom, których Włochy od wieków były ojczyzną.”

Florencia jest nadzwyczaj ożywiona, we dwa dni przybyło więcej niż 20 tysięcy podróżnych. Dowiaduje się z botecia, że w Neapolu znowu pociągnięto do odpowiedzialności kilku wyższych duchownych. W Piotrofa uwieziono archidiecezjara Konstantego Gagliardi i księdza Aureliusza Gagliardi jego synowca.

Dziennik klerikalny turyński *Armonia*, pragnący pokłócić Włochy z Francją i Anglią, umyślił wystąpić z tak zwanym *prawem dziejowem*, opowiadaniem dziś w Niemczech; pisze więc pod dniem 17 września:

„Do Malty, do Wenecji i do Korsyki! „Leży przed oczyma naszymi nowy przewodnik pod napisem: *Podróż po Włoszech*, wydany w Turynie przez p. Massimo Fabi. W tym przewodniku, Włochy są całością, Korsyką, Wenecją, Malta, należą do Włoch, chociaż są pod obcym panowaniem. Owoż, po co krzyżować tylko do Rzymu! do Rzymu! kiedy Rzym jest rządony przez Włocha; wolałbyśmy raczej: do Malty! do Wenecji! do Korsyki! Chcielibyśmy równie zawołać do Nizzy! ale p. Fabi zostawia nas pod tym względem w wątpliwości. W tekście przewodnika, Nizza jest częścią Włoch; ale na karcie jego znajduje się wymieniona jak część składowa Francji. Biedna Nizza!”

Francja.

Paryż 16 września. Korrespondent dziennika *le Nord* uważa, że wszystkie spory między dziennikami francuskimi, o sprawę rzymską, toczą się w błędnym kole. *Konstytucjonista* najgoręcej dziś przemawiający za papieżem, mówi: że Francja pragnie jednności włoskiej, ale pragnie też i bezpieczeństwa ojca św.; zgadza się zatem z rządem włoskim, który także chce jednności półwyspu, i oświadcza się za wszelkimi możliwymi rękojmiami bezpieczeństwa głowy kościoła. Zdaje się, że wojska włoskie będą mogły strzedz i szanować papieża, równie skutecznie jak wojska francuskie i tym skuteczniej, że przyjdzie im to czynić na własnej ziemi. Niecierpliwość oglądania cesarza w Paryżu jeszcze będzie wzięta na próbę, dziś jest rzeczą pewną, że powrót nastąpi dopiero 25-ego tego miesiąca. Król pruski przybędzie do Compiègne pierwszych dni następnego miesiąca to jest 6-go października. Napoleon III przyjmie króla pruskiego, tymczasem przedstawiciele obu państw zasiadli w stronie dalekiej, prawie na końcu świata, po bratersku u jednego stołu d. 7 lipca. Posel francuski w Pekinie dawał wielki obiad w tym dniu na cześć posła pruskiego.

Dnia 17 września. Wypłacono rządowi pruskiemu 300 tysięcy franków za pałac posła francuskiego w Berlinie. Cesarz jeszcze w roku przeszłym postanowił, aby przedstawiciele Francji w krajach obcych, mieszkali we własnych domach. Wiadomo, że w roku przeszłym cesarz wyznaczył 45 milionów franków na roboty publiczne, na całej przestrzeni kraju, rozdziałając tę sumę na różne wydziały służby. Wydział robót, rolnictwa i handlu, miał największy w tym naznaczeniu udział, bo 29 milionów. Większą część tej summy nie była zrozchodowaną w roku przeszłym; rozdzielono więc ją na rok bieżący, w następnym stosunku:

Drogi cesarskie.	1,800,000 fr.
Mosty i rzeki.	450,000 fr.
Kanaly.	2,700,000 fr.
Porty morskie.	5,400,000 fr.
Bagna i trzęsawiska.	2,800,000 fr.

Jest to grosz wybornie użyty i stokrotnieji wypłaci się korzyściami.

Księgarnia paryżki, Palme zamysła przedrukować zbiór bollandystów, dzieło obejmujące żywoty wszystkich świętych i błogosławionych kościoła katolickiego, składa się z 54 tomów w folio. Dawne wydanie trudne jest do nabycia, płaci się zań po 4,000 franków; nowe ma kosztować 1450 fr., z rozkładem wypłaty na lat 10. To dzieło ma wysoką wartość dziejową.

Dziennik *Kraj* uwiadamia, że Chiny nie będą jeszcze tak prędko opuszczone przez wojska francuskie. Obecność ich zdaje się być potrzebną, dla poparcia staraj naszego ambasadora o rzeczywiste wykonanie traktatu, bo zła wola wyższych mandarynów widocznie stawia tajne zawady wywołanym dążeniom wice-króla.

Dnia 19 września. Hrabia Bernstorff minister spraw zagranicznych pruskich, wracając z Londynu przybył do Paryża i widział się z panem Thouvenel.

Cesarz prowadzi życie samotne w Biarritz, chociaż czyni częste wycieczki w okolice. Niedawno był Bajonnie, dla przypatrzenia się wyścigom byków; nadewszystko jednak lubi przechrząć się nieznaną po włoskach; jest to dla niego prawdziwym wytchnieniem z prac rządowych. Cesarz pilnie posuwa swój żywot Cezara, niech się jednak nikomu nie zdaje, że zapomina dla tego historii współczesnej.

Dnia 19 września. Monitor Powszechny umieścił dekret cesarski, nakazujący ogłoszenie traktatu podpisanego w Hanowerze d. 22 czerwca 1861 r., między Francją, Austrią, Belgją, Brezylją, Danją, Hiszpanią, Anglią, Wielkim księstwem Meklemburgsko-Szweryńskiem, Niderlandami, Portugalią, Prussami, Rossją, Szwecją i Norwegią, miastami wolnemi, Hanzeatyckimi, Lubeką, Bremen i Hamburgiem, z jednej strony a Hanowerem z drugiej, mocą którego król Hanowerski za sumę ryczałtem wypłać się mając 2 miliony osm kroć pięćdziesiąt siedm tysięcy trzysta trzydzieści osm talarów i dwie trzecie zręka się pobierania cla na Stade. Na Francję przypadło zapłacić 71,166 talarów, na Anglię 1,033,333 tal. na Hamburg tyleż, na Niderlandy 169,963 na Rossję 7,983 i t. d. Te liczby są szkodliwą stosunków handlowych rozmaitych państw na morzu Niemieckim. Odtąd, okręta będą mogły przepływać Stade bez żadnej opłaty.

Anglija.

Londyn, 17 września. Zaszła tu ważna zmiana w świecie pieniężnym, dotąd było we zwyczaj, że dyrektorowie banku angielskiego zbierali się w każdym tygodniu, we czwartek, i oznaczali kurs na cały tydzień. Postanowiono teraz, że tenże kurs oznaczany będzie codziennie w miarę zmian, jakim handel co chwila ulega. Jest to rzeczywisty postęp; bank angielski nie narzuca dowolnie swego kursu, ale ulega właściwemu biegowi rzeczy. Liczba banków prywatnych urosła do tego stopnia w Londynie, że bank angielski stał się prawie zakładem obojętnym.

Niebezpieczeństwo przesilenia amerykańskiego zaczyna być coraz groźniejsze. Dotąd zdawało się, że bawelna będzie mogła przetrzymać się przemycaniem, lecz od czasu, od którego Stany północne wzmocniły blokadę, a Stany południowe uchwaliły, że ani bawelna, ani tabaki, ani ryżu przedawać nie będą, dopóki wola żegluga nie wróci, padł ogromny popłoch na przedalnie i przewidywane kieski mogą dać się uczuć w całej okropności.

Książę Wallji, następcę tronu angielskiego, znajduje się teraz nad Renem, na wielkich obrótach wojskowych w obozie pruskim. Młody ten książę urodzony 9 listopada 1841 roku kończy lat 20. Mówią tu o zamierzonym jego małżeństwie z jedną z córek księcia Chrystjana szleswigo-holsztyńskiego, domniemanego dziedzica duńskiego tronu. Książę Chrystjan ma trzy córki urodzone w latach 1844, 1847 i 1853. Jedna więc z dwóch starszych mogłaby za dwa lub trzy lata zostać następczynią angielskiego tronu.

Austrja.

Peszt 13 września. Komisja skarbowca doszła do bardzo pożądanego odkrycia, obliczając rozmaitego rodzaju długi państwa, że są obligacje procentujące, od których rząd, od niepamiętnych lat procentuje nie płaci. Czy to poszło zjad, że właściciele, mając rząd za niewypłatny, do tego rodzaju papierów żadnej nie przywiązują wagi; czy że największa ich liczba w czasie wojny zginęła, dosyć, jest rzeczą niezawodną, że dług przez te papiery przedstawiany smiało z list wykreslić można. Hr. Forgaich powołał był serdecznego przyjaciela swego barona Miske, do wejścia na nowo w urządowanie, ale ten odpał mu w dzienniku Naplo: że jeżeli i sam chce ocalić część swego imienia, niech co prędzej wraca do Pragi.

W Wiedniu ministrowie a przynajmniej p. Schmerling ponieśli nową porażkę. Wiadomo, że przedstawiciel Siedmiogrodzian pan Maager bardzo wypłynął w radzie cesarstwa na rozwój wyobrażeń konstytucyjnych; że pigłkę jego mowy szczególnie były cenione przez Franciszka-Józefa; niektórzy z członków rady miejskiej wiedeńskiej wnieśli, aby go uczcić za te dawniejsze zasługi dyplomatem zaszczytnego obywatelstwa; ktoś z obecnych podał i pana Schmerlinga na kandydata, lecz większość wyraźnie oświadczyła, że p. Schmerling nie jeszcze dla sprawy konstytucyjnej nieuczynił, że zatem rada dziękować mu niema za co, skutkiem więc bardzo żywych sporów, ani p. Maager, ani p. Schmerling obywatelami stolicy nie zostali.

Wszystkich zajęła świeża podróż kardynała-prymasa do Wiednia, tym czasem była ona skutkiem nierozsądnego wysoku hr. Forgaich. Zdawało się kanclerzowi, że powinien był skłonić księdza Scitowskiego do przeciagnienia duchowienstwa na swą stronę; co skoroby nastąpiło, prymas powinien był zgromadzić na konferencję naderspanów i ułożyć z nimi warunki mogące być przez rząd przyjętymi. Wówczas arcy książę Stefan, powołany na Palatyna, dokonałby dzieła pojednania. Ale te wybiegi do niczego nie doprowadzą, bo rozmijają się z drogą prawą; nadto p. Forgaich postąpił bardzo niebacznie, zamiast udania się sam do kardynała, wezwał go do gmachu kanclerstwa, zapominając i na dostojność i na wiek prymasa.

Wiedeń 13 września. Cesarz odwiedził księżnę Parmy w zamku Frohsdorf. Dziennik *Prassa* pisze: że arcyksiężę Rajnery przyjął wezwanie udania się do Węgier dla wyrozumienia życzeń większości. Kardynał Scitowski, nie widział się z cesarzem, bo tego nie żądał; kanclerz Forgaich wytłomaczył mu zasady, na jakich można był przyjąć porozumienia, kardynał odpowiedział, że nie jest umocowany do żadnych rokowań, postanowił więc wrócić do Węgier, rozmówić się z przewodnikami narodu i znowu do Wiednia przybyć. Rząd zdaje się być skłonny uznać stanowisko, jakie Węgry miały w roku 1847, a jeśli przystąpi do porozumienia, wówczas i sejmby zwołano i cesarz dałby się koronować.

Gazeta Wiedeńska umieściła mianowanie doktora Wessely na profesora zwyyczajnego w uniwersytecie Pragskim. Jest to pierwszy izraelita w Austrji, który zasiadzie publicznie uniwersytecką posadę.

Nowosady 11 września. Serbski dziennik zapewnia, że reskrypt królewski zwołania kongressu będzie wydany w języku serbskim. Kongress otworzy się na przyszłą wiosnę, dla wyboru wojewody i dla wznowienia wojewody, oraz dla wysłania deputowanych na radę cesarstwa.

Wielka liczba pulków pogranicza wojskowego, otrzyma upoważnienie do wysłania przedstawicieli swoich na kongres.

Zagrzeb 11 września. Wczoraj poczta napadnięta została przez 5-ciu zbrojnych niedaleko Orkowacza. Zabiwszy woźnicę i ciężko zranivszy konduktora, zabrali oni rozmaitego rodzaju własności na 70 tysięcy zł. r. Znaleziono zgubiony pakiet z 20 tysiącami zł. r.

Dzienniki wiedeńskie oznajmiają, że sędziowie rusińscy oświadczyli się za używaniem języka polskiego. Ale pokazuje się z odezwy jednego z posłów rusińskich, pana Guzalewicza, że istotnie w niektórych powiatach, sędziowie byli zmuszeni żądać użycia języka polskiego jako obowiązującego. W zeznaniu jednego z sędziów w Tiapez (?) czytać można, że urzędnicy wymogli na nim przyjęcie ich wniesień w języku polskim, pod pozorem, iż nie umieją narzecz rusińskiego, lecz że gmina zaproszostała przeciw temu ustępstwu, tem słuszniej, że ludność jest rusińska i nieliczy między swymi mieszkańcami ani jednego polaka.

Wiedeń 16-go września. Odbuwają się częste narady między hr. Rechberg i postem tureckim. Przedmiotem ich jest obecny stan półwyspu Illirjskiego. Mówią bowiem, że ks. Serbski zawarł przymierze z młodym księciem Czarnogórzą; że Serbja opatrzyła go żywnością i zapasami wojennymi; że uzbraja się bardzo czynnie i zbiera wojsko na pogranicze bośnijskiem; ale i Turcy ze swęj strony chcą być w gotowości, szczególnież zaś uzbrajają swe twierdze. Belgrad naprzykład będąc prawdziwym kluczem do Serbji: opatrzone został w działa gwintowane, dostarczone przez Anglię; załoga składa się z dobrych i doświadczonych żołnierzy.

Zdaje się, że rząd zaniechał myśli wprowadzenia konstytucji w kraju Weneckim lecz zamierza rozszerzyć prawa służące kongregacji, zmieniając dawniejszą jej organizację. Podług tego miałyby jej służyć prawo wybierania swojego prezesa, dotąd bowiem gubernator przewodniczył jej obradom. Przez tę zmianę kongregacja zyskałaby na niezawisłości od rządu centralnego.

D. 15-go września. *Gazeta Dunajska i Wschodni-niemiecka* poczta zapewniają, że wszystkie pogłoski o krokach pojednawczych, między rządem a Węgrami, są oparte na domysłach; nikomu nie stanowczego w tej mierze nie wiadomo

D. 17-go września. *Dziennik Frankfurcki* otrzymał list z Wiednia, podług którego wniesienie projektu do prawa druku, będzie miało miejsce w ciągu tygodnia. Dziś ministrowie roztrząsają ostatecznie nad tem prawem, które doznało już ważnych zmian w radzie stanu. Rada nie ograniczyła się tem, że zastrzyła kary, gdzie zdawały się jej być niedostatecznymi, ale zmieniła nawet niektóre zasady prawa. Tak naprzykład zabronienie książek, które podług prawa miało zależeć od wyroku sądowego, może mieć miejsce bez sądu; podobnież władzy administracyjnej służyć ma moc zakazu rozdawania gazet i książek zagranicznych w biurach pocztowych.

Prawo dodatkowe do kodeksu karnego gorzej jeszcze wyszło niż prawo druku, które taką grozą napelnilo radę stanu, że ministrowie znaleźli niewczesnem wniesienie projektu poprawionego na radę cesarską; lecz chcą tylko poddać pod jej rozbiór niektóre rękojmie, tyżące się członków rady cesarstwa i sejmów prowincjonalnych.

Rzecz ostatnia, że minister sprawiedliwości p. Protobevera, który chciałby wprowadzić co najprędzej organizację sądową, znalazłszy się dziś w sprzeczności z radą stanu, będzie musiał wszystko odłożyć do czasu nieoznaczonego.

Listy donoszą, że p. Protobevera, z powodu choroby oczu, nie pozwalającej mu pracować, zażądał uwolnienia i że miejsce jego zajmie p. Hasner.

D. 18 września. Ks. Kallimaki, poseł turecki wręczył dziś hrabiemu Rechberg wiadomość o rozpoczęciu kroków nieprzyjacielskich z Czarnogórzem. W skutek zasady odpowiedzialności ministrów członkowie domu cesarskiego, nie będą mogli piastować urzędów ministerjalnych. A lubo arekksiążę Ferdynand - Maksymilian zachowa główne dowództwo nad flotą, cała gałęź administracyjna będzie przedstawiona przez osobnego ministra marynarki. Domyślają się, że obejmie ten wydział albo baron Wullerstorff albo kontr-admirał de Fantz.

Od pierwszego października język polski wprowadzony będzie jak wykładowy we wszystkich wydziałach uniwersytetu krakowskiego. Podług statutu 1833 język łaciński przepisany był tylko na niektóre gałęzie, inne nauczane były w języku polskim, dopiero w roku 1853 mowę niemiecką wprowadzono w wydziale prawnym.

Zagrzeb 17 września. Po długich sporach, sejm przyjął projekt adresu do cesarza większością 53 głosów przeciw 3-m.

Prusy.

Berlin 17 września. Donoszą z Paryża, że marszałek Mac-Mahon, książę Magenta, przedstawiać będzie cesarza Napoleona podczas obrzędów koronacji króla pruskiego w Rólewcem.

Prócz lerdą Clarendon, który znajdował się na prywatnie na koronacji, inny nadzwyczajny ambasador, jeszcze niewymieniony, przybędzie do dworu pruskiego w imieniu królowej Wiktorji.

D. 19 września. *Gazeta pruska* oznajmuje, że dziś wyjeżdżają do Koblenz z Berlina wszyscy ministrowie najważniejszego państwa. Przybędą tamże minister v. Patow z Biarritz i hr. Bernstorff z Londynu.

DEPESE TELEGRAFICZNE.

TURYŃ, 15 września. Neapol tegoż dnia. Jenerał Pinelli przetrząsł puszcę Montecchio z 8000 gwardji narodowej i wojska. Banda Ciprianiego jest otoczona w górach między Akwila i Teramo, które zostały oswohodzone od zbójców przez jenerałów Chia-brera i Mongone.

MADRYT, 14 września. Zapewniają, że mająca się wysłać do Meksyku eskadra, będzie oddana pod rozkazy pana Rubalcaba.

Dzienniki opozycyjne uważają za nieuchronne usunięcie się pana Tecco, przedstawiciela Włoch. Przeciwnie dzienniki ministerjalne spodziewają się, że wszystko da się pojednać.

LONDYN, 16 września. Zakład Reutera ogłosił list pisany ze Stanów południowych donoszący, iż rząd oderwańców uchwalił, że ani bawelna, ani tabaka, ani ryż, nie będą mogły być przedawane, dopóki blokada nie zostanie zdjęta. Uprawicze tych plodów, ocenionych na 50 milionów funtów szterlingów, oddadzą je pod rozporządzenie rządu, jako pożyczkę, na co

TURYŃ, 17 września. Podług dziennika *Narodo-wości*, spółka Rubinsow, która zakontraktowała linje pocztowe do Adriatyku i morza Śródziemnego zrzeka się umowy zawartęj z rządem ze stratą nawet zadatku.

MADRYT, 17 września. W Kadyksie wsiądzie na okręt dnia 20-go goniec z rozkazami rządu do jenerała Serrano, ścigającym się do sprawy meksykańskiej.

Dziennik *Epoca* mówi, że w Hawanie zebrano 14 statków wojennych ze 300 działami, tudzież okręta przewozowe, dla poparcia rozszerzenia Hiszpanji do Meksyku.

MARSYLJA, 18 września. Konstantynopol 11-go. W skutek coraz wzrastającej wziętości Kapitana paszy, Sawfeti-Pasza zagrożony jest wydaniem. Podpisano tu wyrok, że każdy urzędnik sprzeciwiający się przeniesieniu z jednej posady na drugą, będzie wykreślony ze służby. Mówią o złożeniu Jostojności przez wezyra Aali Paszę. Zniżenie ceny pieniędzy papierowych coraz wzrasta w stosunku podnoszenia się ceny brzęczących pieniędzy. Funt szterlingów angielskich płaci się 212 piastów. Kapitana-pasza odrzucił projekt komisji inżynjerów francuskich co do sprzedaży bogatych lasów cesarstwa. Mówią, że Kiamil-Pasza wysłany będzie do Paryża dla układów o pożyczkę. Pasza egipski osypywany jest grzeźnościami; ma on przysłać sułtanowi z Aleksandrii trzy fregaty w podarunku.

LONDYN, 18 września. Doniesienia z New-Yorku, z dnia 7, oznajmują, że książę Napoleon przybył ze swoim orszakiem dnia 4-go do Saint-Louis.

TURYŃ, 19 września. Donoszą z Neapolu, pod dniem wczorajszym, że jenerał Montebello uda się z Rzymu do Florencji do króla Wiktora-Emmanuela.

BARCELONA, 19 września. Król był obecnym na otwarciu kolei żelaznej z Barcelony do Saragosi, obejmującej przestrzeń 366 kilometrów. Ogromne mnóstwo ludności cisnęło się na wszystkich stacjach Katalonji i Aragonu dla podziwienia jego k. m. Król powołał spółkę za staranność w budowie drogi i w sporządzeniu wszystkiego, co ułatwia korzystanie z tego przedsięwzięcia; nadto oświadczył, że wszelkimi siłami przyłoży się do połączenia linji barcelońskiej z pampelunską, bilbaoską i madrycką. Dodał, że wkrótce będzie obecny otwarciu linji pampelunskiej, że w ciągu roku 1862, linje z Bilbao i Madrytu do Saragosi będą ukończone.

WIEDEN, 19 września. Sejm istryjski zwołany został na dzień 25 b. m.

MADRYT, 18 września. Dziennik *Correspondencia* pisze, że jenerał Serrano został upoważniony do mianowania dowódców wojsk wyprawy meksykańskiej. Niepodlega wątpliwości, że eskadra oddana zostanie pod dowództwo Rubalcady.

ATENY, czwartek 19 września. Wczoraj wieczorem jeden ze studentów strzelił do królowej, w chwili, kiedy n. pani znajdowała się na placu pałacowym. Strzał chybił. Złoczyńcę uwięziono. Najzupełniejsza spokojność panuje w stolicy. Oburzenie jest powszechne.

KOPENHAGA, czwartek 19 września. Dziennik *Dagbladet* oznajmuje, że książę Wallji jest oczekiwany w zamku Rupenhejm, w Hessji elektoralnej, gdzie znajdują się landgraf Wilhelm i książę Chrystjan szleswigo-holsztyński.

LONDYN, piątek 20 września. Zakład Reutera udziela następną wiadomość z New-Yorku z dnia 10 września: Podpisy na pożyczkę związkową są bardzo liczne. Przystąpiono do konfiskaty bardzo wielu własności w Stanach północnych. Zgromadzenie demokratyczne, zebrane w New-Yorku uchwaliło nastawać na rząd, aby jak najsiłniej popierał wojnę.

Cesarz Rosyjski nadesłał list do rządu związkowego doradzając jednność i pokój.

Śmierć pana Jeffersona Davis jeszcze się nie potwierdziła.

Żądna zmiana nie zaszła w stanowisku sił zbrojnych; przygotowania do wypraw morskich nie ustają.

PARYŻ, podniezdzialek 23 września. Dziennik *Konstytucjonista* ogłosił dziś rano uwagi nad wyrazami króla Wiktora-Emmanuela, że tylko stronnictwa rewolucyjne i wsteczne, domagają się bezpośredniego opuszczenia Rzymu przez wojska francuskie. Wszystko, mówi *Konstytucjonista* rozwiąże się w swojej godzinie. Okazuje się, że poświęcenia Francji nie były daremne. Jedność Włoch będzie silna, bo tylko woli Włochów będzie dziełem. Francja sprawiła, że państwa obce szanowały patriotyczną pracę Włoch, oswohodzonych od austriackiego jarzma. Francja, ani podniecała, ani przeszkadzała woli Włoch.

Ta wola obaliła tron neapolitański. To samo uszanowanie tej woli każe nam życzyć, aby ten tron został obalony, i aby na jego zwaliskach wzniósł się wielka budowa Włoch jednolitych.

OD REDAKCJI.

Kurjer Wileński wychodzić będzie w kwartale ostatnim, od 1 października 1861 r. w tym samym składzie i kierunku jak dotąd.

Dział urzędowy, stosownie do uchwalonego i ogłoszonego przez nas prospektu, mieścić będzie Ukazy, rozporządzenia, oraz obwieszczenia Władz wyższych, czerpane z dzienników rządowych, lub też nadsyłane z obowiązkiem wydrukowania, przez Zwierzchność miejscową.

Wiadomości zagraniczne i dział literacki, zależne od bezpośredniego kierunku Redakcji, zawierać będą najświeższe wiadomości polityczne, literackie, rolnicze i bieżące. Nie-schodząc z raz przedsięwziętej drogi, stale usiłować będziemy, ażeby pismo nasze wiernie odbi-

jało potrzeby miejscowe i rozszerzało światło prawdziwe i wiedzę gruntowną.

Dla tego ponawiamy wezwanie do wszystkich, kogo dobro ogółu obchodzi, ażeby zasilić nas swymi piśmami i uwagami raczyli, z których korzystać nie omieszkamy.

Dla uniknięcia zwłoki lub nieregularności w przesyłce, łaskawie prenumeratorem upraszają się o wcześnie zgłaszanie się z dokładnie oznaczonymi adresami.

Cena gazety:

Kwartalnie (od 1 paźd. do 1 stycznia) w Wilnie rs. 2 k. 50. Z przesyłką w kopertach rs. 3. Miesięcznie rs. 1. Półrocznie rs. 5. Rocznie rs. 10.

PRZEGLĄD WSZECHSTRONNY.

CHOCIM.

(Władysława Syrokomli).

Chocim, powiatowe miasto prowincji Bessarabskiej, samem swoim imieniem nastroja nam mnóstwo przypomnień historycznych. Przeszło, wojny z Turcją, postacie obrazy: Chodkiewicza i Sobieskiego, wnet się nasuwają wspomnieniu, wnet na to wspomnienie przychodzi na myśl jakiś dziwny ustęp z komentarza Jakóba Sobieskiego...

Za lichem miasteczkiem, przy północno-wschodnim zakręcie Dniestru, leży twierdza chocimska, a raczej leżała niegdyś, bo dzisiaj ją zniszono. W memowitym stanie strategii i artylerji, była to twierdza groźna i niedostępna; dziś samo jej położenie pomiędzy górami, dąłoby możność zniszczyć ją w godzin kilka. Moc budowy zwraca szczególną uwagę; przetrzeń jej niewielką otaczają grube ściany i bastjony, tak samo jak w Benderze i Akermanie. Z okien jej rozlega się przeliczny widok na rzekę: Dniestr, Zwaniec, Brahe i na malownicze krajobrazy Podola. Pozostały tu jeszcze dwa minarety tureckie, i studnia do dziesięciu sążni głęboka...

Nad samą austriacką granicą, zawsze niebezpiecznego co do handlu rywała w Kamieniu Podolskim, który leży ztąd o trzy mile, — Chocim jednak służy za ważny punkt stosunków nawet z odległymi krajami. Przedmiotem tych stosunków jest kontrabanda, głównie herbatą pochodzącą z Kantonu. Łatwo — powiada autor — dostać w Chocimie wszelkiego rodzaju zakazanych przedmiotów, lecz herbata stąd się rozwozi na ukraińskie jarmarki i na wybrzeża Czarnego morza. W tym począwszy handlu stykają się z sobą dwie narodości: Żydzi dostarczający herbatę z zagranicy i Lipowianie, rosyjscy starożery, których jest rzeczą transportować dalej otrzymany towar. Głównie z ich ręki mają go ich współbracia, starożery mieszkający w Odessie, Chersonie i całej Nowo-Rossji. Niektóre partie straż celna zachwytyje przy przejściu granicy, inne aż w Bessarabji łowi policja, lecz te wypadki — rzecz można, wyjątkowe, — nie tamują wcale systematycznie zorganizowanego przemycania. Stare miasto Chocim, które się ścisła nad brzegiem Dniestru, bliżej twierdzy skada się z kramów i kramików, zajmujących dolne piętro. W każdym domu są dziedzińce natoczone ciżbą żydów; często te dziedzińce z sobą się łączą. Tyle tam przybudowli, przejść płatanych i sklepów podziemnych, jeszcze z czasów tureckich, iż dziwić się nie można, że przy najtroskliwszych poczkowaniach nie łatwo znaleźć kontrabandę. Płótno, jedwab, całe seciny pudów herbaty, czasem przepelniają Chocim, — i wnet wiadomo gdzie to wszystko znika.

(Dokoń. nastąpi.)

O handlu kością Mamutową w Syberji, i o mogiłach Mamutów na brzegu lodowatego morza. (*)

Nazwisko Mamut a właściwie Mamont u tamecznych mieszkańców na brzegach lodowatego morza ma oznaczać potwór.

Po pierwszy raz w roku 1646 kość mamutowa przez Rossjan zaczęła być wymieniana na rozmaite towary rosyjskie, mianowicie siekiery, kotły metalowe i tytuń z Czuczkami a właściwie z Czaukczami, mieszkańcami pobraża lodowatego morza, którzy do dziś dnia żyją w stanie na pół dzikim i nie przynajmniej nad sobą żadnego zwierchnictwa. Przetó dwieście lat już przeszło, jak kość ta wywozi się corocznie z Syberji na rozmaite przedmioty, mianowicie towarzyskiej roboty.

Najznaczniejszą część tej kości dostarczają z brzegów i wysep lodowatego morza kupy Zygańskie, z miasteczka położonego nad Leną, oddalonego od Jakucka ku północy tysiąc wiorst; oraz z ziemi Czaukockiej, kupy Niżnie-kolymscy mieszkający w Ostrogu tegoż nazwania, położonym pod 68° północnej szerokości, którego odległość nawet od Jakucka w drożnikach nieznaczna.

Całkowita ilość mamutowej kości w obu tych miejscach, dobowana, przewozi się na Jakucki jarmark. Były lata, że więcej dwóch tysięcy pudów dostarczano jej na jarmark, lecz zwykła średnia cyfra corocznego jej przywozu i wywozu do Rossji dochodzi do tysiąca siedmuset pudów; nie licząc w to tej ilości, która się rozchodzi na roboty w samym Jakucku, gdzie Jakuci najczęściej bez żadnych narzędzi, a jedynie samym tylko nożem, wyrzynają rozmaite figurki, przedstawiające sceny z tamecznego życia samych Jakutów w narodowych strojach. Przedmiot handlu stanowią

jedynie same kły, czyli właściwie zęby przednie z górnej szczęki, inne zaś części szkieletu nie potrzebują się w handlu i wcale się nie wydobyciają na wykopalskach.

W handlu kość mamutowa dzieli się na następujące gatunki: 1) kość rogowa, składająca się z wielkich rogów, to jest kłów w naturalnym ich stanie, przędaje się w Jakucku po 17 rs. za pud; 2) grzebieniowa, składająca się z kawałków rozpiłowanych na części, przędaje się po 14 rs. za pud; 3) handlowa, kość nieco popsuta i popękana, i nakoniec 4) rozkwa, składająca się z niewielkich kłów (może samych wierzchołków) po 5 rs. za pud. Kość ta zaszywa się w surowe skóry i wyprawia się do Moskwy i za przewożenie w przestrzeni do 8 tysięcy wiorst od puda płaca po 5 rs. Gruby jej gatunek przędaje się w samej Moskwie, w małych zaś kawałkach znajduje pewny coroczny obdyt w Astrachaniu, a szczególnie na Kaukazie.

Największą ilość kości mamutowej przywożą z wy-p Lachowych i Nowej Syberji przez Zygańsk, skąd corocznie wchodzi jej do handlu więcej tysiąca pudów; okoliczność ta nie zależy od wielkiego bogactwa wykopalsk w tych miejscach, ale od bardziej rozwiniętego przemysłu, mieszkańcy bowiem rucy Zygańska, których w r. 1853 liczyło się 21 dusz, nie mając innych sposobów zarobkowania, corocznie wyprawiają partie dla wynalezienia mogił mamutowych, mają nawet na wyspach stałe mieszkania czyli tak zwane Zimowja, gdzie robotnicy karmią się rybą, a psów swoich karmią mięsem niedźwiedziem. Im głębiej kość leży w ziemi, tym jest świeższą i bielszą, kość ze szczylinami spróchniała i dziurkowata przez się wypylowya, a tylko części świeże i białe idą do handlu. Zebrała kość wyprawia się na statkach Leną do Zygańska, a potem do Jakucka. Kość mamutowa w Czaukockiej ziemi odszukuje się w mogiłach nie przez Rossjan, ale przez samych Czaukczów i dowozi się na jarmark do Ostrowna, fortecki położony na jednej z wysp rzeki Mały-anui o 240 wiorst od Niżniekolymaska. Zwykle przywożą ją na północnych jeleniach czyli reniferach i zamieniają z kupcami rosyjskimi najczęściej na prosty tytuń, za pud którego dają od 5 do 9 pudów kości mamutowej. Rozgatkowana, popiłowana na kawałki i ułożona w skorżane worki przewozi się do Niżniekolymaska, a potem i dalej do Jakucka.

Bardzo niedokładne są wiadomości o położeniu mogił mamutowych i ich względem bogactwie, chociażby dla zaspokojenia prostej ciekawości. O ile jednak wiadomo, kości te nie są wszędzie rozrzucone po całej przestrzeni, lecz znajdują się szczególnie wielkimi massami tylko w pewnych miejscach, mianowicie na wyspach Lachowych i na wyspach koło Nowej Syberji i Nowej ziemi. Na jednej z Lachowych wysp, przesyło od stu lat dobywają tę kość i dotąd jeszcze jej się nie przebrało. Zwykle kości te obnażają się w czasie długich wschodnich wiatrów na mieliznach, gdzie jej mnóstwo na brzegach wała się, mianowicie kości udowych, goleniowych i ciałych czaszek, już to wywianych przez wiatry, już to wyrzuconych przez przemysłowców, jako na nie nieużytecznych.

Na rzecze Gityka, 30 wiorst wyżej od położenia tegoż nazwiska, odległego od Jakucka o 2,800 wiorst, na miejscu zwanem Krasny Jar, znajduje się ogromny cmentarz mamutów tegoż rodzaju, lecz latem w tym miejscu czuć się daje zapach nieprzyjemny, mianowicie przepływając koło tego miejsca rzeką; mieszkańcy tutejsi Korjaki prawie się nie zajmują dobywaniem kości, chociaż woda sama podmywając brzegi rzeki, mnóstwo jej wypłukuje na zewnątrz; uważają bowiem za wielki grzech kość tę przewozić, i mają przesąd, że przez to połów wielorybów mogłyby się umniejszyć i ustać zupełnie.

Ku zachodowi od ujścia Leny, znajdują się także mogiły mamutów, lecz daleko mniej w kość obficie. Na brzegach Jenisseja i w rozmaitych zatokach lodowatego morza, niedaleko od miasteczka Turuchanska, położonego prawie pod 66° szerokości północnej, corocznie dostają do 300 pudów kości, która wszakże uważa się za daleko podlegszą, jako nie tak dobrze zachowana; w jakich jednak warunkach kość ta w tych miejscach znajduje się, zupełnie nie wiadomo, jak również i w północno-zachodniej Syberji, gdzie Samojedy z Obdorska i Berezowa do 30 pudów corocznie dostarczają.

Kość mamutową znaleziono na Syberji i w bardziej południowej stronie, mianowicie w czterech miejscach wzdłuż biegu rzeki Irkut, wypływającej z wierzchołków przedgórz gór Sajajskich. Znaleziono także w Kolywanu oraz na Donie i Litwie, lecz zawsze w kawałkach niewielkich i po większej części uszkodzonych.

Cięzar tych kłów jest rozmaity, najcięższe znajdowano około Baranowego Kamienia, ważyły do 12 pudów, lecz zwyczajna ich waga jest od 4 do 6 1/2 pudów, na wyspach lodowatego morza zwykle od 3 do 5 pudów. Licząc przeto wywóz tej kości z Jakucka corocznie nie więcej jak na 1,700 pudów i średnią wagą kładąc 4 pudy na każdą sztukę, wypada, że co roku wywozi się kłów od 220 zwierząt, i mając na uwadze, że przeszło dwieście lat handel tam się prowadzi, można sobie przedstawić, jaki ogrom tych zwierząt jest zagrzebanym na północy.

Długo uczeni nie wiedzieli nie dokładnego o tych zabytkach. W 1771 r. po raz pierwszy Wilujski Zarządca doniósł Irkuckiemu Gubernatorowi, że o 40 wiorst od Wierchno-Wilujaska znaleziono szczątki zwierzęcia na piaszczystym brzegu rzeki Wiluja pod krętym pagórkem wznoszącym się nad poziom wody o 7 sążni. Wedle opisanja Pallas głowa była pokryta skórą i na jednej stronie znajdowało się nieco szersci, powieki i zewnętrzna skóra dobrze się zachowały, pod skórą około kości i w czasie był płyn od zgnicia miękkich części, na nosie nie było rogu, lecz znaczne wyraźne miejsce, gdzie się znajdował; na nogach oprócz skóry widać było więzy i ścięgna, Pallas przyjął go za Nosorożca Rhinoceros tichorinus Cav. Szkoła wielka, że przez nieświadomość usługosć ludzi, którym były porużone te szczątki, jedną ich część przysiano do Irkucka, druga zaś do Jakucka.

W r. 1787, w czasie ekspedycji Bilingsa i Saryczewa, doniesiono, że przy ujściu rzeki Alazei do lodowatego morza, znaleziono szczątki całego wielkiego zwierzęcia w stojącej postawie, pokrytego skórą i szerscią, lecz te dla odległości miejsca nie mogły być obejrzone.

W 1799 r. Mamut w zupełnym swoim składzie był znaleziony przez Tunguz Szumachowa, lecz dopiero w r. 1806, Adams zjechał do Jakucka dla obejrzenia go i pozyskania dla uczonego świata. Miejsce gdzie go odkryto, znajdowało się blisko Bykowskiego przylądka albo Tamuta, przy ujściu rzeki Leny do lodowatego morza. Z początku pokazała się w pośród masy lodowej na 250 stóp wysokości niewyraźna jakaś postać; na drugi rok Tunguz postężył obnazywać kł i jeden kiel, ale się lekko odkopywać, stary bowiem powiadał, że jeden z przodków jego podobny dziwotwór odkrył i to mu złą było przepowiednią; na piąty rok Mamut swoją ciężkością stoczył się na brzeg na mieliznę, w 1804 Tunguz wyrwał 2 kły, a w siódmym dopiero roku od ukazania się jego Adams przybył do oglądania go, tymczasem Tunguzy, psy i inne zwierzęta karmity się mięsem jego. Adams znalazł szkielet prawie już bez mięsa lecz cały, wyjąwszy przednią nogę, wszystkie jeszcze części były mocno połączone, więzami, ścięgna i kawałkami skóry. Na głowie była skóra sucha, jedną ocałale ucho było pokryte włosem, oczy zachowały się; na je-

dnem z nich widać było źrenicę, niższa warga zaschła, wyższa była zepsuta, były były całe. Wysokość szkieletu była 4 arszyny, długość 7 arszynów od nosa do pośladeków. Kły miały każdy 1 1/2 tuaza długości (przeszło 4 arszyny czyli 6 stóp francuzkich) i oba razem ważyły 10 pudów. Głowa ważyła 11 1/2 pudów, w czasie był móżg zaschły. Nogi najmniej uszkodzone pokryte były skórą, na tylniej nodze i część miękka kopyta zachowały się. Mamut ten był samcem i miał długą grzywę na szyi, lecz nie miał ani ogona ani trąby. Grzbiet był pokryty rzęzą szerszą z czarnemi włosami, część skóry pokrywającej bok, na którym Mamut leżał, tak była ciężka, że zaledwo dziesięciu ludzi mogło ją przynieść na brzeg rzeki i rozciągnąć na drzewie, Tunguz zapewniał, że zwierzę musiało być bardzo tłuste, bo brzuch u niego wisiał prawie do kolan.

Skąd się wzięły na brzegach lodowatego oceanu kości Mamuta i Nosorożca, dzisiaj można odpowiedzieć na to tylko domyślnie, nie mając żadnego pewnego oparcia się w tym względzie. Kości te nie głębiej się pograżone w ziemi jak w górach napływowych, stanowiących najpowszechniejszą formację kuli ziemskiej, gdzie się znajdują ostatki i dzisiaj żyjących jeszcze zwierząt.

W wielu miejscach strefy umiarkowanej, a nawet w zimnych stronach odkrywają rozmaite resztki roślin, których wiele rodzajów dzisiaj jeszcze rosną w krajach gorących jako to palmy, trzciny, drzewiaste paprocie i inne rozmaite drzewa. Ażeby objaśnić ten fakt, przypuścić należy, że pod biegami jak i na równiku musiała być jednoznaczna temperatura, a potem dopiero z rozmaitych okoliczności zaszło dzisiejsze rozdzielenie naszego planety na klimaty. Ostatki mamutów i nosorożców znajdują się nietylko w jednej Syberji, lecz i w zachodniej Europie i w północnej Ameryce, a nawet w Meksyku i Peru — tylko w Syberji północnej znajdują się w ogromnych massach, a gdzieindziej tego nie odkryto. Z tego wnosić należy, że podbiegunowe strony, brzegi i wyspy lodowatego oceanu, który może i nie istniał wtedy, miały klimat ciepły i zwierzęta te jakkolwiek ogromne, trawożerne, mogły przetrwać się w tych miejscach. Trudno zaś przypuścić, aby kości te były w takiej massie przyniesione przez potop ze stref gorących, w takim razie workiem daleko więcej trupów zostaloby bliżej miejsca ich pierwotnego pobytu, i ciała tak ogromne przenoszące się na przestrzeni sześćdziesięciu stopni, jakkolwiek gwałtowny mógł być potop, musiałyby uleść całkowitemu zgnięciu i rozproszeniu, kiedy odłamki granitu na mniejsze przestrzenie zaniezione zaakragują się i nie zachowują nigdy pierwotnej swojej formy. Przetó nie można dzisiaj inaczej objaśnić, jak że Mamuty znajdowane z mięsem prawie nie nie uszkodzone, musiały przebywać i mnożyć się na miejscu.

Wedle uczonego angielskiego geologa Leyla'a sferę pokrywającą skórę pierwotnych słońców i nosorożców, dostatecznie dowodzi, że klimat północnej Syberji w czasie ich życia musiał być umiarkowany a nawet chłodny, lecz zapewne nie tak surowy jak dzisiaj, bo by takie ogromne zwierzęta zimną nie mogły dla siebie znaleźć pokarmu; takie zaś mnóstwo szczątków nie może się odnieść do jednej epoki, lecz do rozmaitych czasów, chociażby strony te były najcieplejsze; mógł się przeto klimat stopniowo zmieniać i od czasu do czasu stada tych zwierząt przyspawiać o zgube, tak jak i dzisiaj w alpejskich dolinach nagłe zasypują lawiny ludzi i całe stada bydła; a potem przez lat kilka cieplejszej temperatury mogło się plemię mamutów znowu rozmnożyć, póki nie uległo nowej katastrofie i nakoniec zupełnie nie wyginęło. Jeżeli w północnej Syberji były Mamuty i Nosorożce, to składy ogromne szczątków tych zwierząt dziwić nie powinny, bo i dzisiaj podobne cmentarze znajdują się w Indji i Afryce, gdzie zwierzęta tego rodzaju dotąd istnieją. Mniemanie, jakoby Mamuty, przewędrowawszy na południe, zmieniły swoją postać na dzisiejszych słońców, niema żadnej zasady wedle wiekowych postrzeżeń.

Anicety Renier.

PRZEGLĄD ROLNICZY.

O uczniach szkoły wawrzyszewskiej i naszych ekonomach. Ważna odkrycie dla uprawy wycieków buraki cukrowe. Towarzystwo rolnicze w Węgrzech. Nowy sposób leczenia nosacizny u koni, oraz sposób natchmiastowego uspakajania szalonego konia.

Kiedy deszcz leje jak z cebra i za próg chaty wyjsz trudno, jedyna konsekwencja, wsiąść pióro do ręki i pogawędzić z wami czytelnicy.

Najpróżd komunikuję wam nader ważną dla nas wiadomość, że kilku uczniów szkoły niższej gospodarskiej z Wawrzyszewa, zgłosiło się do Redakcji Gazety Rolniczej, pragnąc za jej pośrednictwem znaleźć miejsce w gospodarstwach tutejszych, na Litwie. Znając dokładnie ukształcenie uczniów szkoły wawrzyszewskiej, śmiało mogę rzec, że każdy z takiego człowieka będzie zadowolony, bo uczniowie tej szkoły, oprócz potrzebnych teoretycznych głównych zasad gospodarki, każdą jej gałąź, każdą robotą sami się zajmują; każdy z nich potrafi się obejść z każdym udoskonalonym narzędziem i machiną, — zna chów bydła, owiec, koni, bo sam zacząwszy od spełniania najniższych czynności, w każdej gałęzi pracował; oзнакомиł się z pierwszymi operacjami weterynaryjnymi, registraturą, ogrodnictwem, a nadewszystko, każdy z nich posiadacz powinien znajomość stelmacha i ślosarza, w zastosowaniu do budowy narzędzi i machin rolniczych, jednym słowem, są to ludzie pracy, którzy jak zawsze, tak i teraz dla nas na Litwie, przy zmianie naszych gospodarstw, nieodzownie potrzebni. Więcej powiem, ponieważ liczb uczniów szkoły wawrzyszewskiej byłaby niewystarczającą, przeto ziemianie nasi winni się postarać, co nader łatwo, o sprowadzenie ekonomów z Królestwa, zwłaszcza takich, którzy tam byli w celniejszych gospodarstwach. Ludzi takich jest w Królestwie dosyć i z chęcią się zgodzą, gdy im zaofiarujemy tę samą pensję i ordynarję, jaką dawaliśmy tutejszym ekonomom.

Każdy z praktycznych gospodarzy przynajmniej, jak dotychczas tutejszy ekonom był sprzętem zupełnie nieużytecznym, tak przy zmianie systemu gospodarstw naszych, razem z pańszczyzną ustąpić musi. Ja z praktycznego doświadczenia gospodarząc i na wielkich majątkach i na małych prowadząc gospodarstwo, zawsze byłem tego zdania, że lepiej jest i korzystniej dla gospodarstwa, w miejsce ekonomia, ukarmić kilku wiewpry więcej. Przerzuciłem w różnych guberniach tutejszych parę koni tych ujemności, i anim jednego takiego nie znalazł, którego utrzymanie przynosiłoby jakkolwiek korzyść gospodarstwu. Może kto pomyśli, że byłem za nadto wymagający, wcale nie, oto wymagałem od ekonomia: 1) aby już nie dysponować roboty, ale przynajmniej, j przy wykonaniu jej umiał się rozporządzać robotnikami; 2) aby wstawał przynajmniej o 5-tęj; 3) aby znał jak rolę orać i bronować; 4) aby letnią porą przejechał czasami gdzie się bydo i owce pasą, a zimną aby przynajmniej raz na dzień zjechał do obór, stajni, owczarni i sam obejrzał każdą sztukę, zobaczył karm i jak go jadają; — do jednej gorzelni i browaru co nie trzeba napędzać ekonomia, bo on tam jest ciągłym gościem. Zdaje się, że wymagania nie zbyt wielkie, a przecież sumiennie powiadam, że odpowiedniego jemu ekonomia nie widział na Litwie.

W wielkich majątkach, ekonom był dotąd darmożadem, bo nie robił jak tylko jadł, pił i spał dzień cały, całą jego czynnością było utrzymywać kogo na straży, aby dał

znać kiedy sam pan lub rządcą jedzie, zwyczajnie zaś całą jego pracą było napisać raport na sobotnią sesję, w którym regularnie przychodził z pańszczyzną tygodniową z rozchodem zgodzić się musiał, chociaż potem nie mógł znaleźć tłumaczenia, jeśli rządcą robotę zwrędowniał i połowy robotnika użytego nie widział. Weignać do rejestru i raportu umiło, oraz upadek był, koni, owiec, który mu gumienny i pastuchy podali, — ot i cała czynność.

Na małym gospodarstwie, składającym się z jednego lub dwóch folwarków, jeśli właściciel zdał rządy na ekonomia, to się zwykle naprzód z dochoodem, a potem z majątkiem rozstać musiał, lub jeśli sam rządził, wiedział o wszystkich, wszędzie dojechał, doszedł, klucze od gumna i magazynów miał u siebie, gdzie jeszcze do tego i sama pani do obór, czeladzi, karmników, płaszników zaszła, tam ekonom popasać czego nie miał, i mimo dobrej pensji i ordynarji, zwykle emigrował przed rokiem z służby, i na takiego pana dziwy wygadawał, kończąc zawsze tem: jak można służyć u takiego pana, który swęj godności nie ceni i sam gospodarstwem się zajmuje.

Zawsze kasta ekonomów dzieliła się na trzy kategorie:

- 1) którzy pamiętali o sobie i o panu; 2) którzy pamiętali tylko o sobie; 3) próżniaków, włóczęgów, niedbalców, którzy ani o swoje, ani o pańskie nie dbali, żyjąc z dnia na dzień, aby jakiś czas przeżyć i znów się potem gdzie przecepieć.

Otoż teraz już pierwszej kategorii niema wcale, pozostały tylko dwie następne, a najliczniejsza ostatnia. Każdy przynajmniej, że jeśli kiedy, to obecnie z takimi panami gospodarzyć nie można i należy ich koniecznie zastąpić kimś innym.

Lecz może tu krzyknie nie jeden powiatowy filantrop, a może i całą jerenjadę przedkłamuje nad losem tyłu indywiduów, a może i rodzin, i zakończy zapytaniem co ich czeka? co? To samo co nas wszystkich — pra e a, a, to jeszcze nie tak straszne, nie więc to tak złego, jeśli parę set indywiduów, a choćby i rodzi, będą się musieli wyrzec, przódniactwa, hultajstwa, oszustwa, kradzieży, a jąc się pocewicy i produkcyjnej pracy, a tój im nigdy u nas nie zabraknie, byleby chęć, a potrzeba wszystkiego nauczy. I dziś już z radością widzimy liczny zastęp ekonomów, ex-lokali, byłych strażników rogatkowych i akcyjnych, kopyjących ziemię przy kole żelaznej i zarabiających 4-ry do 5-ciu zł. dziennie, czyż to nie zwrot ku lepszemu? Skończy się robota przy kole, te zabraknie się do roli, około której pracy nigdy nie zabraknie. Korzyść i dla kraju i dla tychże samych ludzi, bo wyszedzisz raz z błota, mogą stać się uczciwymi ludźmi; nie bowiem tak prędko niepodnosi moralnie i nieuczciwactwa człowieka, jak ucziwa praca, jak również pozejaja dwuznaczna, chleb lekki, próżniaczy, z którego człowiek sam przed sobą zdac sprawę nie może, do ostatniego spodenia i zguby prowadzi.

Ale czas wrócić do przeglądu.

W dzienniku „Farmer Magazine“ 1861 roku, zeszyt majowy, str. 332, pewien angielski gospodarz podaje swoje postrzeżenia, nad działaniem soli użytej za nawóz pod buraki; rezultaty ztąd otrzymane są nader ważne dla uprawiających buraki na wielką skalę. Autor tego artykułu opowiada rzecz następnie: —Przed kilku laty sztućczne jego łąki nadzwyczaj wiele cierpiały od dzikich traw i zielska, czego zadaniem mechanicznymi środkami usunąć nie mógł, dla tego posypał te łąki w znacznej ilości solą i cel najzupełniej osiągnięty. Otrzymałszy tak świętą rezultat, przedsięwziął użyć tego środka dla oczyszczenia pól od chwastów, mianowicie przeznaczonych pod buraki: a każdy wie, jak tych pieliwo kosztowne i jak od dokładnego opiekania i to wczesnego, cały urodzaj buraków zawist. W tym celu na rolę zachwaszczoną, zoraną, wywieziono i rozrzucono sol w październiku, w ilości 106 pudów na dziesięć (tu miary i wagę redukujemy), i tak rolę zostawiono nietykalną aż do wiosny, póki nie obeszła dla zaczęcia dalszej uprawy. Tutaj sol przy współdziałaniu mrozu cuda zrobita: spulemnia wszystkie grudki i glejowątką skibe tak, że obrócić je prawie w stan proskawoty. Chwasty zupełnie zginęły. Zaraz w ostatniej orce, rozsypano jeszcze 7 1/2 pudów soli i zabronowano ją przed samym zasiewem buraków. Rezultaty otrzymane tak świetne, że plan buraków opłacił całkowicie koszt soli, a pieliwo zostało w zysku. Buraki na tym nawozie odznaczały się od innych grubością łęcy i liściem, same zaś kłęby były zdrowe, wielkie, i posiadały cukru więcej jak inne. Niemniej ważna jest i to, że użyte soli według doświadczenia autora zabezpiecza zupełnie buraki od żuków Agriotes segetis, które tak często szkodzą burakom, na co i w tym roku użalają się na Wolyniu, w Królestwie polskiem i Podolu. Jedną z dobroczynnych własności soli jest i to, że ona przyciąga wilgoć z powietrza i oddaje takową korzeniom roślin; przeto solą można nawozić pole nawet wtenczas, kiedy rola zupełnie sucha. Dalej sol rozpuszcza cząstki pożywne gruntu i przyspawia je do absorbcji roślin. Autor dodaje, że działanie soli nie ograniczało się tylko na burakach, ale widomem było i na posianej po ich zbiorze pszenicy, której żdźbła odznaczały się niezwyklej jednością i grubością. Przypisuje to autorowi własności soli rozpuszczania krzemieniów w gruncie znajdujących się.

Donieśliśmy niedawno o odbytej próbie pługa parowego w Węgrzech i o znacznych obślakach poczynionych przez wielu znaczniejszych tamecznych gospodarzy. Teraz już hrabia Szechenyi Oeden przedsięwziął zawiązać towarzystwo dla wprowadzenia i upowszechnienia parowych maszyn w gospodarstwach węgierskich. Kapitał już teraz wynosi 500,000 tal. na 5,000 akcji. W ogóle, mimo wszelkich politycznych kłopotów, towarzystwo agronomiczne węgierskie nie przestaje czynić działań i zajmować się podniesieniem kultury krajowej a z nią i wewnętrzne bogactwa kraju. Obecnie cała usiłność Towarzystwa skierowana na poprawę hodowli bydła, uprawy i fabrykacji wina i rozprzestrzenienia jedwabnictwa. Jakże to piękna działalność na każdym polu narodu, który prawdziwie pojmuje miłość kraju, i dla tego nieczego, co jego dobro ma na celu nie zaniedbuje.

Z Włoch donoszą, iż tam pewien weterynarz w Turynie odkrył sposób leczenia nosacizny u koni za pomocą silnych trucizn, a mianowicie strychniny. Za warunek kładnie tylko, aby słabość nie rozwinęła się do tego stopnia, iżby mogła nadwzględzić organa. W wycieczajnych oznakach, które dotąd uważane były za śmiertelne, jako to: cieczenie z nozdrzy szarej mianowicie punkciowatej materji, gnicie przepony w nozdrzach, i gruczolny twardo w samkach, w takim razie leczy jeszcze słabość radykalnie. Obecnie w całych Włoszech robią się w tym przedmiocie doświadczenia.

Niemieckie gazety piszą, o czém już i nasze wspomnieli, że jednym środkiem uspokojenia szalonego konia okazał się olejek lotny pietruszkowy, którym dosć zmoczyć chustkę i dać wachać koniowi, a natychmiast się uspokoi. Doświadczenia w zupełności środek ten sprawdziły.

(*) Z materiałów zebranych w Syberji wschodniej przez S. p. Muchanowa.

PRZEGLĄD PISM CZASOWYCH.

Gazeta Warszawska (do 223):

W będących przed nami numerach dwa artykuły wstępne redakcji poświęca kwestji tymczasowych dla ludu, mających zastąpić brak reorganizowanych...

W drugim artykule autor przebiega sposób urzędzenia nauki w tych szkołkach. Zaprowadzenie takiej tymczasowej szkoły nie jest ani rzeczą zbyt trudną, ani też wielkich wymagających nakładów...

Piekarnia angielska przy rogu ulicy Nowy-Swiat i Chmielnej w Warszawie, zważając na trud i pracę swoich ludzi, którzy bez przerwy cały tydzień pracują...

26 zesz. m. odbyło się w Gnieźnie zgromadzenie Towarzystwa Rolniczego trzech powiatów: średzkiego, wrzesińskiego i gnieźnieńskiego.

15 b. m. odbyła się sessja Towarzystwa Wspierania Artystów Muzycznych. Ogólny fundusz Towarzystwa wynosi sumę złp. 131,622, gr. 5.

W Warszawie przebywa, jak donoszą, od dawna oddział inżynierji Towarzystwa kolei Nad-Cisańskiej, w celu przedsięwzięcia robót około wytknięcia kierunku kolei łączącej Koszycę z Tarnowem.

W drukarniach Kornela Pilera i M. Poremby, we Lwowie, znajdują się obecnie pod prasą dwa dzieła niemieckie Michała Suchorowskiego.

Lernende, nach einem neuen und ganz eigenem Plane gearbeitet. Drugie ma nazwę: „Klucz do dziesięciu głównych narzeczy słowiańskich, jakimi są: Polski, Czeski, Słowacki, Słoweński, Illiryski, Serbski, Rusiński, Rossyjski i Bułgarski...

Tamże i egoz autora wyszedł: „Wieniec pieśni żebrackich, z Żywotów Świętych i innych podań prawdziwych, (z notami i objaśnieniami), bluszczył Michał Suchorowski. Lwów, w drukarni Michała F. Poremby, 1861.

Gazeta Polska (do 222):

Zbliżający się ostateczny termin przeznaczony na głosowanie wyborców za kandydatami przedstawionymi do rad muncypalnych po miastach, a do gubernjalnych na prowincji, wywołał w dziennikach warszawskich dotąd dwa typy artykuły rozumowane.

Książki Wojciecha Roźniewski proboszcz w Bogdanowie, w dekanacie Piotrkowskim założył szkołę dla swoich parafjan. Organista jest w niej nauczycielem, a żona organisty ochmistrzynią dzieciąt.

W tych dniach opuściło prasę życie ks. R. Antoniewicza, serdecznie spisane przez A. Polkowskiego, zalecamy je jako miłą książeczkę tchnącą spokojem, którą w ręce młodych czytelników śmiało dać można.

Kraków zagrożony został ogoloceniem z wielu prastarych pamiątek swej minionej chwały. Artykuł redaktora Gaz. donoszący o tej bolesnej nowinie podajemy w całości.

stolicy wedle planów fortyfikacyjnych już przez wyższą władzę zatwierdzonych. Twierdza, która się wznosi w Krakowie od lat kilku, rozwijając się dalej grozi zupełnem pochłonięciem miasta.

W Warszawie coraz bardziej poczyna się upowszechniać zwyczaj święcenia niedziel na zakładach, w których dotąd nie była zachowywana; nowy przykład dajemy dziś poniżej z G. P. Ale uwalniają cię od pracy i trudu, dotąd nie pomyślano, czem tę wolną od pracy niedzielę zapelnia.

Reasumując do ogólników to cośmy wyżej statystycznie liczbami starał się dowiedzieć, widzimy, że w przeciągu tych ostatnich lat dwunastu podatki w Austrii zostały podwojone, rozchody publiczne potrójone; skarb ogolocoży z najlepszych dóbr, z dróg żelaznych i innych produkcyjnych własności; dług publiczny zwiększony w trójnasób i doszedł do tego, że same procenta których wymaga, wynoszą więcej niż koszt zarządu całego państwa przed r. 1848; nadto jednym z głównych kredytów skarbu jest bank wiedeński, instytucja ściśle związana z bytem materialnym ludności, a ztąd i obecny rozstrój finansowy i przewidywane bankructwo skarbu najdotkliwiej czuć się daje dla całego kraju.

Wiedzałoby się jednak, iż stan ten oplakany za nadto jest wadliwym, aby nie był znany dla rządu Wiedeńskiego,

Słowo o stanie finansowym Austrii. (Dokończenie, ob. Nr. 71.)

Wiedzałoby się jednak, iż stan ten oplakany za nadto jest wadliwym, aby nie był znany dla rządu Wiedeńskiego, i jeśli nie inne powody, to instykt samozachowawczy musiał go już pochłaniać do jakiejś szybkiej i skutecznej zmiany, do gruntownej reformy skarbowej, mającej zniszczyć ową przepaść bezdenną niedoborów, w której utonął już kredyt, a miejsce i dla całego państwa gotowe. Rzeczywiście, w Wiedniu, w sferze rządzącej nikt nie śmiał zaprzeczyć wielkości i bliskości grożącego niebezpieczeństwa.

Wiedniu, w sferze rządzącej nikt nie śmiał zaprzeczyć wielkości i bliskości grożącego niebezpieczeństwa. Cesarz nazajutrz po Villafranca d. l. w tym względzie najbardziej pocieszające obietnice; ustanowiono wielką ilość Komisji dla zbadania złego i obmyślenia zaradczych środków, ogłoszono masę sprawozdań mniej lub więcej prawdomównych; wezwano radę państwa do dyskusowania nad stanem skarbu...

Budżet ten poprzedzony był licznymi ogłoszeniami o rozpoczętych przez rząd zaoszczędzeniach, które jeżeli były rzeczywiście w stosunku do r. 1859, to dla tego jedynie że chwilowa przyczyna nadzwyczajnych rozchodów w tym roku, t. j. wojna, w roku następnym nie istniała wcale.

Niedawno zmiana formy rządu samowładczą na konstytucyjną, jest w rzeczy samej tylko zmianą formy. Zewnętrzne kształty bardziej odpowiednie duchowi czasu i w obrazieniu wieku, miały posłużyć tylko ku ryelchszemu zrealizowaniu najmilszych zachęć rządu. Prowincjom pragnącym autonomii, pokazano z daleka cień jej a za to kazano im polączyć się ściśle w reichsrath wiedeński, i żądającym wspierać rząd na bliższej drodze, po której idzie; mało tego, żądano od nich zagwarantowania długów dotychczas istniejących, przyjęcia solidarniej odpowiedzialności za mające się zaciągnąć w przyszłości, wreszcie uprawnienia wielu podatków, które w przeciągu tych lat dwunastu ustanowione nie miały sankcji sejmowej, wedle poprzednich nadań i przywilejów.

Table with 2 columns: Country and Amount. Includes Austria, Tyrol, Styria, Carinthia, Carniola, Czechy, Morawja, Śląsk, Bukowina, Galicja.

Table with 2 columns: Country and Amount. Includes Węgry i Transylwania, Krocacja, Slawonia i Dalmacja, Pogranicze wojskowe, Wenecja, Istryja, Tyrol włoski.

Tak większa część państwa nie jest reprezentowaną w Reichsrath, a jeśli z mniejszości pozostałej odrzucimy Czechy i Galicję, wciąż protestującą przez swych przedstawicieli przeciw systematowi centralizującemu, zostanie zaledwo trzecia część ludności, zachowująca się czynnie i biernie w stosunku do zamiaru, który nadaniu konstytucji towarzyszył.

O ile zaś rząd trwa stale w raz powziętej myśli, pomimo tylu zaaw, przykości i niebezpieczeństw, na które się naraża, świadczy cały szereg postępowania jego w ostatnich czasach, nastroj, jaki starał się nadać Reichsrathowi, wreszcie świeże rozwiązanie sejmii węgierskiego.

KORRESPONDENCA

KURJERA WILEŃSKIEGO.

z Ukrainy

(List Tadeusza Padalicy)

Nie bez przerego uczucia słuchaliśmy walki Rusinów galicyjskich, ale w początkach, wyznajemy szczerze, nie mogliśmy zrozumieć dobrze o co im chodzi. Dopiero sejm lwowski, a następnie „Stowoo” pismo czasowe opuszone przez partję tak zwaną S. Juroców, oświeciły nas co do ducha i donosiłci wszczętego sporu. Jako dalecy i niewtajemniczeni w szczegółowy stan rzeczy, możemy nie znać wielu drugorzędnych przyczyn podsycających walkę, lecz dla pojęcia głównego charakteru onęj, może i lepiej jeśli ogólnie widzimy tylko zarzysy. Przysię, powtarzamy, wynieśliśmy z tego sporu uczucie i—wyznać powinniśmy, że to uczucie było u nas powszechnem. Nie zajęci namietnem kółem, widzieliśmy może jasniej ze strony jak ta garsć Rusinów raz jeszcze staje się ofiarą intryg i zatracca główny cel z oczu; jak pod wpływem zwodniczych i chwilowych obietnic, rozrywa to co spajać trzeba. Ale bolejąc, cieszyliśmy się nadzieją, że walka, bodaj namiętna, rozjaśni kwestję, że da możność wypowiedzenia dolegliwości wzajemnych i—jesli nie mam to potomkom może, posłuży do bezstronnej oceny ocenienia naszego położenia. Mieliziliśmy zaś z tej przyczyny, iż zawsze wzięliśmy za głos bodaj najczystszy, był wysłuchany bez uprzedzenia

w roznamietnioną chwilę sporu; głos zwiastuje w którym... W takim przypadku, pożyteczna jest przysłuchiwać się...

Autor powiada na wstępie, iż chociaż oceniać pismo jest wczesniej... Krywki następnie znajduje niewłaściwym wezwaniem „Stowa” do metropolity halickiego...

„Nakoniec wyznajemy, powiada „Stowa” iż w odwiecznym sporze, który jawnie lub skrycie toczy się w naszym kraju, stajemy wyraźnie po stronie Rusi...

Krywki następnie znajduje niewłaściwym wezwaniem „Stowa” do metropolity halickiego, aby stanął na czele politycznego ruchu. Powiada, iż o interesach ziemskich...

„Ale mogą nam powiedzieć, iż wychywszy duchowienstwo, Rusini zbyt mało posiadają oświeconych ludzi, którzyby mogli stanąć w obronie ich praw, na polu literatury, w administracji kraju i na sejmach...

Dalej następuje krytyczne ocenienie artykułu zawartego w 1-m numerze pisma, pod tytułem: „Galicia rusińska i jej stosunek do sąsiadów”. Zaczyna się on opisem i radością na widok rusińskiego „Stowa”...

„A wreszcie, czy nie naprosto mówimy wam o zupełnej niepotrzebie składania dowodów na prawo własnej literatury? Alboż kto was zmusza składać to prawo? Alboż wam kto przeczy? Oburzenie się przeciwko Polakom...

Chinami, Anglikami lub jakimkolwiek innym narodem. Nie za to przyganiamy „Stowa” że się pisze po rusińsku, a za to że pisze się w kierunku szkodliwym dla Rusinów...

„Zupełnie się myli lwowskie „Stowa” jeśli wyobraża Polaków wrogami rusińskiej narodowości. Wszak samo poświadcza o ich współczuciu dla rusińskiej literatury...

W dalszym ciągu, krytyk rosyjski zastanawia się nad niestosownością pretensji upatrzonych do Polaków za to, że „Stowa” drukuje się rosyjskimi czołkami...

„Zastanówmy się nad tą myślą i faktami, powiada krytyk. Obrónci i nieprzyjaciele rusińskiego gminu dzielą się na wiary i języki. Katolicy-Polacy są wrogami Rusinów...

Widziemy także, że wielu najbogatszych panów galicyjskich, są czyste Rusini. Tak nam powiada „Stowa”. Jeśli „Stowa” pragnie bronić interesów rusińskiego ludu...

Jestem na granicy Mazowsza i Litwy; za mną pozostały piaski polne, obszerne równiny i mętne wody; przedemną szumia lasy świerków i wyniosłem czołem strzelającą w górę; przedemną drzemia szerokie jeziora rade z wieńców...

list do stariej Gedyminów stolicy a i dalej posuwając się na północ niezapomnąć dać o sobie wiadomość tym, którzy tętnem serca radzi słuchać będą.

Wypitną cechą Kurpia jest to, że niema właśnie żadnego charakteru, że z pierwszego wjeżdżenia niemożna poznać do jakiej narodowości należy, gdyż obucją ciagle z Litwą, Prusami i Rusią...

Po tych kilku wyrazach, przykrych może, ale będących istotną prawdą, wracam do mojej Litwy kochanej. Już na kilka mil przed Suwałkami, czuć można Mendożę kraje, zbliżając się ku niej od południa; jednakże w prawdziwej swej barwie i woni przedstawia się ona podobnie, po przebyciu Uhołskiej puszczy...

Pięknym jest jezioro wygerskie, w pogodny wieczór letni, kiedy jego tonie odbijają ciemny pas lasu świerkowego, co od wieków stoi nad nim zadumany; pięknym jest obraz świątyni, wznoszącej się z wód łona, i wzniesieni wieżami, niby wzniosła modlitwa ku niebu strzelającej; jezioro tak ciche i czyste, porównywałem nieraz do jeziora rodzinniej miłości, w którym się kąpie wędrowiec...

Gdy się wydobyt wreszcie na światło dzienne, i zacerpnął w płucu świeżego powietrza pomyślałem sobie, iż istotnie w sklepach wygerskich znajdują się skarby; bo gdyby znalazł się jaki przedsiębiorca, coby na saletry chciał wyługować opadłe tynki, to pewnoby więcej miał stąd korzyści, aniżeli po odkryciu garnika z piędziemi; tem bardziej miałby, że mury nad ziemią i pod ziemią tak są rozległe iż kilka morgów w kwadrat pokrywają...

Tadeusz Padlica.

Listy z podróży po Litwie.

I.

Jestem na granicy Mazowsza i Litwy; za mną pozostały piaski polne, obszerne równiny i mętne wody; przedemną szumia lasy świerków i wyniosłem czołem strzelającą w górę; przedemną drzemia szerokie jeziora rade z wieńców...

narysowana przez jednego ze sławnych mistrzów włoskich a najprawdopodobniej została przerysowana z fresków Rafaela, na kartonach mistrza z Urbino tenże sam pomysł, toż samo bogactwo kształtów. Już kilka razy kuszone się o przeniesienie tej rezyty w inne miejsce, ale żaden z przywołanych rzemieślników nie miał tkać arezydła oświadczać, że je tylko potrafi rozebrać, ale złożyć niebędzie w stanie. Tyle o kościele.

Klasztor Wygierski stał na półwyspie. Założenie Wyger podaje przypisuje Władysławowi IV nie I-mu jak to autor wędrowek po gub. Augustowskiej głosi. Nawet sama nazwa Wyger, wyprowadzona przez niego od wiraj (mężowie) jest nedoręcznością: bo wiras w litewskim języku znaczy mąż (vir) i w ogólności mężczyzna. Dla czegożby więc owi pustelnicy, sproszczeni przez Jagiellę mieli siebie nazywać wiraj, kiedy miano to, nie tylko tak świętym jak oni pustelnikom, ale każdym innym, czy to myśliwym, czy rolnikom mogło być nadane. Zresztą, sama szczupłość wyspy, niepozwała nawet przypuszczać, aby Jagiełło chciał na niej łowy wyprawiać. To co powiedziałem powinno wystarczyć na przekonanie autora Wędrowek, że jego wywody są mylne, a podanie, jakkolwiek podobne do podania o założeniu Wilna, zupełnie fałszywe, niewiem z jakąd autor o niem się dowiedział, gdyż w okolicy wcale inne kraje. Król Władysław IV podczas swojej rezydencji w Merezcu, lubił sobie często czynić wycieczki po za lewy brzeg Niemna, już to wyprawiając łowy w puszczech Olickich, już to zwiedzając dwory magnatów litewskich. Otoż w jednej z takich wycieczek przybył nad brzeg jeziora Uhońskiego; a gdy piękność jego i powaby okolicy przemówiły do duszy, kazał rozłożyć swój obóz na wzgórzach pobliskich, i bawił się dni kilka polowaniem w borach okolicznych, bogatych w miód i zwierzę. A gdy czas objazdu nadszedł, młody monarcha zaprzagnął jeszcze przejechać się trochę łodzią po wodach litewskiego morza. Węc zaraz stało się zadaniem pańskim żyzeniem, i spuszczone na wodę statek. Podanie mówi, że król był w towarzystwie drugiego monarchi, jednakże kroniki nie dochowały nam imienia zacnego gościa. Z początku mu-

zyka królewska grała włoskie melodie, a śpiewacy nócili barkarole, ale gdy podróż po obszernym jeziorze przeciągnęła się zbyt długo, monarchom nudzić się trochę zaczęło, i umyśliłi dla skrócenia wodnej przejażdżki, zagrać sobie w karty (może w kości?). Polskiemu królowi szczęście nadzwyczaj służyło, i w krótkim czasie znaczną sumę od swego gościa wygrał. Nagle anioł natchnął piękną myślą pobożnego Władysława. Uradował się więc bardzo monarcha ze swego natchnienia i gry zaprzestął, oświadczać, że w miejscu w którym los największą wygraną na jego stronę przechylił, postawi kościół, a na jego fundację wygrane pieniądze ofiaruje, a że ten projekt blisko wyspy został ułożony, więc król postanowił na niej dzwignąć świątynię. Stało się według woli pańskiej. Wśród jeziora stanęła świątynia, Wygrami nazwana, dla pamiątki swego początku. I we wszystkich przywilejach które później królowie polscy nadawali tej osadzie, nie Wygry, ale Wygry jest pisano.

Zdaje się, że zdarzenie opisane mogło mieć miejsce około 1640 roku, zaraz po przyjeździe Władysława z Baden. Gdyż zaraz potem, król w towarzystwie bogatego elektora Brandenburskiego wyjechał z Warszawy do Wilna, dla przyjęcia lenniczej przysięgi od księcia Kurlandzkiego Jakoba, podczas której to wycieczki Władysław będąc w Grodnie mógł i o puszcze Uhońskiej zawiadzić; być może, że król, pod koniec swego panowania bawiąc w Merezcu za Niemen wyrzwał. Z tem wszystkiem początek Wyger jest bardzo wątpliwym, i trudno datę ich założenia z pewnością historyczną określić, gdyż Baliński w starożytnym Polsee, założenie i oddanie w posiadłość Kamedulów, Janowi Razimierzowi przypisuje, co z resztą potwierdza obraz, na ścianie jednej kaplicy Wygierskiej al-fresco malowany. Obraz ten przedstawia Razimierza, skłaniającego berku ku wspomnianym mnichom, prosiącym darowania im wyspy wśród jeziora leżącej. Sądzę jednakże, że i podanie ma rację, że Wygry przed Razimierzem wzięły swój początek, a on tylko je na własność Kamedulów podarował. Tym bowiem tylko sposobem da się pogodzić, historia uśna z historją pisaną: a nawet śmiało moge twierdzić że

domniemanie moje jest prawdziwem, gdyż *Integra securitatis* na sejmie Grodzieńskim 1772 roku Wygromu nadane nie o fundacji a o aprobacji istnienia klasztoru wspomina. Dalsze losy tego pięknego ustronia są dokładnie opisane w wędrowkach p. Polujanskich, i nie nadto dodać, ani ująć niejestem wstanie. Tu tylko dodam, że wędrowki te, będą piękną pamiątką po ich autorze, jako zbiór statycznych i historycznych wiadomości o gubernji Augustowskiej, chociaż niekiedy mijają się z prawdą, chociaż są więcej wynikiem rozumu a nie serca.

Na tem kończę mój pierwszy list z wycieczki na Litwę, w następnych, jeżeli pozwolicie szanowny Redaktorze, o więcej zajmujących, o więcej nowych rzeczach powiem słów kilka czytelnikom twojej gazety.

Bolesław Brzoza.

Królewiec, d. 16-go września 1861.

Powietrze jesienne, przejmująco chłodne, przytęm częste deszcze. Wiatr południowo zachodni.

W Anglii przyjął handel zbożowy w skutek ożywionego usposobienia we Francji stał się stanowisko. Lubo transakcje w pszenicznym ziarnie z powodu przesadzonych żądań nie przychodzą w znakomitej ilości do skutku i interes był trochę utrudnionym, wszelakoż wartość zboża w miarę coraz więcej zbierających się zleceń z zagranicy mianowicie z Belgji, Francji i Portugalji utwierdzała się i przy końcu tygodnia stanowczo o 1—2 szylingów na kwartę się podniosła. Jak sprawozdanie Angielskie donosi, to powszechnie słychać skargi pod względem pszenicznego zbioru, od których dołączony dość liczne utyskiwania na słaby stan ziemniaków, możemy niejako z pewnością na jeszcze większe podniesienie się cen zbożowych liczyć. Więcej bez wątpienia w tem przekonaniu utwierdza nas obecny stan polityczny Ameryki, która to w zeszłym roku tak silnie popierała konsumpcję angielską, a czego dziś przecież miejsca mieć nie może, tudzież zbyt mierny urodzaj w północno zachodniej Europie, również we Włoszech i w prowincjach Nadunajskich. Dowozy krajowego i zagranicznego zboża do portów an-

gielskich są jeszcze bardzo małe w porównaniu do olbrzymich potrzeb, jakie się ze wszystkich stron Europy czuć dają. Sądzić tylko można, że teraz spekulanci kierują swoje zasoby wprost do źródeł obdytu.

Holenderskie targi były w początku tygodnia ożywione, co jednakże przy końcu się zmieniło. Lubo obrot interesów nie miał tego rozmiaru, co minionych dni szesciu, to przecież dla konsumpcji miejscowej był dość znacznym.

Nasz plac zachował przez cały ubiegły tydzień mocne usposobienie. Ceny materialnie się nie podniosły, ale pokup był zawsze stałym i gładkim. Zboże jare poczyna się trochę ruszać.

Placono na giełdzie naszój:

	za szefeld Pruski	korzec Warszawski.
	z doliczeniem 16% ^{1/2} — agio.	z doliczeniem 16% ^{1/2} — agio.
pszenicy jasnej z wagą	126—131	95 ^{1/2} /105 51 11 56 14
„ żółtej „	120—128	82 ^{1/2} /98 44 11 52 21
„ czerwon. „	123—127	93—97 50 52 5
żyta z wagą	116—120	51—55 27 13 29 17
ditto	123	57 ^{1/2} 33 6
„ na odst. w wrześ.	120	55 ^{1/2} 30 3
„ na odst. w wrześ.	120	55 ^{1/2} 30 3
„ i październiku	120	55 ^{1/2} 30 3
„ na wiosnę	80	57 ^{1/2} 30 3
„ w kwiet. i maju	120	55 ^{1/2} 30 3
jęczmienia wiel. z wagą	100—110	38—50 20 13 30 27
„ małego z wagą	95—106	35—48 18 24 25 24
Owsa z wagą	65—75	21—28 10 22 15 1
grochu białego	„	45—65 24 6 34 20
„ białego	„	50—70 26 27 37 19
„ zielonego	„	50—65 26 27 34 19
B o b u	„	50—70 26 27 37 19
W y k i	„	„
siem. lniań. z dob. gat.	102—103	63 33 26
rzepiuch	85—102	45 21 54 26
Konieczny czerwonej centnar	Tal. 5—12.	„
ditto białej	„ 10—18.	„
Tymoteus	„ 6—10.	„
Spirytus 8000 ⁰ /0 Trał. z nacyiem Tal. 21 ^{1/2} .	„	„
Kursa zamian: Londyn 3 m. 201; Amsterdam 71 dn. 101 ^{1/2} ; Hamburg 9 tyg. 44 ^{1/2} ; Berlin 2 m. 99 ^{1/2} ; 3 m. 99; Paryż 2 m. 79 ^{1/2} .	„	„
Rubel zamienia się za 28 ^{1/2} sbr.	„	„
Agencja Domu Nadmiejskiego J. GOŚCICKI.	„	„

PRENUMERATOROWIE KURJERA WILEŃSKIEGO, przesyłając przedpłatę na kwartał czwarty, dla uniknięcia kosztów przesyłki, mogą jednocześnie wypisywać wedle żądania następne nakładowe dzieła:

Ramoty starego Detiuka o Wołyniu.

zebrał Antoni Andrzejowski. We 4 tomach. (Dwa tomy opuściły prasse; tom 3 i 4 wyjdzie z początkiem Października r. b.). Cena za 4 tomy rs. 2.

O kształceniu duszy.

Psychologia i filozofja dla Kobiet. Wyjątek z dzieł Aimé-Martin. Przekład Marji B. Cena kop. 60.

PROJEKT USTAWY Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego

DLA GUBERNJI LITEWSKICH. Cena exemp. kop. sr. 20.

Projekt do prawa

o Towarzystwach Kredytowych ziemskich i Bankach ziemskich. Cena Rs. 1.

Ustawy

o włościanach wyzwolonych z poddańczej zależności, po polsku i po rossyjsku. Cena rs. 1.

Rozbitek

Powieść Zygmunta Kaczkowskiego we 3 tomach. Cena rs. 4, z przesyłką rs. 4 kop. 60.— Dla prenumeratorki Kurjera rs. 2 z przesyłką.

Złote kajdany.

Tragikomedja w 5ciu aktach przez Józefa Korzeniowskiego. Cena kop. 75.

Pamiętniki Muchy

wydane przez Marję Brzezińską (Zbigniewa). Cena rs. 1.

Sztuka u Słowian

szczególnie w Polsce i Litwie przedchrześcijańskiej, przez I. J. Kraszewskiego. Cena rs. 2.

O Tryptyku

z wystawy archeologicznej Krakowskiej i kilka z tego powodu uwag nad architekturą i rzeźbą gotyckiego stylu. Napisał Józef Kremer. Cena kop. 50.

Siwy włos i Pustelnia

Dwie komedje Oktawa Feuilleta. Cena kop. 30.

Skarbiec

Diplomatów papieskich, cesarskich, królewskich, księżęcych; uchwał narodowych, postanowień różnych władz i urzędów, postugujących do krytycznego wyjaśnienia dziejów Litwy, Rusi litewskiej i ościennych im krajów. Zebrał i w treści opisał Ignacy Daniłowicz. (Nakład Jana Sidorowicza). Cena za dwa tomy in 4 rs. 6. (Tom 1 opuścił prasse; druk tomu 2 ukończony będzie przed nowym rokiem).

Opisanie

Hydrograficzno statystyczne Dźwiny zachodniej, oraz ryb w niej żyjących, przez Adama hr. Platęra, z mapą. Cena kop. 50.

Pismo zbiorowe Wilenskie

Składające się z artykułów: Deotymy, Sowińskiego, Syrokomi, Wojcickiego, ks. biskupa Kraszińskiego, s. p. Jaroszewicza, Bartoszewicza, S. Jundziła, J. Przyborowskiego, A. Tyszyńskiego i t. d. Wydał Jan ze Śliwina. Dwa tomy w jednym. Cena zniżona rs. 2. Dla Prenumeratorów Kurjera rs. 1 k. 50.

Pismo zbiorowe Wilenskie

(Na rok 1862) (Opuści prasse przed nowym rokiem). Cena r. 2.

Przeznaczenie

czyli BADACZ NAUK PRZYRODZONYCH, i Szkice Obyczajowe przez L. hr. Potockiego. Cena kop. 50.

Gawęd i Rymów ulotnych

Wł. Syrokomi poczet 6. Cena kop. 50.

Taras Szewczenko.

Studjum Leonarda Sowińskiego, z dołączeniem przekładu Hajdamaków. Cena rs. 1.

WIADOMOŚĆ HISTORYCZNA

o zamkach, horodyszczach i okopaliskach starożytnych na Litwie i Rusi litewskiej, przez Konstantego hr. Tyszkiewicza. Cena kop. 30.

Jednocześnie też mogą być wypisane:

Zywoty Biskupów Wilenskich.

przez ks. Przygałowskiego, 3 tomy w jednym. Cena rs. 2.

Wybor dzieł Kalderona

tom I—Kochankowie nieba, przez Balińskiego. Cena kop. 75.

Prenumeratorowie Kurjera Wilenskiego kosztów przesyłki nie ponoszą.— Nie prenumeratorkowie dołączają raczą do każdego tomu kop. 10; wszakże wypisują jednorazowie najmiejn na rs. 10, podobnie kosztów przesyłki nie ponoszą.

OGŁOSZENIA.

1. Emil Mussard paryżanin, szuka miejsca nauczyciela. Mury 5-to Jańskie N. 5.

PROSPEKT

na zupełne wydanie dzieł Długosza.

Odezwa w roku 1858 wspólnie z JM. księdzem biskupem Egtowskim i Franciszkiem Wężykiem wówczas prezesem Towarz. nauk. krak. ogłoszona, którą dzienniki rozpowszechniły, zakreślony został plan zupełnego wydania dzieł Długosza. Pożyczenie potrzeby tego wydawnictwa leżało w narodzie, kiedy myśl rzucona przyjęła się i w czyn przeszła. Sprawozdania w pismach publicznych, obznajomiły ogół z czynnościami dotąd w tej wielkich rozmiarów pracy podjętymi. Obecnie, kiedy już druk rozpoczęty został, zapraszamy do składania przedpłaty, wskazując jej warunki i miejsca gdzie płaconą być może.

Zupełne wydanie dzieł Długosza po łacinie i w polskim przekładzie zawierać będzie: *Historjy* wedle najlepszych rękopisów poprawioną, *Żywoty arcybiskupów gnieźnieńskich, biskupów krakowskich, poznańskich, wrocławskich, kruszwickich, i t. d. i t. d., Liber beneficiorum diecezi krakowskiej* (dotąd tylko w rękopiśmie w archiwum kap. kat. krak. dochowany), *Clenodia, Banderia Cruciferorum. Żywoty: 8-jej Kunegundy i 8-go Stanisława*, oraz listy i mowy, wreszcie życie Długosza, wizerunek jego i wyjaśnienia krytyczne źródeł, z których czerpał, pisząc dzieje swoje.

Wszystko to w formacie in 8o maj., zajmie około 600 arkuszy druku na 18 tomów rozłożonego.

Gdyby przedpłata pokryła koszt wydania (160,000 złp. przynoszące), przewyżka użytą będzie na uczczenie pomnikiem grobowym pamięci Długosza, i uwieńczenie przedsięwzięcia całego wybitiem pamiątkowego medalu.

Tak więc wydawnictwo, jako sprawa narodowa, nieobliczone na zyski, obejdzie się i bez księgarskich rabatów, jeżeli sami prenumeratorkowie nie jako za współnakładowe uważać się zechcą, dopełniając względem Długosza obowiązku, jaki od czterech wieków leży na naszym sumieniu. Cudzoziemiec Van Huysen, wydając w lat 200 z górą po śmierci Długosza historjy jego, (w mniejszej tylko połowie w r. 1616 przez Herburta ogłoszoną), rozpoczął tem uczczenie pamięci naszego historyka, jakie mu się przedewszystkiem od rodaków należy.

Stolice arcybiskupie, biskupie, konsystorze, nasze naukowe i gospodarcze Towarzystwa, zrozumiały ważność przedsięwziętego wydawnictwa, ofiarując się pośredniczyć między wydawcą a prenumeratorkami, od których w ratach na lat 4 rozłożonych, przedpłata odbierać będą. Ta droga składania prenumeraty przed innemi się poleca.

Wydawanie tomów i ich rozsyłka szybko dzieć się będzie, a za możebne defekta lub niedokładne

ВИЛЬНО.

Его Преосвященство Римско-Католический Епископъ Виленской Епархіи Кс. Адамъ Станиславъ Крasiński ухвалъ 14 сего мѣсяца въ С.Петербургѣ.

ВИЛЕНСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Прихвѣщеніе въ Вильно отъ 11-го по 14-е Септѣбря.

ГОСТИНИЦА НИШКОВСКОЙ. Пом. Шадрейки, Вилковичи, г-жа Страшеневича. Обирин. Довнарвичи. Жалей чин. при жел. дор. Шульдинеръ. Каулинъ. Вильберъ. Медведевъ. Пикунский Захаровъ. Афанасьевъ. Ивановъ. Новицкій. Фейербергъ. Брюль. Фуке. Громбахъ. Довременъ, купецъ Струць.

Въ разныхъ домахъ: Въ д. Добродѣтели: полков. инж. П. Строковскій.— въ собственномъ домѣ: графиня К. Платерова.— въ д. Ленского: пом. П. Цивинскій.— въ д. Важинокско: уч. Цыльскій.— въ д. Савинки: пом. Э. Гедройцъ.— въ д. Гордана: В. Лауданскій, оево: полк. И. Залевскій, священникъ Гомоляцкій.— въ собствен. домѣ: гр. С. Платеръ.— въ д. Даукин: пом. К. Наровий.— въ д. Фиорентин: глав. инж. по сооруж. жел. дорогъ Ванъ-Вильбергеръ.

Выхвѣщеніе изъ Вильно отъ 11-го по 14-е септѣбря.

Генерал-майоръ инж. Даннерстѣрн, пом. Янскій. Медведевъ. Афанасьевъ. Ивановъ. Брюль. Фуке. Струць, пом. Шадрейки. Янскій, гр. Ф. Тышковичъ, съ сов. В. Рейковскій, пор. Ромковскій, Ков. губ. Прокуроръ Жерне, полк. Строкоскій, отсч. подполк. Шостаковский. Предсѣдатель Вил. Угол. Пал. А. Домоховскій, лекарь П. Мржибальскій, студ. Петер. унив. М. Дирмонтъ, ротм. улановъ Черковскій.

WILNO.

Jego Excellencja Rzymско-Katolicki biskup diecezi Wilenskiej, ks. Adam Stanislaw Krasinski, d. 14 b. m. wyjechał do Petersburga.

DZIENNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 11-go do 14-go września.

HOTEL NISZKOWSKI. Obyw. Szawlarski, Bielicki, pani Straszewiczowa, Obyw. Downarowicz. Żaglei urzęd. kol. żel. Szuldynier, Kaluzin, Humber, Medwedew, Pikuiski, Zacharov, Afanasjew, Iwanow, Nowicki, Fenersen, Bruhl, Fonquet, Grombach, D'Hoffreumon, kupiec Strup.

W różnych domach. w d. Dobrodętelności: полков. инж. J. Strokovskij.— w d. własnym: habina Kazimira Platerowa.— w d. Łeńskiego: ob. C. Cywiński.— w d. Wazyńskiego: nauczyciel Cyliak, — w d. Sawickiej: ob. E. Gie-Homolicki.— w d. Gordona: B. Laudanski, dym-polk. J. Zalewski, ksiądz Narwojsz.— w d. własnym: St. hr. Plater.— w d. Dankazy: ob. K. Berge.

Wyjechali z Wilna od 11-go do 14-go września.

Jeneral-majors inż. Dannerstern, ob. Jasiński, Medwedew, Afanasjew, Iwanow, Bruhl, Fonquet, Strup, ob. Szadurski, Janiewicz, Tad. hr. Tyszkiewicz, rad. st. W. Rejkowski, Chor. Roszkowski, Prokuror Kowalewski, Żurwe, pulk. Strokovskij, dym. podpulk. Szostakowski, ass. izby kryminalnej Wil. A. Domochowski, lekarz R. Przybylski, stud. Petersb. uniw. M. Dyrmont, rotm. ulan. Czarkowski.

W drukarni A. H. Kirkoга.

КАЗЕННЫЕ ОБЪЯВЛЕНИЯ

1. По плану, утвержденному на поставку провiantа для войск, расположенных в районе Интенданства 1-й армии, на 1862 год, назначено произвести торги в Империи в казенных палатах, а в Царстве Польском, в управлении генерал-интенданта армии.

Сроки для торгов и переторжек определены:

ПЕРВАГО РАЗРЯДА.

- Торги 2-го октября, а переторжка 6-го октября сего года.
- 1) В Черниговской казенной палате, на потребность с 1-го января 1862 по 1-е января 1863 года, в магазины: Черниговский, Новгород-Сиверский, Нжинский, Козелецкий, Сосницкий, Стародубский, Глуховский, Шостенский, Новозыбковский, Городнянский и Конотопский.
- 2) В Подольской казенной палате, на ту же потребность, в магазины: Каменец-Подольский, Прокуровский, Балтский, Тульчинский, Гайсинский, Могилевский, Винницкий и Летичевский.
- 3) В Минской казенной палате:
  - а) На потребность с 1-го января 1862 г. по 1-е января 1863 года, в магазины: Минский, Новогрудский, Несвижский и Слуцкий.
  - б) На потребность с 1-го июля 1862 по 1-е июля 1863 года, в магазины: Бобруйский, Речицкий и Пинский.
- 4) В Гродненской казенной палате:
  - а) На потребность с 1-го января 1862 по 1-е января 1863 года, в магазины: Гродненский, Волковыский, Блосотский, Слонимский и Бельский.
  - б) На потребность с 1-го июля 1862 по 1-е июля 1863 года, в магазины: Бресть-Литовский (*) и Кобринский.

ВТОРАГО РАЗРЯДА.

- Торги 9-го октября, а переторжка 13-го октября сего года.
- 1) В Ковенской казенной палате, на потребность с 1-го января 1862 по 1-е января 1863 года, в магазины: Ковенский, Тельшевский, Россенский, Вилькомирский, Шавельский, Поневьжский и Таурогенский.
- 2) В Виленской казенной палате, на ту же потребность, в магазины: Виленский, Ошмянский, Свенянский и Лидский.
- 3) В Киевской казенной палате:
  - а) На потребность с 1-го января 1862 по 1-е января 1863 года, в магазины: Киевский, Бердичевский, Радомысльский, Белоцерковский, Васильковский, Сквирский, Липовецкий, Таращанский и Уманский.
  - б) На поставку славомъ годовой потребности с 1-го июля 1862 по 1-е июля 1863 года, для магазинов: Пинского, Кобринского, и Бресть-Литовского.
- 4) В Подольской казенной палате на поставку славомъ же годовой потребности с 1-го июля 1862 по 1-е июля 1863 года, для магазинов Минской губернии: Речицкого и Бобруйского.
- 5) В Волынской казенной палате, на потребность с 1-го января 1862 по 1-е января 1863 года, в магазины: Житомирский, Заславский, Острожский, Кременецкий, Староконстантиновский, Дубенский, Новоград-Волынский, Луцкий, Владимирский и Ровенский.

Примечание. В случае неуплаты торгов в казенных палатах, они будут повторены в управлении генерал-интенданта, в самые ближайшие по усмотрению его сроки, не далее двух недель по получении торгового дела.

ТРЕТЬЕГО РАЗРЯДА.

- Торги 27, а переторжка 31-го октября сего года, в управлении генерал-интенданта 1-й армии, на потребность с 1-го января 1862 по 1-е января 1863 г. в магазины Царства Польского.
- Варшавской губернии: Варшавский (**), Кутненский, Ловичский, Калишский, Свядцкский, Ленчицкий, Конинский, Ченстоховский, Влодавский, Велонский, Равский, Пиотровский и Мшиский.
- Люблинской губернии: Люблинский, Замосцкий, Ивангородский, Сьдлецкий, Мендзержицкий, Фрампольский, Красноставский и Хелмский.
- Радомской губернии: Радомский, Келецкий, Конский и Станевский.
- Плоцкой губернии: Новогеоргиевский, Плоцкий, Праснышский, Липновский, Пултуский и Остроленский.
- Августовской губернии: Ломжинский, Сувальский и Августовский.

Торги будут производиться на основаниях, изъясненных в Своде Военных Постановлений устава хозяйственного части IV книги I в главах второй и шестой, изъясненные, отъ цѣнъ, какія объявятъ торгующіеся, съ допущеніемъ и присылки запечатанныхъ объявленій. Для торговъ этихъ согласно 724 ст. сего устава, будутъ определены предварительно господиномъ главнокомандующимъ арміею секретныя цѣны, которыя ко времени производства торговъ будутъ разосланы въ торгово присутствія, гдѣ пакеты съ секретными цѣнами хранятся до совершенного окончания переторжки, не распечатываясь; въ день же торга и переторжки пакеты съ этими цѣнами предъявляются запечатаннымъ лицамъ, явившимся къ торгамъ и остаются на столѣ присутствія въ виду всѣхъ, въ продолженіи торга и переторжки. По окончаніи переторжки и по вскрытіи запечатанныхъ объявленій, присланныхъ къ торгамъ, пакеты съ секретными цѣнами вскрываются въ полномъ присутствіи того мѣста, которое производило торги и при открытыхъ дверяхъ. После сего присутствіе приступаетъ безъ огласки, къ соображенію цѣнъ, послѣдніе состоявшіеся на торгахъ, и объявленныя въ запечатанныхъ объявленіяхъ съ цѣнами, въ пакеты назначенныя. Соображеніе цѣнъ, состоявшіеся на торгахъ съ цѣнами секретными, будетъ сдѣлано въ самый день переторжки; только при многосложности этого соображенія будетъ допущена отсрочка въ составленіи онаго до слѣдующаго за переторжкою дня.

Если по соображенію окажется, что цѣны, на переторжкѣ состоявшіяся, не выше цѣнъ, назначенныхъ въ запечатанномъ пакетѣ, хотя бы то было и въ общей сложности казеннаго предпріятія и хотя бы къ торгамъ явился, или прислалъ объявленіе одинъ желающій, то подрядъ немедленно утверждается на мѣстѣ торгующимъ присутствіемъ, безъ исполненія на то разрѣшенія. После чего никакой уже конкуренціи не допускается. Въ противномъ же случаѣ, т. е., когда послѣдніе состоявшіяся на торгахъ цѣны окажутся выше цѣнъ утвержденныхъ, то объявляется торгующимся, что подрядъ не состоялся и возвращается залогъ.

Какъ на поставку провiantа въ магазины Минской и Гродненской губерній, прилагающіе къ водяному сообщенію, назначаются торги вдвойнѣ, сперва въ мѣстныхъ казенныхъ палатахъ, а потомъ въ Киевской и Подольской, то утвержденіе сего подряда будетъ представляемо Киевской и Подольской казеннымъ палатамъ и на сей конецъ будутъ отправлены въ оныя пакеты съ секретными цѣнами; мѣстныя же казенныя палаты, по произведеніи у себя торговъ, безъ секретныхъ цѣнъ, уведомлять о послѣдствіи торговъ, по отафетѣ, Киевскую и Подольскую казенныя палаты, которыя уведомленія эти оставляютъ не разпечатанными до окончания у себя торговъ; пакеты, послѣ чего, вскрывъ ихъ, а равно пакеты съ секретными цѣнами, дѣлаютъ надлежащія соображенія и объявляютъ, согласно вышеизложенному, о утверженіи, или неутверженіи торговъ.

Залоги для обезпеченія подрядовъ, какъ мѣстной, такъ и славной поставокъ, определяются въ наличныхъ деньгахъ, и билетахъ банковъ и другихъ кредитныхъ установленій, закупаются къ принятію въ залогъ дозволенныхъ, на десятую часть подрядной суммы, кромѣ общепонятныхъ отъ дворянства поставокъ, кои, согласно 1863 статьи части 1 тома X Свода Гражданскихъ Законовъ, основываются на одномъ довѣрїи; въ обезпеченіе же задатковъ, которые пожелаютъ получить подрядчики, они должны представить залогъ рубль за рубль, или всѣ денежные, или одну половину въ деньгахъ и денежныхъ документахъ, а другую половину въ недвижимости, съ условіемъ, чтобы залогъ, обезпечивающій поставку, отвѣчалъ и за залогъ, которые будутъ приняты подъ задатки, и чтобы по мѣрѣ успѣха поставки и удержанія задатковъ, освобождался первоначально залогъ, представленныя въ недвижимости, а потомъ уже денежные.

Если въ обезпеченіе задатковъ представлены будутъ первоначально залогъ всѣ денежные, или денежные больше половины, то подрядчики имѣютъ право: въ первомъ случаѣ перемѣнить половину денежныхъ залоговъ на недвижимыя, а въ послѣднемъ, по мѣрѣ удержанія задатковъ, проситъ объ освобожденіи части денежныхъ залоговъ, до уравненія съ недвижимыми.

Для преподанія помѣщикамъ Царства Польскаго средствъ участвовать въ поставкахъ по Царству Польскому, допускаются для нихъ облегчительныя условія, въ видѣ опыта, согласно закона и объявленія военнаго министерства о порядкѣ заготовленія провiantа, именно:

Отъ помѣщиковъ Царства Польскаго, кои желаютъ принять на себя поставку провiantа изъ собственныхъ имѣній, въ мѣстныхъ магазинахъ, какъ той губерніи, гдѣ находится имѣніе, такъ и другихъ Царства Польскаго, не требуется залоговъ, вмѣсто коихъ должно имѣть, за подписью гражданскаго губернатора и трехъ, или хотя двухъ дворянъ, владѣющихъ недвижимыми имѣніями, въ той же губерніи, гдѣ находится имѣніе, свидѣтельство, показывающее: а) количество земли, состоящее подъ господскими полями и лугами, б) ежегодный посѣвъ и средней урожай, по сложности посѣднихъ пяти лѣтъ; в) количество продуктовъ, обращаемыхъ ежегодно на собственное употребленіе и г) остатокъ, поступающій въ продажу. На сіе послѣднее количество помѣщики могутъ быть допускаемы къ торгамъ, безъ представленія особыхъ залоговъ, если поставку пожелаютъ совершить въ предѣлахъ Царства Польскаго.

При принятіи помѣщиками поставокъ, на изложенномъ основаніи, не налагается запрещенія на ихъ имѣнія; но въ случаѣ неисправности помѣщиковъ въ поставкѣ хлѣба, съ нихъ взимается, по цѣности не поставленнаго количества, неустойка въ 20% и этимъ ограничивается вся отвѣтственность предъ казною. Взысканіе это, если не будетъ пополнено самимъ помѣщикомъ, дѣлается со всего движимаго и недвижимаго имѣнія, на которое тотчасъ, по открытшейся неисправности, налагается запрещеніе.

Буде помѣщики, принявъ поставку, пожелаютъ получить задаточныя деньги, изъ определенной кондиціи части, по суммѣ подряда у нихъ хлѣба, то выдача сихъ денегъ не иначе произведена будетъ, какъ подъ гипотечную выписку, въ такой суммѣ, какая можетъ быть принята для залога, по удостовѣренію прокуратора Царства Польскаго, или же подъ особо представленнаго залогомъ, съ обезпеченіемъ рубль за рубль. На тѣ имѣнія, подъ которыя будутъ выданы задаточныя деньги, тотчасъ налагается запрещеніе.

OGŁOSZENIA SKARBOWE

1. Podług planu utwierdzonego na dostarczenie prowiantu dla wojsk, w rajonie Intendentury 1-jej armii rozłożonych, na rok 1862 postanowiono odbyć targi w cesarstwie w Izbach Skarbowych a w Królestwie Polskiem w zarządzie Jenerala-Intendenta armii.

Termina targów i przetargów są naznaczone:

RZĘDU PIERWSZEGO.

- Targ dnia 2-go października, a przetarg 6-go października tegoż roku.
- 1) W Czernihowskiej Izbie skarbowej na potrzeby od 1-go stycznia 1862 roku do 1-go stycznia 1863 roku, do magazynów: Czernihowskiego, Nowgorod-Siewierskiego, Nieżyńskiego, Kozielskiego, Sosnickiego, Starodubskiego, Gluchowskiego, Szostenskigo, Nowozybrowskiego, Horodniańskiego i Konotopskiego.
- 2) W Podolskiej Izbie skarbowej, na taką potrzebę, do magazynów: Kamienca-Podolskiego, Proskurowskiego, Baltskiego, Tulczyńskiego, Hajsynskiego, Mohylewskiego, Winnickiego i Letyczewskiego.
- 3) W Mińskiej Izbie skarbowej:
  - a) Na potrzeby od 1-go stycznia 1862 roku do 1-go stycznia 1863 roku do magazynów: Mińskiej, Nowogrodzkiego, Nieświżskiego i Sluckiego.
  - b) Na potrzebę od 1-go lipca 1862 roku do 1-go lipca 1863 roku, do magazynów: Bobrujskiego, Rzezyckiego i Pińskiego.
- 4) W Grodzieńskiej Izbie skarbowej:
  - a) Na potrzebę od 1-go stycznia 1862 do 1-go stycznia 1863 roku, do magazynów: Grodzieńskiego, Wolkowskiego, Białostockiego, Slonimskiego i Bielskiego.
  - b) Na potrzebę od 1-go lipca 1862 do 1-go lipca 1863 roku, do magazynów: Brześcia-Litewskiego (*) i Kobryńskiego.

RZĘDU DRUGIEGO.

- Targ dnia 9-go października, a przetarg 13-go października roku terażniejszego.
- 1) W Kowieńskiej Izbie skarbowej; na potrzebę od 1-go stycznia 1862 do 1-go stycznia 1863 roku, do magazynów: Kowieńskiego, Telszewskiego, Rossienkiego, Wilkomirskiego, Szawelskiego, Poniewieckiego i Taurogienkiego.
- 2) W Wileńskiej Izbie skarbowej, na tęż potrzebę, do magazynów: Wileńskiego, Oszmiańskiego, Święciańskiego i Lidzkiego.
- 3) W Kijowskiej Izbie skarbowej:
  - a) Na potrzebę od 1-go stycznia 1862 do 1-go stycznia 1863 roku, do magazynów: Kijowskiego, Berdyczewskiego, Radomyślskiego, Białocerkiewskiego, Wasilkowskiego, Skwirskiego, Lipowieckiego, Taraszczańskiego i Humanińskiego.
  - b) Na dostarczenie drogą sławną rocznej potrzeby od 1-go lipca 1862 do 1-go lipca 1863 roku, do magazynów Pińskiego, Kobryńskiego i Brześcia-Litewskiego.
- 4) W Poltawskiej Izbie Skarbowej na dostarczenie drogą sławną całorocznej potrzeby, od 1-go lipca 1862 do 1-go lipca 1863 r., do magazynów Mińskiej gubernii: Rzezyckiego i Bobrujskiego.
- 5) W Wołyńskiej izbie skarbowej, na potrzebę od 1-go stycznia 1862 do 1-go stycznia 1862 roku do magazynów: Żytomierskiego, Zaslawskiego, Ostrońskiego, Rzemienieckiego, Staro-Konstatynowskiego, Dubieńskiego, Nowogród-Wołyńskiego, Łuckiego, Włodzimierskiego i Rowieńskiego.

U w a g a. W razie niepowodzenia targów w Izbach skarbowych, zostaną one ponownie w zarządzie Jenerala-Intendenta, w najbliższych, według jego uwagi terminach, najpóźniej we dwa tygodnie po otrzymaniu wyводу targu.

RZĘDU TRZECIEGO.

- Targ 27-go, a przetarg 31-go października ter. roku, w Zarządzie Jenerala-Intendenta 1-jej armii, na potrzebę od 1-go stycznia 1862 do 1-go stycznia 1863 roku, do magazynów Królestwa Polskiego:
  - Gubernji Warszawskiej: Warszawskiego (**), Kutneńskiego, Łowickiego, Kaliskiego, Sieradzkiego, Łęczyckiego, Koniniego, Częstochowskiego, Wloclawskiego, Wieluńskiego, Rawskiego, Piotrkowskiego i Mińskiego.
  - Gubernji Lubelskiej: Lubelskiego, Zamośkiego, Iwangozdzkiego, Siedleckiego, Międzyrzeckiego, Frampolskiego, Krasnostawskiego i Chełmskiego.
  - Gubernji Radomskiej: Radomskiego, Rieleckiego, Końskiego i Staszewskiego.
  - Gubernji Płockiej: Nowo-georgiewskiego, Płockiego, Przasnyskiego, Lipnowskiego, Pułuskiego i Ostroleckiego.
  - Gubernji Augustowskiej: Eomżyńskiego, Suwałskiego i Augustowskiego.

Targi będą się odbywały na zasadach, wyłożonych w Zbiorze Praw wojskowych Ustawy gospodarskiej części IV księgi I w rozdziale drugim i szóstym, słowne, od cen objawionych przez uczestniczących w targach, z pozwoleniem przysyłania objawień zapieczętowanych. Na te targi, stosownie do 724 art. teje Ustawy, będą najprzód przez Pana Głównodowodzącego armiją naznaczone ceny sekretne, które na czas mających się odbyć targów będą rozosłane do urzędów targowych, gdzie pakiet z cenami sekretnymi zachowuje się do zupełnego ukończenia przetargu, nierozpieczętowany; w dniu zaś targu i przetargu pakiet z temi cenami okazuje się zapieczętowany osobom, na targi przybyłym i zostawuje się na stole urzędu na oku wszystkich przez czas trwania targu i przetargu. Po skończeniu przetargu, po odpieczętowaniu objawień opieczętowanych, na targi przysyłanych, pakiet z cenami sekretnymi otwiera się w obec całego kompletu tego urzędu, gdzie się targi odbywały, i przy drzwiach otwartych. Późem urząd, przystępując, już nie w formie jawności, do rozpatrzenia cen ostatnich, jakie utrzymały się na targach i zaproponowanych w objawieniach zapieczętowanych, z cenami w pakiecie naznaczonymi. Rozpatrzenie i porównanie cen, jakie się utrzymały na targach, z cenami sekretnymi uskutecznione będzie w samym dniu przetargu; tylko w razie wielostronnej trudności tego rozpatrzenia pozwolono będzie odłożyć ostateczne zdecydowanie jego rezultatu na dzień następnny po przetargu.

Jeżeli po rozpatrzeniu okaże się, że ceny na przetargu otrzymane, nie są znaczniejsze od cen, w zapieczętowanym pakiecie naznaczonych, chociażby się to sciągało do ogólnej masy przedsięwzięcia skarbowego i chociażby na targi przybył osobiście lub przysłał objawienie jeden zyczący, tedy podrad niezwłocznie utwierdza się na miejscu przez urząd targowy, nie potrzebując na to rozstrzygnięcia. Późem żadne już wzywanie się miejsca mieć nie może. W przeciwnym zaś razie, to jest kiedy ostatecznie utrzymane na targach ceny okazały się wyższymi od cen utwierdzonych, nadczas oświadcza się uczestniczącym w targach, że podrad nie przyszedł do skutku i zwracają się napowrót załogi.

Ponieważ na dostarczenie prowiantu do magazynów gubernji Mińskiej i Grodzieńskiej, po nad rzekami sławnymi położonych, naznaczają się targi podwójne najprzód w miejscowych izbach skarbowych, a potem w Kijowskiej i Poltawskiej; przeto utwierdzenie tego podradu będzie zostawione Kijowskiej i Poltawskiej izbie skarbowej i w tym celu wysłane będą do nich pakiety z cenami sekretnymi; miejscowe zaś izby skarbowe, po odbyciu u siebie targów, bez cen sekretnych, o skutku targów przez sztafetę zawiadamiają Kijowską i Poltawską izbę skarbowe, które uwiadomienia te pozostawiają nierozpieczętowanymi aż do ukończenia u siebie targów; poczem otworzywszy je, jak również pakiet z cenami sekretnymi, czynią właściwe rozpatrzenie porównawcze i objawiają, jak wyżej powiedziano, czy targi są utwierdzone, lub nie.

Zalogi dla zabezpieczenia podradów, tak dostarczeń miejscowych, jako i za pomocą rzek sławnych, mają się składać z gotówki, oraz biletów bankowych i innych instytucji kredytowych, prawem do przyjmowania na załóg pozwolonych i wynosić dziesiątą część summy podradowej, prócz ogólnej dostarczeń od obywateli, które, na mocy 1863 art. części I tomu X Zbioru praw cywilnych, zasadają się na samem tylko zaufaniu; dla zabezpieczenia zaś zadatków, jakie zechcą otrzymać podradcy, mają oni złożyć zalogi rubel za rubel albo wszystkie pieniądze, albo też jedną połowę z gotówki i dokumentów pieniężnych, a drugą połowę z nieruchomości składające się, z warunkiem, iżby zalogi dostarczenie zabezpieczające, odpowiadały też i za zalogi, które pod zadatki będą przyjęte, i żeby w miarę uskutecznienia dostarczenia i zatrzymywania zadatków, uwalniane były najprzód zalogi złożone w nieruchomościach, a dopiero już potem pieniężne.

Jeżeli na zabezpieczenie zadatków złożone będą najprzód zalogi wszystkie pieniądze, lub pieniężnych przeszło połowa, tedy podradcy mają prawo: w pierwszym razie zamienić połowę załóg pieniężnych na zalogi nieruchomości, a w ostatnim, w miarę zatrzymania zadatków, prosić o oswobodzenie części załóg pieniężnych, do zrównania z załogami nieruchomości.

Dla dania obywatelom Królestwa Polskiego możności uczestniczenia w dostarczeniach w granicach Królestwa Polskiego, przyjmują się względem nich pewne ulgi, w kształcie próby, stosownie do brzmienia prawa i ogłoszenia Ministerstwa wojny o porządku przygotowania zapasów prowiantu, a mianowicie:

Od obywateli Królestwa Polskiego, którzy chcą podjąć się dostarczenie prowiantu z majątków własnych, do magazynów miejscowych, tak tej gubernji, gdzie się majątek znajduje, jako i innych Królestwa Polskiego, nie wymaga się załógów, zamiast których potrzeba mieć, za podpisem Gubernatora Cywilnego i trzech lub dwóch obywateli posiadających nieruchomości dobrą w teje gubernji, w której się majątek znajduje, poświadczenie z wykazem: a) ilości ziemi, znajdującą się pod dwornymi niwami i łąkami, b) corocznego wysiewu i urodzaju średniego, w proporcji ostatnich pięciu lat; c) ilości produktów, co rok na własne potrzeby używanych, i d) pozostałości idącej na sprzedaż. Na tę ostatnią ilość obywatele mogą być przypuszczeni do targów, nie składając osobnych załógów, skoro dostarczenia zechcą podjąć się w granicach Królestwa Polskiego.

W razie przyjęcia przez obywateli dostawy, na wyłożonej wyżej zasadzie, na majątki ich nie nakłada się zaprzeczenia; lecz w zdarzeniu nieakuratności obywateli w dostarczeniu zboża, uzyskuje się od nich - w miarę zaoszczędności niedostarczonej ilości, sztrafu za niedotrzymanie 20 proc. i na tsm się ogranicza cała odpowiedzialność przed skarbem. Sztrafeni, jeżeli go obywatel sam niezapłaci, pozyskuje się z całego ruchomego i nieruchomego mienia, na które niezwłocznie po wynikłej nieakuratności nakłada się areszt.

Jeżeli obywatele, po podjęciu się dostarczenia, z oznaczonej w kondycjach części, według summy zapodradowanego u nich zboża, zechcą wziąć pieniądze zadatkowe, tedy te wydane będą nie inaczej, jak pod wypis hypoteczny i w ilości takiej, jaka może być przyjęta na załóg według zapewnienia Prokuratorji Jeneralnej Królestwa Polskiego, albo też pod zalogi osobno złożone, zabezpieczając rubel za rubel. Na majątki, pod które wydane będą pieniądze zadatkowe, natychmiast nakładają się zaprzeczenia.

(*) Do magazynu Brzeskiego zamiast maki postawiono dostarczać żyto, a zamiast krup jęczmień i grykę. (**) Dla zapatrzenia w żywność wojsk w Warszawie, zamiast maki i krup postanowiono dostarczać: żyto, jęczmień i grykę.

Генерал-Интендантъ объявляет о семъ къ всеобщему свѣдѣнію, съ тѣмъ:

- 1) Чтобы лица, желающія участвовать въ торгахъ, представляли въ казенныя палаты, или въ управление генерал-интенданта арміи, смотря по тому гдѣ назначены торги, при установленныхъ объявленіяхъ, залоги, а г. помѣщики Царства Польскаго свидѣтельства непременно на кануны и въ дни самыхъ торговъ, до 11-ти часовъ утра.
2) Чтобы запечатанныя объявленія къ торгамъ подавались лично, или присылались въ тѣ мѣста, гдѣ назначены торги, съ такимъ расчетомъ, дабы они могли быть получены не позже 11-ти часовъ утра въ дни, назначенныя для торговъ и переторжекъ; пакеты же, послѣ 11-ти часовъ полученные, считаются недействительными и оставляются безъ дѣйствія, какъ сказано въ статьяхъ 701 и 705 части IV книги I Свода Военныхъ Постановленій.
3) Чтобы въ объявленіяхъ сихъ объяснено было: сколько въ число запродажаемой порціи будетъ поставлено хлѣба овиннаго приготвленія и сколько сырмолатнаго.
За провіантъ, поставленный въ магазины и пункты, на основаніи Высочайше утвержденаго положенія, при выплатѣ по магазинскимъ квитанціямъ денегъ, будетъ вычитаться изъ контрактной цѣны: по пяти копѣекъ отъ четверти овиннаго и по десяти копѣекъ отъ четверти сырмолатнаго хлѣба, въ пользу смотрителей магазиновъ, на пополненіе убыли и расхода, неизбѣжныхъ при храненіи провіанта.
4) Чтобы объявленія сіи сопровождалась какъ законными залогами, или установленными свидѣльствами, такъ и документами о званіи объявителя и, по содержанию 1909 ст. I части X тома Свода Гражданскихъ Законовъ заключали въ себѣ: а) согласіе принять подрядъ вполнѣ во все магазины по губерніи, или въ одинъ какой-либо магазинъ, на точномъ основаніи утвержденныхъ кондцій, безъ всякой перемѣны; б) цѣны, складомъ писанныя; в) мѣстопробытаніе, званіе, имя и фамилію объявителя; а также мѣсяць и число, когда писано объявленіе. Надпись на пакетѣ, въ которомъ запечатано объявленіе, должна быть слѣдующая:
Объявленіе въ такую-то казенную палату, или въ управление генерал-интенданта 1-й арміи, къ торгамъ, назначеннымъ такихъ-то чиселъ, такого-то мѣсяца, на поставку провіанта въ магазины такой-то губерніи, или такой-то магазинъ.
5) Что желающіе могутъ взять на себя поставку вообще по губерніи, или раздробительно, по каждому магазину, а по Царству Польскому даже и по всему Царству, если это будетъ выгодно для казны; но на поставку въ одинъ магазинъ, согласно 912 ст. части IV книги I Свода Военныхъ Постановленій, не можетъ быть болѣе одного поставщика.
и б) Что по содержанию 1780 ст. части I тома X Свода Гражданскихъ Законовъ, желающіе имѣютъ полное право, до производства торговъ, составлять товарищества и торговаться противу общаго подрячика.

При чемъ генерал-интендантъ предвѣщаетъ:

- а) Что кондціи, на основаніи коихъ должны производиться поставки, какъ равно вѣдомости, показывающія потребности провіанта въ каждый магазинъ и пунктъ, желающіе могутъ видѣть въ казенныхъ палатахъ и въ управленіи генерал-интенданта, предъ началомъ торговъ.
б) Что подрячики не могутъ быть допущены къ торгамъ на тѣхъ залогахъ, которые въ настоящее время обезпечиваютъ пріятыя ими и не оконченныя еще подряды и состоятъ не свободными.
в) и г) Что участвующіе въ торгахъ лично и посредствомъ запечатанныхъ объявленій не должны включать въ своей стороны условій, не согласныхъ съ утвержденными кондціями; но если лица, желающія оставить за собою подрядъ, найдутъ въ чемъ-либо кондціи для себя неудобными, то замѣчанія на нихъ, на основаніи 623 и 624 статей части IV книги I Свода Военныхъ Постановленій, должны представлять заблаговременно, до производства торговъ, тѣмъ мѣстамъ, гдѣ торги назначены. Изъ этихъ замѣчаній на тѣ, которые признаются основательными, а дѣлаемыя измѣненія на противныя существующимъ законамъ и выгодамъ казны, будетъ исполнено отъ господина главнокомандующаго 1-ю арміею разрѣшеніе, о которомъ своевременно объявится торговавшимся. Г. Варшава августа 16 дня 1861 года.

Подписали: Генерал-Интендантъ, генерал-лейтенантъ, Синельниковъ.

Начальникъ Отдѣленія, Тросецкіиъ.

(601)

2. Отъ Виленской палаты государственныхъ имуществъ объявляется, что, съ разрѣшенія министерства, въ присутствіи ея, въ концѣ этого, или въ началѣ будущаго 1862 г., будутъ продаваться съ торговъ, по Виленской губерніи, старыя единичныя дубы, растущія въ казенныхъ дачахъ и на прилегающихъ къ нимъ крестьянскихъ угодьяхъ въ I Трокскомъ лѣсничествѣ, надъ сплавною рѣкою Виліею, въ дачахъ: Ковенская Вака, Рыковитской, Буришской; въ III Трокскомъ лѣсничествѣ, надъ сплавною рѣкою Нѣманомъ, въ дачахъ: Субортовичской, Пуньской; въ Ошмянскомъ лѣсничествѣ, надъ сплавною рѣкою Березиною, впадающею въ Нѣманъ, въ дачѣ Бакштанской. Всего отъ 10 до 12 тысячъ дубовъ, на слѣдующихъ облегчительныхъ условіяхъ:

- 1) Дубовыя деревья будутъ заблаговременно на корни заклеены, заномерованы и оцѣнены лѣснымъ вѣдомствомъ.
2) Купившему на торгахъ дубы предоставится право заготовлять ихъ въ теченіи 3-хъ лѣтъ и обдѣлать на мѣстахъ рубки въ брусья, кленку и т. п.
3) Такъ какъ дубы будутъ продаваться цѣлыми деревьями, то, по вырубкѣ ихъ, лѣсное вѣдомство не будетъ свидѣтельствовать ни ихъ размѣровъ, ни заготовленныхъ изъ нихъ матеріаловъ, а только число заклеименныхъ шей.
4) По желанію покушниковъ, имъ предоставится торговаться на все дубы разомъ или по частямъ.
5) Каждый годъ будутъ продаваться въ Виленской губерніи новая партія дубовъ и въ новыхъ мѣстахъ; по этому г. капиталисты, желающіе употребить съ пользою свои капиталы на заготовку дубовъ, могутъ рассчитывать заранѣе на громадныя предпріятія, которое продлится лѣтъ 10, если не болѣе, потому что для продажи будетъ болѣе 100 тысячъ дубовъ.

Настоящее объявленіе дѣлается съ тою цѣлю, дабы желающіе купить первую партію дубовъ, могли заранѣе осмотрѣть ихъ чрезъ своихъ прикащиковъ на самыхъ мѣстахъ, гдѣ дубы клеятся теперь мѣстными лѣсничими.

О времени торговъ, точной цифрѣ черной партіи дубовъ и о томъ, во сколько они оцѣнятся будетъ публиковано въ свое время; въ С. Петербургскихъ академическихъ вѣдомостяхъ, Виленскомъ Вѣстникѣ и Журналѣ министерства государственныхъ имуществъ.

Губернскій лѣсничій полковникъ Краузе.

(580)

2. Виленской губерніи Ошмянскій уездный судъ, согласно резолюціи 8 августа сего 1861 г. въ слѣдствіе прошенія помѣщика Гедьмина Родкiewiczа состоявшейся, объявляетъ, что довѣренность выданная Родкiewiczемъ дворянину Василевскому на родатаство, по всемъ его дѣламъ, 7 ноября 1856 года въ семь судѣ явленна, уничтожается и не имѣетъ законной силы.

Засѣдатель Кричинокій.

За Секретаря Розадовскій.

(589)

3. Виленскій губернскій предводитель дворянства, получивъ увѣдомленіе г. начальника Виленской губерніи, отъ 22 сего августа за N. 4525, что г. управляющій министерствомъ внутреннихъ дѣлъ не встрѣчаетъ препятствій къ открытію губернскаго собранія, для дворянскихъ выборовъ по Виленской губерніи, 5 января 1862 г., доводить объ этомъ до свѣдѣнія дворянъ Виленской губерніи сообразно 93 ст. IX Т. Св. Зак. (изд. 1857 г.); имѣюще за тѣмъ право участвовать въ семъ собраніи означеннаго срока, а предварительно тому за три мѣсяца, т. е. 5 октября 1861 года находящаяся въ уездныхъ собраніяхъ, которые должны быть составлены по уезднымъ городамъ на основаніи 97 ст. тогоже устава. Г. Вильно, августа 28 дня 1861 года.

Виленскій губернскій предводитель дворянства Домейко.

(588)

2. Виленскія изба дѣла паństwa оглаша, że za pozwoleniem ministerstwa, w sądownej tej izby, pod koniec teraźniejszego lub na początku następującego 1862 roku, będą się przedawały z publicznych targów, w gubernii Wileńskiej, stare pojedyncze dęby, rosące w lasach skarbowych i na przyległych włościańskich użytkach w I leśnictwie Trockiem, nad spławna rzeką Wilją, w lasach: Waki Kowienickiej, Rykotskim, Buryskim; w III leśnictwie Trockiem, nad rzeką spławna Niemnem, w lasach: Subortowickim, Puńskim; w leśnictwie Oszmiańskim, nad spławna rzeką Berezyną do Niemna wpadającą, w lesie Baksztańskim, w ogóle od 10 do 12 tysięcy dębów, na następujących warunkach ulżonych:

- 1) Drzewa dębowe będą wcześniej na piu odcchowane, ponumerowane i ocenione przez zwierchnosc lesną.
2) Nabywca dębów będzie miał prawo ścinać je w ciągu lat trzech i na miejscu wyrębu wyrabiać je na brusy, klepkę i t. d.
3) Ponieważ dęby będą się przedawały całém drzewem, przeto po ich wyrębaniu zwierchnosc lesna nie będzie sprawdzala, ani ich rozmiarów, ani przygotowanych z nich materiałow, ale tylko liczbę piu odcchowanych.
4) Kupujący, stosownie do swego życzenia, będą mogli targować wszystkie dęby hurtem, albo częściami.
5) Co rok będzie się przedawała w gubernii Wileńskiej nowa partja dębów i na nowych co raz miejscach; przeto kapitalisci, chcący z korzyścią użyć swych kapitałow na przygotowanie dębów, mogą wcześniej liczyć na ogrom przedsięwzięcia, które potrwa lat 10, jeśli nie więcej, gdyż do przedania znajdzie się przeszło 100,000 dębów.

Niniejsze ogłoszenie czyni się w tym celu, by życzący kupić pierwszą partję dębów, mogli wcześniej obejrzyć ich przez swych kommisantów tuż na miejscach, gdzie leśnicy miejscowi cechują właśnie dęby.

O czasie targów, dokładnej liczbie pierwszej partji dębów i o ich ocenieniu, będzie w swoim czasie wiadomiono w St. Petersburgskiej gazecie akademickiej, w Kurjerze Wileńskim i w dzienniku ministerstwa dŏbr państwa.

Leśniczy gubernjalny, pŏlkownik Krauze.

(580)

2. Wileńskій gubernji Oszmiański sąd powiatowy, stosownie do rezolucji 8 sierpnia ter. 1861 roku w skutek prośby obywatela Giedymina Rodkiewiczа nastaje, niniejszém podaje do powszechnej wiadomości, że upoważnienie przez Rodkiewiczа szlachcicowi Wasilewskiemu wydane względem zajmowania się wszystkimi sprawami, d. 7 listopada 1856 roku w tym sądzie przyznane, unieważnia się i żadnej mocy prawnej nie ma.

Assesor Kryczyński.

Za Sekretarza Rozwadowski.

(589)

3. Marszałek szlachty gubernji Wileńskiej po otrzymaniu od JW. naczelnika gubernji Wileńskiej pod dniem 22 b. m. sierpnia za N. 4525 wiadomienia, że JW. zarządzający ministerjum spraw wewnętrznych nie znajduje przeszkod do otwarcia w dniu 5 stycznia 1862 r. zgromadzenia szlachty gubernji Wileńskiej dla wyborów, — na zasadzie 93 § IX Tomu Zbioru Praw podaje o tѣm do wiadomości szlachty teje gubernji; mający więc prawo uczestniczyć w tѣm zgromadzeniu raz-cią przybyć do m. Wilna w powyższym terminie, airtzema miesiącami przed tѣm do jest 5 października 1861 roku znajdować się na zgromadzeniach w miastach powiatowych stosownie do 97 § teje ustawy. Wilno, 1861 r. sierpnia 28 dnia.

Marszałek szlachty gubernji Wileńskiej Domejko.

(588)

General Intendent podaje o tѣm do powszechnej wiadomości, z zastrzeżeniem:

- 1) Ażeby osoby, życzące uczestniczyć w targach, złożyły w izbach skarbowych, albo w zarządzie general-intendenta armji, stosownie do tego gdzie targi są naznaczone, przy ustanowionych oświadczeniach, zalogi, a pp. obywateli Krŏlestwa Polskiego poświadczenia, koniecznie w wigilję i w dni samych targów, przed 11 godziną zrana.
2) Ażeby oświadczenia zapieczętowane na targi podawane były osobiście, lub przysłane do tych miejsc, gdzie są targi naznaczone, z takim wyliczeniem czasu, izby mogły być otrzymane najpŏźniej o godzinie 11 zrana w dni, na targi i przetargi naznaczone, pakiety zaś po godzinie 11 otrzymane uważane są za żadne i nieprzyjmują się na uwagę, jak jest powiedziano w artykułach 701 i 705 części IV księgi I Zbioru Praw Wojskowych.
3) Ażeby w tych oświadczeniach było wymienionem: ile w ilości proporcji zapodradzowanej ma być dostarczone zboża suszonego i ile surowego.
Za prowiant, dostarczony do magazynów i na punkty, na mocy N a j w y ż e j utwierdzonej ustawy, przy wypłaceniu za kwiatkami magazynowemi pieniędzy, będzie się potrącać z ceny kontraktowej: po pięć kopiejek od czwartości suszonego i po dziesięć kop. od czwartości surowego zboża, na rzecz dozorców magazynowych, na uzupełnienie ubytków i strat, nieuniknionych przy przechowywaniu prowiantu.
4) Ażeby przy tych objawieniach załączone były tak zalogi prawem przepisane, lub ustanowione poświadczenia, jako też dokumenta o stanie objawiającego i według brzmienia 1909 art. I części X tomu Zbioru praw cywilnych, zawierały: a) Zgodzenie się na wzięcie podradu całkowitego do wszystkich magazynów w gubernji, albo do jednego tylko któregośkolwiek magazynu, na istotnej osnowie warunków utwierdzonych, bez żadnej zmiany; b) ceny, wyrazami wymienione; c) miejsce pobytu, stan, imię i nazwisko objawiającego; tudzież miesiąc i dzień podpisania objawienia. Na pakiecie, w którym znajduje się objawienie zapieczętowane, ma być uczyniony adres następujący: Objawienie do takiej-ż izby skarbowej lub do zarządu General-Intendenta 1-jej armji na targi naznaczone takich dni, takiego-ż miesiąca, na dostarczenie prowiantu do magazynów takiej-żo gubernji, lub do takiego-żo magazynu.

5) Ze życzący mogą się podjąć dostarczenia w ogŏlności na całe gubernje lub częściowie do każdego magazynu, w Krŏlestwie zaś Polskiem i na całe Krŏlestwo, jeżeli to się okaże korzystnym dla skarbu; atoli w dostarczeniu do jednego magazynu, stosownie do 912 art. części IV księgi I Zbioru Praw Wojskowych, nie może być więcej nad jednego dostarczyciela.

6) Ze według brzmienia 1780 art. części I Tomu X Zbioru Praw Cywilnych, życzący mają najzupełniejsze prawo, przed przystąpieniem do targów, zawiązywać kompanje i targować się przeciwko ogŏlnemu podradcykowi.

Przyczém General-Intendent zawiadamia:

- a) Ze warunki, na mocy których mają się odbywać dostarczenia, jak również tabelle wykazujące ile potrzeba prowiantu do każdego magazynu i na każdy punkt, życzący mogą widzieć w izbach skarbowych i w zarządzie Generala-Intendenta, przed rozpoczęciem targów.
b) Ze podradczycy nie mogą być przypuszczeni do targów z temi zalogami, które w obecnym czasie zabezpieczają już wzięte przez nich i nieukończone jeszcze podrady i nie są jeszcze oswo-bodzone.

c) Ze uczestniczący w targach osobiście i za pomocą objawień zapieczętowanych, niepowinni włączać ze swęj strony warunków, nie zgodnych z utwierdzonymi kondycjami; ale jeżeli osoby, życzące utrzymać się przy podradzie znajdują w czemkolwiek kondycje niedozgodnem dla siebie, tedy swe uwagi na nie, na mocy 623 i 624 artykułow części IV księgi I Zbioru Praw Wojskowych, mają złożyć wcześniej, przed rozpoczęciem targów, w tym urzędzie, gdzie targi są naznaczone. Na te z tych uwag, które uznane będą za grnrotowne, a proponowane odmiany nie okazały się przeciwnymi istniejącym przepisom prawa i korzyściom skarbu, wyjednane będzie rozstrzygnięciem pana głównodowodzącego 1-ą armją, o którym w swoim czasie uczestniczący w targach zawiadomieni zostaną. M. Warszawa, dnia 16 sierpnia 1861 roku.

Podpisał: General-Intendent, General-Porucznik Sinielnikow.

Naczelnik Wydziału Trzeciaki.

(601)

2. Отъ Виленскаго приказа общественнаго призрѣнія объявляется, что для выручки ссуднаго долга и прочихъ казенныхъ недоимокъ, согласно постановленію 3 августа 1861 г. состоявшемуся, будетъ производиться въ присутствіи онаго, торгъ, 13 числа будущаго ноября мѣсяца, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на продажу имѣнія Олехновичныи, помѣщика Вилейскаго уѣзда, Антона Малиновскаго, съ 2 мужескаго пола душами, 100 десятинами земли и со всеми къ оному принадлежностями, оцѣненнаго по десятилѣтней сложности дохода въ 300 руб. сер. А потому желающіе участвовать, благоволятъ явиться къ означеннымъ торгамъ съ благонадежными залогами въ приказъ, гдѣ могутъ видѣть и предъ наступленіемъ сроковъ торговъ, относящіяся къ тому имѣнію документы. Августа 14 дня 1861 г.

Ис. д. непрѣмннанаго члена Нагловскій.

Секретарь Хорошевскій.

Столоначальникъ Ковалевскій.

(566)

2. Виленскій приказъ общественнаго призрѣнія объявляетъ, что въ ономъ будетъ продаваться за ссудную недоимку и прочія казенныя долги имѣніе Мнута, помѣщика Дисненскаго уѣзда Казимира Потрыковскаго, съ 65 мужескаго пола душами, 870 десятинами земли со всеми къ оному принадлежностями, оцѣненное по десятилѣтней сложности дохода въ 16,660 р. сер.; о срокахъ продажи этого имѣнія будетъ извѣщено чрезъ сей же Вѣстникъ. Августа 8 дня 1861 г.

Ис. д. непрѣмннанаго члена Нагловскій.

Секретарь Хорошевскій.

Столоначальникъ Ковалевскій.

(553)

2. Для большаго удобства публики въ пересылкѣ по почтѣ писемъ, кромѣ наружнаго ящика для отпусканія писемъ въ штемпельныхъ конвертахъ и съ почтовыми марками, имѣемаго при губернской почтовой конторѣ, по распоряженію главнаго почтоваго начальства, устроены еще два такыя же ящика, изъ коихъ, одинъ помѣщенъ возлѣ Зеленаго моста при полицейской каулярнѣ, а другой на Антопольскомъ форштадтѣ при домѣ полковницы Миньвицъ.

О чемъ Виленская губернская почтовая контора доводитъ до свѣдѣнія публики.

(581)

3. Кіевское губернское управление, по отношенію Кіевской палаты уголовнаго суда и на основаніи состоявшагося постановленія вызывающаго отлучившагося за границу принявшаго изъ евреевъ Христіанскую вѣру Михаила Алатовскаго (онъ же Генрихъ Антеръ) возвратиться въ отечество въ опредѣленный прилож. къ ст. 1850 Т. X Зак. Гражд. (изд. 1857 г.) чл. 2 § 2 срокъ, т. е., пребывая въ Европѣ въ шести мѣсячный, а пребывая въ другихъ частяхъ свѣта въ восемнадцати мѣсячный съ послѣдняго причетанія сего объявленія въ вѣдомостяхъ. 18 июля 1861 года.

Совѣтникъ Якулю.

Столоначальникъ Щирокоскій.

(590)

3. Отъ Виленскаго уезднаго суда симъ объявляется, что въ слѣдствіе полученнаго г. уезднымъ судьей, княземъ Жагелемъ предложенія господина начальника губерніи отъ 24 августа за N. 4594, 25 то августа открыть при семь судѣ, полицейскій 1-й инстанціи судъ, на основаніи Высочайше утвержденаго 5 августа положенія комитета г. министровъ, республикованаго въ указѣ правительствующаго сената отъ 9 августа 1861 г. Августа 28 дня.

Предсѣдательствующій уездный судья князь А. Э. Жагелъ.

Дѣлопроизводитель Орловскій.

(592)

1. Отъ Виленской воскресной школы симъ объявляется, что ученіе въ оной откроется въ воскресенье, 17 сего сентября, и будетъ производиться во воскресенія и праздникамъ, по принятому въ истекшемъ году порядку, отъ 2 до 5 часовъ по полудни.

Смотритель воскресной школы, надворный совѣтникъ Наркевичъ.

(622)

2. Wileński urząd powszechnego opatrzenia ogłasza, iż dla wyręczenia długu pożyczkowego i innych zaległości skarbowych, stosownie do postanowienia 3 sierpnia ter. 1861 roku nastaje, będzie się odbywał w tym urzędzie targ d. 13 listopada ter. r., ze zwykłym we trzy dni przetargiem, na sprzedaż majątku Olechnowszczyzny, obywatela Wilejskiego pow., Antoniego Malinowskiego, z 2 włościanami płci męzkiej, 100 dziesięcinami, ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, ocenionego w stosunku dochołu dziesięcioletniego 300 rub. sr.; przeto życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć z pewnymi ewikcjami do urzędu, gdzie i przed terminem targów mogą być rozpatrywane dokumenta tego majątku tyżące się. Dnia 14 sierpnia 1861 roku.

Peł. ob. członka ciąglego Nagłowski.

Sekretarza Choroszewski.

Nacz. Stolu Kowalewski.

(566)

2. Wileński urząd powszechnego opatrzenia ogłasza, iż w nim będzie się przedawał za zaległość pożyczki i inne długie skarbowe, majątek Mnuta obywatela Dziśnieńskiego powiatu, Kazimierza Potrykowskiego, z 65 włościanami płci męzkiej, 870 dz. ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, w stosunku dochołu dziesięcioletniego oceniony 16,660 rubli sr.; o terminach sprzedaży tego majątku, ogłoszono będzie w teje gazecie. Dnia 8 sierpnia 1861 roku.

Peł. ob. członka ciąglego Nagłowski.

Sekretarza Choroszewski.

Nacz. Stolu Kowalewski.

(553)

2. Dla dogodniejszego ułatwienia publiczności przesyłania przez pocztę listów, prócz skrzynek zewnętrznej do wrzucania listów w kopertach szteмпловыхъ i z markami pocztowemi, przy gubernjalnym kaniorze pocztowym znajdującęj się, z rozporządzenia głównej zwierzchności pocztowej, urządzono jeszcze dwie takie skrzynek, z których jedną umieszczono na ziononym moście przy bucie straży policyjnej, a drugą na przedmieściu Antokolu przy domu pŏlkownikowej Minkwie.

O czѣm Wileński gubernjalny kantor pocztowy niniejszém podaje do powszechnej wiadomości.

3. Kijowski zarząd gubernjalny, w skutek odezwу Kijowskiej izby sądu kryminalnego i na mocy nastaje postanowienia wyzwa, izby izraelita przesły na łono wiary chrześcijańskiej Michał Apatowski (inaczej Henryk Anter), przemieszkujący za granicą, powrócił do kraju rodzinnego w terminie zakreślonym w załączeniu do art. 1850 T. X praw. cywilnych (wyd. 1857 r.) cz. 252, to jest, przemieszkując w Europie w ciągu sześciomiesięcznego, a przemieszkując w innych częściach swiata w ciągu osmnastomiesięcznego terminu od ostatniego wydrukowania niniejszego wezwania w gazetach. Dnia 18 lipca 1861 g.

Radca Jankulo.

Nacz. Stolu Szczyrceki.

(590)

3. Wileński sąd powiatowy niniejszém ogłasza, że w skutek zalecenia pana naczelnika gubernji z d. 24 sierpnia za N. 4594, danego p. sędziemu powiatowemu Kniaziowi-Łagielowi, d. 25 sierpnia otworzony został przy tymże sądzie sąd policyjny 1-szej instancji, na mocy N a j w y ż e j utwierdzonej d. 5 sierpnia uchwały komitetu pp. ministrów, ogłoszonej w ukazie rządzącego senatu z d. 9 sierpnia 1861 roku. Wilno, d. 28 sierpnia 1861 r.

Prezydujący sędzia powiatowy A. E. Kniaź Łagiel.

Sekretarza Orłowski.

(592)

1. Wileńska szkoła niedzielna niniejszém ogłasza, iż nauki w niej rozpoczyna się w niedzielę, dnia 17 września, i będą się odbywały w dni niedzielne i świąteczne, według porządku w przeszłym roku przyjętego, od godz. 2 do 5 po południu.

Dozorca szkŏłki niedzielnej, radca dworů

Narkiewicz.

(622)

2. Могилевский приказ общественного призвания, по журналу своему 18 мая 1861 г. состоявшемуся объявляет, что в приказе будет продана с публичного торга заложение и просроченное недвижимое имение помещика Могилевской губернии Метиславского уезда *Николая Васильевича Ходкевича* состоящее в 1-м стане село *Дечерск*, съ принадлежащею къ этому имению во всѣхъ угодьяхъ землею и всякимъ на оной строениемъ, при каковомъ имении состоить писанныхъ по 9 ревизии 12 душъ муж. пола, а наличныхъ 6 душъ. Имение это приноситъ ежегоднаго дохода 117 руб.; о срокъ же торга будетъ публиковано особо, а рассматривать бумаги до производства продажи относящияся, желающие купить имение могутъ въ приказъ въ присутственные дни. (549)

2. Отъ Виленской палаты государственныхъ имуществъ объявляется, что въ присутствіи ея 17 числа будущаго октября мѣсяца будутъ производиться торги, съ законною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу въ содержаніе двухъ земельныхъ участковъ, состоящихъ въ Троцкомъ уездѣ на краю Дорсунишской лѣсной дачи, для добычана изъ сихъ участковъ находящагося въ оныхъ известковаго камня; одинъ изъ этихъ участковъ, пространствомъ 1 десятина 1044 саж., приноситъ нынѣ дохода по 1 р. 5 к. за каждую добытую сажень известка, а другой 2,046 саж. 1 р. 2 к. По сему желающие взять упомянутые участки въ содержаніе, благоволятъ явиться на означенное число въ палату къ торгамъ, гдѣ предъявлены будутъ контрактныя условия, или же прислать запечатанныя объявленія до 11 часовъ дня переторжки, согласно существующимъ о сѣмъ законамъ. (558)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 4 августа 1861 г. состоявшагося, на удовлетвореніе долговъ помещика Станислава Ржонисничка: а) женѣ титулярнаго советника Аннѣ Ржонисничкой по заемному письму 1,900 р., б) дворянкѣ Емилиі Перковской за забранную Ржонисничкимъ снубу и упряжь 36 р. 60 к., в) женѣ подполковника Мальвинѣ Франкенштейнъ по заемному письму 1,000 р., и г) отставному унтер-офицеру Лукъ Прокофьеву по двумъ заемнымъ письмамъ 500 руб. съ процентами, подверженъ въ публичную продажу фольваркъ Балчъ упомянутаго Ржонисничкаго во 2 станѣ Лидскаго уезда состоящій, заключающій земли 79 десятинъ и мужскаго 6 и женскаго 5 душъ, оцененный 3,340 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 6 числа октября мѣсяца 1861 года, съ 11 часовъ утра, съ законною чрезъ три дня переторжкою; желающие рассмотреть бумаги, относящияся къ сей продажѣ, могутъ найти таковыя по 3 отдѣленію 8-му столу губернскаго правленія. Августа 6 дня 1861 года.

Советникъ *Геццолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
За Столоначальника *Мисевичъ*. (557)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что на отдачу на предстоящій періодъ, то есть со времени утвержденія торговъ по 1-е января 1865 г., въ откупное содержаніе сбора съ привозимыхъ въ г. Вильно товаровъ и продуктовъ и съ рыбнаго рынка, за который въ истекшемъ трехлѣтнмъ вырчалось отъ откупщика въ годъ по 20,395 р., назначены въ присутствіи губернскаго правленія въ 11 часовъ утра 20 числа сентября 1861 года торги, съ переторжкою чрезъ три дня, съ допущеніемъ къ онымъ въ видѣ возвышенія дохода, согласно 1935 ст. X Т. ч. I Зак. Гражд., присылки запечатанныхъ объявленій. Посему желающие участвовать въ таковыхъ торгахъ благоволятъ явиться или прислать объявленія къ назначенному сроку въ присутствіе правленія, съ благонадежными залогами не менѣе 8,000 руб. серебромъ.

Ассесоръ *Цейтлицъ*.
За Секретаря *Якубовскій*.
За Столоначальника *Чечотъ*. (547)

2. Отъ С. Петербургской сохранный казны объявляется, что въ ономъ будетъ продаваться съ аукционаго торга заложение и просроченное недвижимое имение помещика Степана Викентьевича Маковецкаго, состоящее Могилевской губерніи, въ уездѣ Чериковскомъ, въ деревняхъ Осовѣ, Даротинѣ, Палороти, Казаковѣ, Кривилецкѣ, Якутовкѣ, Жаунидѣ, Карманомкѣ, Козельѣ, Романкѣ и Быховскомъ, въ фольваркѣ Хлявнѣ, селѣ Хлявнѣ Золотоминѣ, Лабиоровкѣ, Солобудѣ, Костюковнѣ и Почтовой Ганнкѣ, съ поселенными въ нихъ 1190 крестьянами, коихъ по 10 ревизии числится 1180, съ принадлежащею къ сѣмъ селеніемъ землею, строениемъ, и всякими угодьями къ сѣму имению принадлежащими и съ переводомъ долга по правиламъ сохранный казны на 28 или 33 года; о срокъ же торга, объявлено будетъ въ свое время.

Экспедиторъ *М. Коковлевъ*. (548)

2. Отъ Виленскаго приказа общественного призванія объявляется, что для выручки ссуднаго долга и прочихъ казенныхъ недоимокъ, согласно постановленію 4 августа 1861 г. состоявшемуся, будетъ производиться въ присутствіи онаго торгъ, 13 будущаго ноября мѣсяца, съ законною чрезъ три дня переторжкою, на продажу имѣнія Лиховицныи, помещиковъ Дисненскаго уезда *Иосифа и Урбана Сѣмашковъ*, съ 16 мужскаго пола душами, 184 десятинами разнаго рода земли и со всѣми къ оному принадлежащими имениями, оцененнаго по десятилѣтней сложности дохода въ 530 р. сер. А потому желающие участвовать, благоволятъ явиться къ означеннымъ торгамъ, съ благонадежными залогами въ приказъ, гдѣ могутъ видѣть и предъ наступленіемъ сроковъ торговъ, относящияся къ тому имению документы. Августа 21 дня 1861 года.

Ис. д. непремѣннаго члена *Назловскій*.
Секретарь *Хорошевскій*.
Столоначальникъ *Ковалевскій*. (579)

2. Отъ Виленской палаты государственныхъ имуществъ объявляется, что 30 октября 1861 г. въ присутствіи ея будутъ производиться торги, съ законною чрезъ три дня переторжкою, по особо составленнымъ кондиціямъ, на добычаніе желваго руды изъ Бахтанской и Трабской дачъ Опшннскаго уезда Виленской губерніи. Губернскій лѣнщикъ, полковникъ *Крайзе*. (583)

2. Могилевскій урядъ powszechnego opatrzenia, в skuteczek protokolu swego w dniu 18 maja 1861 r. nastalego ogłasza, iż w tym urzędzie będzie się przedawał z publicznego targu, zastawiony i przeczony nieruchomy majątek obywatela gubernii Mogyłewskiej powiatu Mścisławskiego *Mikolaja Chodkiewicza* w 1-m stanie położony, a mianowicie wieś *Pieczersk*, z należącemі do tego majątku gruntami i ze wszelkimi na nich zabudowaniem; przy jakowym majątku liczy się zapisanych w 9-ćj rewizji męzkich dusz 12, a obecnych 6; majątek ten czyni rocznego dochodu 117 rub.; o terminie zaś targu, będzie ogłoszono we właściwym czasie; rozpatrywać papiery tej sprzedaży tyczące się, życzący kupić majątek mogą w tymże urzędzie w dni zwykłych posiedzeń. (549)

2. W Wileńskiej izbie dóbr państwa dnia 17 nast. października będą się odbywały targi, ze zwykłym we trzy dni przetargiem, na oddanie w dzierżawę dwóch ucząstków ziemi, położonych w Trockim powiecie tuż przy lesie Dorsuniskim, dla dobywania z tych ucząstków znajdujących się w nich kamieni wapiennych. Jeden z tych ucząstków przestrzeżni 1 dzies. 1044 sążni, przynosi obecnie dochodu 1 r. 5 k. za każdy sążень wypalonego wapna, a drugi prze trzeni 2,046 sążni 1 r. 2 kop. Przetó życzący wziąć te ucząstki w dzierżawę, zechcą osobiście przybyć na rzeczony targi do izby, gdzie okazane będą warunki kontraktu, albo też przysłać zapieczetowane oświadczenia przed 11 godziną w dniu przetargowym, stosownie do istniejących o tém przepisów prawa. (558)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skuteczek postanowienia, 4 sierpnia ter. roku nastalego, na zaspokojenie długów obywatela Stanisława Rżasnicksiego: a) żonie radey honorowego Rżasnicksiego *Annie Rżasnickskiej* za obliegim 1,900 r., b) szlachciance *Emilii Perkowskiej* za zabraną przez Rżasnicksiego uprząż 36 r. 60 k., c) podpólkownikowi *Malwinie Frankensztejnowej* za obliegim 1,000 r. i d) odstawnemu podoficerowi *Łukaszowi Prokofiewowi* za dwómia obliegami 500 r. z procentami, — wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż folwark *Balcz* rzeczonego Rżasnicksiego, zawierający ziemi 79 dz. i włóscian pięć męzkich 6 i żeńskich 5 dusz, oceniony 3,340 rub., i dla uskutecznienia tej sprzedaży w rządzie gubernjalnym naznaczony został targ dnia 6 października 1861 roku, od godzinie 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej sprzedaży tyczące się, mogą je widzieć w 8-m stole 3-go wydziału rządu gubernjalnego. Dnia 6 sierpnia 1861 roku.

Radca *Geccold*.
Sекретарь *Комаръ*.
За Nacz. Stolu *Misiewicz*. (557)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż na oddanie na periód następujący, to jest od czasu utwierdzenia targów do 1 stycznia 1865 r., w odkupową dzierżawę poboru za przywożone do m. Wilna towara i produkty i za rynek rybny, za jakowy pobór w minioném trzylicciu od odkupnika wyręczano na rok po 20,395 rub., w sądowej rządu gubernjalnego o godz. 11 z rana d. 20 września 1861 r. naznaczone zostały targi, z przetargiem we trzy dni, z upoważnieniem przysyłania na nie, w zamiarze powiększenia dochodu, stosownie do 1935 art. X T. Cz. I Pr. Cyw., oświadczeń zapieczetowanych; przeto życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć lub przysłać oświadczenia na termin naznaczony do rządu gubernjalnego, z pewnemi zastawami wartosci najmnieij 8,000 rubli srebrem.

Ass sor *Ceytlich*.
За Секретаря *Jakubowski*.
За Nacz. Stolu *Czczot*. (547)

2. St. Petersburgska kassa zachowawcza niniejszém ogłasza, iż w niej będzie się przedawał z publicznego targu zastawiony i przeczony nieruchomy majątek obywatela Stefana Makowieckiego, położony w Mogyłewskiej gubernii w powiatach: Czerykowskim we wsiach — Osowie, Darotynie, Paporotnie, Kozakówce, Krywilce, Jakutówce, Żaunidzie, Karpampocce, Koziele, Romańce i w Bychowskim — w folwarku Chlewnie i we wsiach: Chlewnie, Zolotominie, Łabirówce, Solobudzie, Kostukównie i Glince Pocztovej zawierający włóscian osiadłych 1,190, których podług 10 spisu ludności liczy się 1180, z należącemі do tych wiosek gruntami, zabudowaniem i ze wszelkimi użytkami do tego majątku należącymi, oraz z przelewem długu na prawach kassie zachowawczej służących na lat 28 lub 33; o terminach zaś tego, ogłoszono będzie w swoim czasie.

Ekspedytor *M. Jakowlew*. (548)

2. Wileński urząd powszechnego opatrzenia ogłasza, iż dla wyręczenia długu pożyczkowego i innych zaległości skarbowych, stosownie do postanowienia 4 sierpnia ter. 1861 roku nastalego, będzie się odbywał w tym urzędzie targ d. 13 listopada ter. r., ze zwykłym we trzy dni przetargiem, na przedaż majątku Łachowszczyzny, obywateli *Dziśnieńskiego pow.*, *Józefa i Urbana Semaszków*, z 16 włóscianami pięć męzkich, 184 dz. różnego rodzaju ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, ocenionego w stosunku dochodu dziesięcioletniego 530 rub. sr.; przeto życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć z pewnemi ewikcjami do urzędu, gdzie i przed terminem targów mogą być rozpatrywane dokumenta tego majątku tyczące się. Dnia 21 sierpnia 1861 r.

Peł. ob. członka ciąglego *Nagłowski*.
Sекретарь *Choroszewski*.
Nacz. Stolu *Kowalewski*. (579)

2. Wileńska izba dóbr państwa ogłasza, iż dnia 30 października ter. 1861 r. będą się w niej odbywały targi, ze zwykłym we trzy dni przetargiem, według osobno ułożonych warunków, na dobywanіe rudy żelaznej na gruntach folwarku *Baksztanski* i *Trabskiego*, w gubernii Wileńskiej w powiecie *Oszmiańskim* położonych. Leńszczy gubernjalny, półkownik *Krauz*. (583)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его 19 іюля сего года состоявшагося, на удовлетвореніе безспорной претензіи наслѣдниковъ коллежскаго секретаря *Амброзія Чербишевича* къ покойному *Казимиру Масловскому*, по заемному письму въ 1,400 р. съ процентами простираемой, подверженъ въ публичную продажу деревянный одноэтажный домъ упомянутаго *Масловскаго*, въ городѣ *Вильнѣ* 2-й Замковой части 4 квартала подъ N. 1878, на землѣ принадлежащей *Снипшскому* съ Рафаа *Костелу* состоящій, оцененный по 6-ти-лѣтней сложности годоваго дохода 1,164 р., и для произведенія таковой продажи назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 3 числа октября мѣсяца 1861 года, съ 11 часовъ утра, съ законною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; желающие рассмотреть бумаги, относящияся къ сей продажѣ могутъ найти таковыя по 3-му отдѣленію 8-му столу губернскаго правленія. Августа 1 дня 1861 года.

Советникъ *Геццолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
Столоначальникъ *Кодзь*. (546)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его 26 іюля 1861 года состоявшагося, на удовлетвореніе долговъ помещика *Адама Щепановича*, а именно: а) коллежскому секретарю *Ивану Подольскому*, по миролюбному условію 300 р. съ процентами; б) малолѣтнимъ *Михаловскимъ*, по заемному письму въ остальномъ за надлѣтою количествомъ 59 р. 72 к. и в) дворянину *Онуфрию Щепановичу*, по заемному письму 250 руб. съ процентами отъ всѣхъ сихъ суммъ, а также на пополненіе казенныхъ недоимокъ, сколько таковыхъ по собраннымъ свѣдѣніямъ окажется, подверженъ въ публичную продажу фольваркъ *Петроуки* упомянутаго *Адама Щепановича*, *Ошмянскаго* уезда въ 1-мъ станѣ состоящій, заключающій 34 десятины земли, оцененный по 10 лѣтней сложности чистаго годоваго дохода 348 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи *Ошмянскаго* уезднаго суда срокъ торгамъ 6 числа октября мѣсяца сего 1861 года, съ 11 часовъ утра, съ законною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; желающие рассмотреть бумаги, относящияся къ сей продажѣ, могутъ найти оныя въ упомянутомъ уездномъ судѣ. Августа 6 дня 1861 года.

Советникъ *Геццолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
За Столоначальника *Мисевичъ*. (554)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 4 августа 1861 г. состоявшагося, на удовлетвореніе долговъ дворянина *Александра Красносельскаго*, о коихъ конкурсное дѣло рѣшено уже окончательно: а) покойной нынѣ дворянкѣ *Антонинѣ Карповичевой* капитала 1,176 руб., б) *Осипу* и *Антонинѣ Карповичамъ* по переказу *Слоанскаго* 180 р., в) ему же *Карповичу* въ степени *Якова Леоновича* 300 р., г) наслѣдникамъ упомянутой *Карповичевой* по заемному письму 1,255 р. и въ степени дворянина *Василевскаго* по обязательству 246 р. 15 к., а также по опредѣленію *Троцкаго* уезднаго суда пробетей и волоките по дѣлу съ *Красносельскимъ* 366 р. 80 к. и д) землемѣру *Ведецкому* 35 р. 13 к., подвержено въ публичную продажу имѣніе *Кермелишки* упомянутаго *Красносельскаго*, *Троцкаго* уезда въ 1-мъ станѣ состоящее, заключающее земли безспорной 201 десят., 882 саж. и спорной 67 дес. 3479 саж., а всего 269 дес. 1961 саж., оцененное съ принадлежностями къ оному угодьями по 10-ти лѣтней сложности чистаго годоваго дохода 1,610 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 6 числа октября мѣсяца 1861 г., съ 11 часовъ утра, съ законною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающие рассмотреть бумаги, относящияся къ сей продажѣ, могутъ найти таковыя по 3 отдѣленію 8 столу губернскаго правленія. Августа 6 дня 1861 года.

Советникъ *Геццолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
За Столоначальника *Мисевичъ*. (555)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 26 іюля 1861 г. состоявшагося, на удовлетвореніе признанныхъ подлежащихъ безспорному высказанію рѣшеніямъ Виленскаго уезднаго суда долговъ губернскаго секретаря *Адама Лисовскаго*, а именно: по заемнымъ письмамъ дворянкѣ *Олеховичевнѣ* 310 р. съ процентами 104 р. 60 к., дворянкѣ *Геншель* 2,000 р., процента 1,120 р., *Андрію Бочковскому* по роспискѣ 120 р., процента 91 р. 44 к., и по домашнимъ счетамъ *Гарневичевой* 10 р., процента 7 р. 20 к., *Богдановичу* 140 р., процента 100 р. 80 к., *Ширвиту* 70 р., процента 50 р. 40 к., *Лапповой* 50 р., процента 36 р., *Вольянескому* 41 р., процента 29 р. 52 к., *Соломону* 50 р., процента 36 р., и на пополненіе казенныхъ недоимокъ, сколько таковыхъ по собраннымъ свѣдѣніямъ окажется, подверженъ въ публичную продажу каменный двуэтажный домъ упомянутаго *Лисовскаго* съ банею въ г. *Вильнѣ* 1-й части 2 квартала при *Троцкой* улицѣ подъ N. 390, состоящій, на по-*Доминиканскій* землѣ, оцененный по 8-ми-лѣтней сложности годоваго дохода 7,057 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгамъ 6 числа октября мѣсяца 1861 г., съ 11 часовъ утра, съ законною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою; желающие рассмотреть бумаги, относящияся къ сей продажѣ, могутъ найти таковыя по 3 отдѣленію 8 столу губернскаго правленія. Августа 6 дня 1860 г.

Советникъ *Геццолдъ*.
Секретарь *Комаръ*.
За Столоначальника *Мисевичъ*. (556)

2. Александровскій кадетскій корпусъ сѣмъ объявляетъ, что корпусная казенная печать рядовымъ служительской роты корпуса *Марсимо* *Березиннымъ* утеряна, а потому корпусъ проситъ нашедшаго оную представить въ корпусную канцелярію. Г. Вильно, августа 18 дня 1861 г.

Директоръ корпуса, генераль-майоръ *Баумгартенъ*. (569)

2. Помѣщики *Ковенской* губерніи *Сигизмундъ* и *Збигневъ Пржещисевскіе* отправляются за границу. Колл. асс. *Зубовичъ*. (586)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skuteczek postanowienia jego 19 lipca ter. roku nastalego, na zaspokojenie pretensji bezspornej spadkobierców sekretarza kolegjalnego *Ambrozego Czerebiszewicza* do zmarłego *Kazimierza Masłowskiego* za obliegim na 1,400 r. z procentami rozszczonej, wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż drewniany dom jednopiętrowy rzeczonego *Masłowskiego*, w m. Wilnie w 4 kwartale 2-ćj części *Zamkowej* pod N. 1878, na ziemi do *Snipskiego* kościoła św. *Rafała* należącej położony, oceniony w stosunku dochodu sześciolietniego 1,164 rubli, i dla uskutecznienia tej sprzedaży, w sądowej tego rządu będzie się odbywał targ dnia 3 października 1861 r., od godz. 11 rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej sprzedaży tyczące się, mogą je znaleźć w 3-m stole 3-go wydziału rządu gubernjalnego. Dnia 1 sierpnia 1861 roku.

Radca *Geccold*.
Sекретарь *Комаръ*.
Nacz. Stolu *Kodź*. (546)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skuteczek postanowienia jego, w dniu 26 lipca 1861 roku nastalego, na zaspokojenie długów obywatela *Адама Щепановича*, a mianowicie: a) sekretarzowi kolegjalnemu *Janowi Podolskiemu*, za polubowną ugodą 300 rub. z procentami; b) małoletnim *Michałowskim* za obliegim reszty należności 59 r. 72 k. i c) szlachciewi *Onufremu Szczepanowiczowi* za obliegim 250 r., z procentami od wszystkich tych summ, a także na uzyskanie skarbowych zaległości, ile się po zebraniu wiadomości okaże, wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż folwark *Potroki* rzeczonego *Адама Щепановича*, w *Oszmiańskim* powiecie w 1-m stanie położony, zawierający 34 dzies. ziemi, oceniony podług 10-cioletniego czystego dochodu rocznego 348 rub., i dla uskutecznienia tej sprzedaży w *Oszmiańskim* sądzie powiatowym będzie się odbywał targ d. 6 października ter. 1861 r., od godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej sprzedaży tyczące się, mogą je znaleźć w rzeczonym sądzie powiatowym. Dnia 6 sierpnia 1861 roku.

Radca *Geccold*.
Sекретарь *Комаръ*.
За Nacz. Stolu *Misiewicz*. (554)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skuteczek postanowienia jego w dniu 4 sierpnia 1861 r. nastalego, na zaspokojenie długów szlachcica *Aleksandra Krasnosielskiego*, o których sprawa konkursowa już ostatecznie została ukończona: a) zmarłej obecnie szlachciance *Antoninie Karpowiczowej* kapitału 1,176 r.; b) *Józefowi* i *Antoninie Karpowiczom* za przelewem *Słońskiego* 180 r.; c) temuż *Karpowiczowi* w stopniu *Jakoba Leonowicza* 300 r.; d) spadkobiercom rzeczonej *Karpowiczowej* za obliegim 1,255 r. i w stopniu szlachcica *Wasilewskiego* za obliegim 246 r. 15 k., oraz za wyrokiem *Trockiego* sądu powiatowego wydatków prawnych w sprawie z *Krasnosielskim* 366 rub. 80 k. i e) mierniczemu *Wedeckiemu* 35 r. 13 k., wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż majątek *Kiermeliszki* rzeczonego *Krasnosielskiego*, w *Trockim* powiecie w 1-m stanie położony, zawierający ziemi bezspornej 201 dz. 882 sąż. i spornej 67 dz. 3479 sąż., a w ogóle 269 dzies. 1961 sąż., oceniony z należącemі do niego dogodnościami, podług dziesięcioletniej proporcji czystego rocznego dochodu 1,610 rub., i dla uskutecznienia tej sprzedaży, w sądowej tego rządu będzie się odbywał targ d. 6 października ter. 1861 roku, od godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej sprzedaży tyczące się, mogą je znaleźć w 8-m stole 3 wydziału rządu gubernjalnego. Dnia 6 sierpnia 1861 roku.

Radca *Geccold*.
Sекретарь *Комаръ*.
За Nacz. Stolu *Misiewicz*. (555)

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skuteczek postanowienia jego, w dniu 26 lipca 1861 r. nastalego, na zaspokojenie uznanych za należące do bezspornego uzyskania przez wyroki Wileńskiego sądu powiatowego długów sekretarza gubernjalnego *Adama Lisowskiego*, a mianowicie: za obliegami szlachciance *Olechnowiczównie* 310 r. i procentu 204 rub. 60 kop.; szlachciance *Henszel* 2,000 r. i procentów 1,120 rub., *Andrzejowi Boczowskiemu* za rewersem 120 r., procentu 91 r. 44 k., i za rachunkami domowemi *Garniewiczowej* 10 rub. procentu 7 r. 20 k., *Bohdanowiczowi* 140 r. procentu 100 r. 80 k., *Szyrwintowi* 70 r. procentów 50 r. 40 k., *Łappowej* 50 r. procentu 36 r., *Wolniańskiemu* 41 r. procentu 29 r. 52 k., *Solomonowi* 50 r. procentu 36 rub., i na uzyskanie zaległości skarbowych ile się każe z zapotrzebowanych wiadomości, wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż murowany dwupiętrowy rzeczonego *Lisowskiego* z cieplicą, w m. Wilnie w 1 części w 2 kwartale na *Trockiej* ulicy pod N. 390 na *Dominikańskim* gruncie położony, oceniony w stosunku 8-mioletniego dochodu 7,057 rub., i dla uskutecznienia tej sprzedaży, w sądowej tego rządu będzie się odbywał targ d. 6 października ter. 1861 roku, od godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej sprzedaży tyczące się, mogą je znaleźć w 8-m stole 3 wydziału rządu gubernjalnego. Dnia 6 sierpnia 1861 roku.

Radca *Geccold*.
Sекретарь *Комаръ*.
За Nacz. Stolu *Misiewicz*. (556)

2. Aleksandrowski korpus kadetów niniejszém ogłasza, iż pieczęć skarbowa korpusu przez szeregowca rotы postugi i tegoż korpusu *Maksima Bierczina* została zgubiona; przeto uprasza się, iżby znalazca złożył ją w kancelarji Korpusu. M. Wilno. Dnia 18 sierpnia 1861 roku.

Dyrektor korpusu, feneral-major *Baumgarten*. (569)

2. Obywatele gubernii *Kowieńskiej* *Zygmunt* i *Zbigniew Przechisewski* wyjeżdżają za granicę. Ass. koll *Zubowicz*. (586)

2. Вилен. 3-й гильдии купец Василий Васильевич Розенталь, и зубной врач Фердинанд Мейергофъ съ женою Генриеттою и дочерью: Марією и Алисою отправляются за границу. Колл. асс. *Зубовичъ.* (608)

2. Kupiec Wileński 3-jej gildyi Bazyli *Rozental*, i dentysta *Ferdynand Mejerhof* z żoną *Henrietta* i córkami: *Marją* i *Alisą* wyjeżdżają za granicę. Ass. koll. *Zubowicz.* (608)

Zaproszenie do dalszej przedpłaty na pismo malownicze p. n.:

POSTĘP

wychodzące dotąd zeszytami miesięcznymi w Wiedniu, a które z dniem 1 października b. r. rozpoczyna **Rok 3-ci** i wychodzić będzie **trzy razy** na miesiąc t. j. każdego 5, 15 i 25. Wierne swym zasadom, pismo to i nadal rozwijać będzie wszelkie powojenne sprawy społecznych, ekonomicznych, przemysłowych, artystycznych i politycznych.

Przedmiotem **Postępu** będą: Rozprawy naukowe. Najnowsze wynalazki i odkrycia. Wiadomości z nauk przyrodniczych. Sztuki piękne. Żywoty sławnych społecznych Polaków. Kronika polityczna. Humorystyka. Tekst ozdobny będzie licznymi drzeworytami.

Zjednawszy sobie współpracownictwo zaszczytnie znanych w świecie literackim autorów jak p. p.: Stawiski Edmund, Supiński Józef, Widmann Karol, Wojcicki K. W., Wolski Włodzimierz, Wolowski Ludwik, Zacharjasiewicz Jan, Zawadzki Władysław, tudzież artystów: Dębicki Napoleon, Grotger Artur, Kosak Juliusz, Löffler Leopold, Matejko Jan, Szegel Kornel.

sądzimy w zupełności odpowiedzieć **nowemu** zadaniu pisma naszego. Przedpłata wraz z przesyłką wynosi rocznie 6 złr. (5 rub. 56½ kop.—4 tal.), półrocznie 3 złr. 50 cent. (3 rub. 2 tal.), a cwiartrocznie 2 złr.— Prenumeratę, przyjmując wszystkie stacje pocztowe w Austrii, Prusach i Królestwie polsk. dla prowincji zabranych: Ekspedycja gazet w Warszawie. Redakcja Postępu w Wiedniu, Alservorstadt 102.

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

3. По случаю новой организации отношений крестьян къ помещикамъ въ Имперіи, явилась потребность какъ въ точномъ измѣреніи и таксаціи грунтовъ, такъ и вмѣстѣ съ тѣмъ въ нужныхъ къ тому землемерныхъ и нивелляционныхъ инструментахъ. Вслѣдствіе частныхъ требованій этихъ инструментовъ я обратилъ особенное вниманіе на фабрикацію ихъ въ заведеніи моемъ, и нынѣ заготовляю ихъ въ большой массѣ, могу продавать ихъ по цѣнамъ дешевле заграничныхъ, ручаясь при томъ за точность, вѣрность и аккуратность издѣлій. Слѣдующіе инструменты для гр. землемеровъ изготовляются въ моей фабрицѣ.

- 1) Землемерные станки, системъ Баварской, Кассельской и Французской.
- 2) Диоптры.
- 3) Цѣпа съ кольями.
- 4) Буссоли землемерныя.
- 5) Буссоли съ диоптрами и станками.
- 6) Нивеллиры круглыя и продолговатыя.
- 7) Математическія готовальни.
- 8) Нивеллирные инструменты съ люнетомъ и безъ оной.
- 9) Шиты землемерныя простыя и сложныя.
- 10) Теодолиты и кромѣ землемерныхъ множество другихъ инструментовъ математическихъ, физическихъ, оптическихъ, метеорологическихъ, хирургическихъ и проч.

Кромѣ того я принимаю испорченные инструменты для починки и исправленія.

ЯКОВЪ ПИКЪ Оптикъ города Варшавы на Медовой улицѣ домъ N. 497. (562)

3. Z powodu nowej organizacji stosunków włościan z obywatelami w Cesarstwie okazała się potrzeba dostarczania narzędzi mierniczo niwelacyjnych. Zakład podpisane znacznie powiększył swój oddział mechaniczny, tak, że obecnie i w przyszłości będzie mógł zadosyćdzić żądaniom potrzebujących wszelkich narzędzi mierniczo niwelacyjnych, po cenach niższych od praktykowanych zagranicznych, a co do dobroci wykonania nie czem najlepszym wyrobom zagranicznym nie ustępuje.
- 1) Stolik mierniczy, systemu Bawarskiego, Kasselskiego i Francuzkiego.
- 2) Dioptry z lunetą, libelką, skalą normalną lub bez takowych.
- 3) Bussola stolikowa, igły magnesowe.
- 4) Libelki okrągłe i podługne, grundwagi do stolików.
- 5) Przenośniki, skale czyli podziałki.
- 6) Łancuchy miernicze a koszturami i palikami.
- 7) Instrumenta niwelacyjne z jedną lub dwiema lunetami.
- 8) Bussole z dioptrami pojedynczemi lub podwójnemi na statywie.
- 9) Ekiery z dioptrami.
- 10) Wagi wodne z tarczami pojedynczemi lub składanemi.
- 11) Teodolity różnej konstrukcji.
- 12) Cyrkle połowe, proporcjonalne, połowiczne, Krabncyrkle, grafiony i sztucce matematyczne (Reisecegi), oprócz mierniczych wiele innych instrumentów, matematycznych, fizycznych, optycznych, meteorologicznych i t. p.

Wszelkie zamówienia na powyższe narzędzia uskutecznione będą na czas; za dobre opakowanie właściciel ręczy.—Reparacje wszelkich narzędzi zakład uskutecznia.

JAKOB PIK Optyk miasta Warszawy przy ulicy Miodowej N. 497. (562)

Огтарык N. P. Marji Matki Boskiej Ostrobramskiej

Żbiór nabożeństwa poświęcony szczególniejszemu uczczeniu i uwielbieniu N. P. Marji w Wilnie, w obrazie Ostrobramskim niezliczonemi łaskami słynącej, poprzedzony historyczną wiadomością, o tymże cudownym wizerunku. Nakład *Maurycyego Orgelbranda* w Wilnie.

Książka pod powyższym tytułem w roku przeszłym wydana, znalazła tak przychylnie u publiczności przyjęcie, że dwójknie wydanie na szarym papierze zupełnie rozkupione zostało; najmówniejsze to świadectwo za dobrocią i użytecznością książki. Pozostałe do sprzedaży wydania w małej już liczbie egzemplarzy, są następujące: na półbiałym papierze, oprawa w skórę ze złoconemi brzegami i futerałem, 90 k. Na papierze białym bez oprawy, rs. 1.; takżeż wydanie, oprawione w saffjan lub płótno angielskie, brzegi starannie złocone, rs. 1. 50 k.; na papierze welinowym, bez oprawy, rs. 2. w oprawie chagrinowej (jaszczurkowej) rs. 3., 3 r. 30 k., 4 rs. i t. p.; na oprawy w aksamit, sztyldkrę, kość słoniową, drzewo cedrowe, perłową konchę, odpowiednio do ozdoby, też bardzo umiarkowanie ceny naznaczone. 2. (595)

Nakładem **B. M. Wolffa** w Petersburgu, wyszły następujące dzieła i są do nabycia w głównym składzie u *M. Orgelbranda*, jako też w innych księgarniach: *Biblioteka zaściankowa*, tom 5-ty, obejmuje: PAN PODSTOLI. Powieść 1g. *Krasiwickiego* 75 k.—*ROLEND*A. Podarek dla dobrych i grzecznych dzieci Abecadło i stopniowana nauka czytania. Ozdobiona mnóstwem drzeworytów w tekście. Cena bez oprawy 75 kop.; w tekturkę, 90 k.; w ozdobnie złoconych okładkach i oprawie, r. 1 k. 50. 3. (575)

2. Na Antokolu, w Tiwoli, są mieszkania do najęcia ze wszelkimi wygodami od Sgo Michała. Dowiedzieć się na miejscu. (605)

SŁĘDZIE HOLENDERSKIE SWIĘŻE otrzymał handel p. *Gruzewskiego* pod firmą *Wojciechowicza* i następnie każdego tygodnia takowe otrzymywać będzie. 3. (585)

3. Въ домѣ принадлежащемъ Виленскимъ дѣтскимъ приютамъ, при большой *Остробрамской* улицѣ подъ N. 14 съ 29 сентября сего года, отдается въ наемъ помѣщеніе во второмъ этажѣ, заключающееся въ 14 комнатахъ съ передними, кухней и прочими хозяйственными выгодами. Ближайшее свѣдѣніе въ желанномъ магазинѣ въ томъ же домѣ.

3. W domu należącym do Wileńskich przytułków dzieci, przy ulicy *Ostrobramskiej* pod N. 14 wypuszcza się w arendę apartament na drugim pięttrze, składający się z 14 komnat z przedpokojami, kuchnią i innymi gospodarskimi dogodnościami. Blizszą wiadomość powziąć można w magazynie żelaznym w tymże domu.

ODEZWA DO LICZNYCH I NIEDOSTATKICH FAMILIJ ROLNICZYCH.

Folwark *Zaleszczyzna*, o 3 wiorst od *Trok*, a 4 mile od *Wilna*, w którym jest 60 morgów łąk i zbiera się przeszło 400 berkowców siana, paszy do sześciu dziesięciu, także oromego gruntu po morgów osmaście w trzech polach i w każdym przez trzy lata po morgów 13 unawożone, mający do 40-tu sztuk bydła, przeszło 30 płodowych owiec, 4 konie zdrowe i młode do pracy, kary letnie i zimowe kute, sochy, brony, sieczkarnię, młyn wodny na dziedzińcu na potrzeby domowe, proponuje się na oddanie familij rolniczej, któraby miała do 4-ch mężkich i tyleż żeńskich dusz rolniczych, oraz pastuchów z całym zakładem pomienionym na gospodarstwo, za połowę ziarna, siana, przyplodku, mleka, pastwa—na lat sześć, a jeżeli gospodarz doprowadzi stercoryzację, że corocznie cała ziemia będzie unawożona i dachy porządnie utrzymane, tedy po upływie 6-ciu na drugie lat 6. Budowli odnowienie roczne dziedzie przyjmuje na siebie; od familij rolniczej wymaga się atestacji konduity i zabezpieczenia potowy wartości koni i uprzęży. Wszelkie inne koncesje dziedzie ułatwi na miejscu w *Zaleszczyźnie*.

Michał Zyliński. 3.

Nakładem księgarni krajowej i zagranicznej

J. I. OKONSKIEGO w Warszawie.

wychodzi obecnie

OBRAZ HISTORJI POWSZECHNEJ.

Od najdawniejszych do najnowszych czasów dzieło z niemieckiego przerobione przez *Leona Rogalskiego*. Wydanie drugie przejrzane, poprawione i do r. 1860 doprowadzone. 4 tomy z prenumeratą na tom 5 rs. 4 k. 50.

Powyzsza księgarnia ma zaszczyt donieść, że zaopatrzona jest w dzieła wszelkiej treści we wszystkich językach; że przyjmuje na skład do rozpowszechnienia: książki, nuty, ryciny, biusty i t. p., że zajmuje się wydawnictwem i uprasza o nadsyłania wiadomości, franco gdzie u kogo i na jakich warunkach są do nabycia manuskrypta, a przy urządzonych stałych stosunkach za pośrednictwem swoich komisjonerów w Lipsku i Paryżu, jest w możności dostarczać to wszystko, co się najświeższego w literaturze ukaże, po cenach nader przystępnych i w najkrótszym czasie. (568)

OGŁOSZENIE.

W sprawie konkursowej kredytorów *Ignacego* i *Romualda Niepokojczyckich*, w skutek odezwy w *Wileńskim Kurjerze umieszczonej*, dnia 3 lipca bież. roku, dla podania jednocześnie ugodylwej prozby przybyliśmy do miasta *Kowna*, lecz z powodu nie zjawienia się opiekuna małoletnich *Klimczyckich* i *W. W. Bernatowiczów*, wspomniana ugodylwa prozba uskuteczniłona nie została; w celu więc uniknienia w tej sprawie wloki nieokreślonej, wzywamy na 1 dzień września miesiąca ter. r. do *Kowna* tak rzeczonych *W. W. Bernatowiczów* i opiekuna małoletnich *Klimczyckich* jako i *W. Siwickiego*, dla przekroczenia procesu i przyjęcia należnej w zupełności satysfakcji. 1861 roku lipca 4 dnia. *Kowno.*

Przemysław Durasewicz, Wiktor Durasewicz, Michalina Pietkiewiczowa, Władysław Durasewicz. 3. (530)

Doniesienia.

PIGULEKI Z ROŚLIN PANA CAUVIN, aptekarza-chemisty, ucznia szkoły wyższej w Paryżu, na placu Tryumfalnej bramy N. 10.

Piguleki te pomagają trawieniu pokarmów, są toniczne i krew czyszczące. Użycie ich łatwe, a skuteczność niezawodna. Są jedynym środkiem przeciw niestrawności, złym humorom, ostrości krwi, a najlepszym lekarstwem na powrót do normalnego stanu funkcji żywotnych. Przygotowane wyłącznie z roślinnych substancji, wzmacniają kizki i trzewa, czyszczą, nie utrudzając żołądka i nie osłabiając żadnego z organów ciała.

Użycie ich nie wymaga ani diety, ani osobnego napoju: pod tym względem są one jednym z najdogodniejszych i najskuteczniejszych środków czyszczących, dotąd znanych; i dla tego w słabosciach gwałtownych, a zwłaszcza chronicznych, jak: zapalenie kiszki, zamulenie żołądka, astma, mocny katar, liszaje, migrena, ból głowy, szkrzofuly i t. p., pożądanym sprawują skutek.

Wartość pigulek *Cauvin* w dwóch słowach da się streścić: przywracają one i utrzymują zdrowie. Cena pudełka 2 franki, z metodą użycia w pięciu językach. 3. (576)

2. **KSIĄŻKA** do nabożeństwa wyszła z pod prasy p. *Zawadzkiego* pod tytułem: **MODLITEWNIK**, ku chwale *Pana Boga* i pozytywku pobożnych katolików, zebrany przez *Michała Z.* in 16-o wiece jest pożyteczna tym w życiu, którzy mało mają czasu modlić się przy pracy umysłowej i fizycznej. W saffianowej oprawie kop. 60. (617)

1. Potrzebny jest do księgarni **B. M. WOLFFA** w Petersburgu, w *Gościnnym Dworze N. 18* uceń lat 12—14, z porządnego rodzeństwa, dobrych zasad, pracowity, posiadający języki polski i ruski, którzyby 30 lub 4 klasę gimnaz. lub szkoły powiat. ukończył. Szczegóły warunków umowy będą zakomunikowane osobom, które się listownie podwyższyć wskazany adresem zgłoszą raczą. (681)

3. Sprzedają się **MEBLE** przy ulicy *Skopówka*, w domu dawniej *Bartoszewicza*, później *Wagnerowej*, a dzisiaj *Zaby*:—*Kanapa* mahoniowa, 6 *Fotelów*, 6 *Krzesel* na sprężynach galwanizowanych, jedwabna materja kryte, stół przed kanapą ze zwierciadła i 2 stoliki do kart, przed kilką laty z *Petersburga* sprowadzone. (609)

3. Niniejszém mam zaszczyt zawiadomić szanowną publiczność, iż zarząd agentstwa m. *Kowna* i *Kowieńskiej* gubernji, dotąd do pana *S. Gottkiewicza* należący, dyrekcją *Rosyjskiego* ogniowego Towarzystwa ubezpieczeń w roku 1827 założonego w *Petersburgu*, od dnia 1 września r. b. mnie porucza, przeto najuprzejmiej upraszam w interesach dotyczących assekuracji w tym Towarzystwie do mnie się zgłaszać.

Kowno d. 1 września 1861 r. **OTTOŃ DYRHOŁC.** (599)

Niżej podpisani mamy honor donieść szanownej publiczności, że założyliśmy w *Dynaburgu* **SKŁAD MATERJAŁOW APTECZNYCH I FARB** pod firmą:

S. WISZWIANSKIEGO i spółki.

Będąc w bezpośrednich stosunkach z najsłynniejszymi domami handlowymi zagranicą, będziemy w stanie przeciw wszelkiej konkurencji udzielić kupującym najkorzystniejsze warunki.

Dostarczamy też dla urządzających apteki, wszystkie ku temu potrzebne sprzęty za ceny bardzo dogodne.

Upraszamy zaszczyścić nas swém zaufaniem, a bezustanną naszą usilnością spodziewamy się na takowe zasłużyć.

S. Wiszwiński, A. Lebensohn. 3. (560)

AVIS.

M. BOURNIER-BEAULIEU, sujet catholique français, appartenant à la partie enseignante supérieure de la capitale (Paris), dont il a des preuves en mains, prolongera son séjour dans cette ville jusqu'aux vacances prochaines, époque à laquelle il quittera Vilna pour sen retourner à Paris.

Pendant ce long espace de temps encore, ce professeur continuera ses leçons de tous les objets de sa langue. Déjà il les a commencées pour cette nouvelle année scolaire.

Son adresse provisoire: *Maison Baumann*, entre celle de *Patz* et la place du théâtre. 3. (587)

Volle

świeże holenderskie śledzie otrzymał *Edward Fechtel*. 3 września 1861 r. 2. (596)

RLACZ rassowa, młoda i rosła jest do sprzedania. Wiadomość w księgarni *M. Orgelbranda*. 2. (594)

W domu zajezdnym *Puzyny* jest do sprzedania **RLACZ** czarna rosła młoda. 2. (597)

3. **PAPIER KANWOWY**, dziurkowany, zagraniczny, nadszedł do Księgarni *Maurycyego Orgelbranda*, w Wilnie. (575)

Jest do zbycia **ROZC PODRÓŻNY**, z pakami; na stojących resorach, bardzo mocnej budowy. Dowiedzieć się można w kantorze *Hotel Nizzkowski*. 3. (606)

Meble orzechowe masyf najnowszeo fasonu, z powodu wyjazdu, są do sprzedania w domu p. *Łęskiego*, około św. *Jerzego*, dowiedzieć się można u *murgrabiego*. 3. (607)

3. Sprzedaje się **Fortepiano** maboniowe, mało używane, za przystępną cenę. Dowiedzieć się w domu po *Łabowskich*, przy ulicy *Portowej* w mieszkaniu *J. W. Wolanów*.

Uwiadomienie.

W roku idącym 1861 miesiąca sierpnia, w nocy z 23 na 24 dzień, w guber. *Kowieńskiej* w pow. *Poniewieżskim*, w majątku *Łaszczyno-Pomuszu* obywatela *Teofila Downarowicza*, zbójcy napadli na skład oddalony od domu mieszkalnego, wylamali drzwi, na oknach kraty żelazne, zamki od szaf i kuftrów, skąd ruchomości na rubli sr. 1,195, wykradli, a że psy czujne i złośliwe były przez złoczynców powiązane, z czego wnosić należy, że kradzież popelniona przy pomocy domowych i świadomych osób składu, oraz nocnego stróża. Kto takową ruchomość niżej wyszczególnioną dostrzeże i wyświeci występnych, za to otrzyma nagrody rs. sto. Nowe futro bobry powleczone sukmem ciemno-zielonem rs. 255, futro czarne niedziadki rs. 200, czapka bobrowa z podszewką różową rs. 6, nowe futro lisów Sybirskie powleczone czarnym atlasem rs. 215, futro lisów amerykańskich powleczone damskim sukienkiem światło-oliwkowem rs. 70, futro lisów Chińskich powleczone damskim ciemnym sukienkiem rs. 50, futro popielice powleczone damskim sukienkiem światło-oliwkowem rs. 35, futerko lisowe, dziecinne powleczone szarym czerkasem w desenie *lolojwe* rs. 15, burnos męzki sukna ciemno-oliwkowego z czarnym aksamitnym kolfierzem z kutasami jedwabnymi letni bez waty rs. 30, kapotka męzka sukna światło-oliwkowego w wacie z podszewką materjalną, tegoż koloru oszyta taśmą rs. 10, nowa liberja sukna ciemno-brązowa, dwa płaszczki lokaja i furmana z guzikami metalu światłego rs. 48, szusiek damski z czarnej mantyny rs. 12, sukna morowa atlasowa w pasach rs. 25, mantyla czarna atlasowa z koronką czarna rs. 12, suknie dwie berezowe zielone w kwiaty białe rs. 12, suknie dwie białe muslinowe rs. 9, koldry dwie materjalne zielona i szafirowa rs. 12, piernatów do łózek sześć rs. 80, poduszek puchowych dwanaście rs. 72, peleryna od futra czarna atlasowa rs. 12; inne fanty, drobniejsze rzeczy nie zamieszczają się na tym rejestrze. 2. (616)